

Стенографски дневник

НА

60. заседание

Петък, 4 април 1947 г.

(Открито в 9 ч. 35 м.)

Председателствувал подпредседателят Атанас Драгиев. Секретари: Илия Ралков и Ефрем Митев.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.	Стр.
Съобщения:		2. Министерството на социалната политика, (Одобрене) . . . 1115
Отпуски	1099	Говорили: д-р Константин Мичев 1116
Законопроект	1099	Павел Цолов 1118
По дневния ред:		Рада Ноева 1119
Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроектите за разходите през 1947 бюджетна година на:		Елисавета п. Антонова 1120
1. Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните (Одобрене)	1099	Данчо Димитров 1123
Говорили: Цветан Максимов	1099	Д-р Вера Златарева 1123
Костадин Ганев	1094	М-р Здравко Митовски 1124
Ангел Държански	1108	3. Министерството на информацията и на изкуствата, (Одобрене) 1131
Петър Анастасов	1110	Говорили: Рубен Леви 1131
Слави Пушкарров	1111	М-р Дямо Казасов 1133
М-р Стефан Тончев	1112	Дневен ред за следващото заседание 1134

Председателствуваш Атанас Драгиев: (Звъни) Присъствуват нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Александър Ковачев, Анастасия Вълкова, Андрей Михайлов, Андрей Пенев, Асен Стамболийски, Атанас Лерински, Атанаска Георгиева, Ахмед Якубов, Билял Дурмазов, Борис Николов, Борис Стефанов, Борис Тасков, Васил Павурджиев, Васил Иванов Василев, д-р Васил Ханджиев, Васил Караджов, Венера Клиничарова, Веселин Дашин, Витан Цветанов, Владимир Димчев, Вълчо Цанков, Вера Македонска, Ганчо Минев, Ганю Златинов, Георги Василев, Георги Георгиев, Георги Костов, д-р Георги Славчев, Георги Босолов, Горан Ангелов, Груди Атанасов, Деню Попов, Димитър Милков, Димитър Котев, Димитър Памуков, Димитър Стоичков, Димитър Цветков, Дичо Тодоров, Дойчо Чолаков, Дочо Шипков, Желязко Стефанов, Запрян Ташев, Иван Василев, Иван Димитров, Иван п. Димитров, Иван Попов, Иван Делев, Иван Дуков, Иван Кишмеров, Илия Добрев, Исмаил Сарходжов, Йордан Попов, д-р Йордан Чернев, Кирил Христов, Костадин Валев, Костадин Кожухаров, Крум Кюляков, Кръстю Стойчев, Кръстю Добрев, Лалю Ганчев, Любен Гумеров, Магда Димитрова, Макра Гюлева, Манайл Стоянов, Марин Маринов, д-р Михаил Геновски, Михаил Михайлов, Младен Големански, Недко Ботев, д-р Ненчо Николаев, Никола Минчев, Никола Станев, Никола Палагачев, Никола Янев, Нино Петков, Пеко Таков, Петко Дсков, Петко Търпанов, Петър Божинов, Петър Бабаков, Петър Братков, Петър Запрянов, Петър Янчев, Сабри Мехмедов, Савва Дълбоков, Спаска Воденичарска, Станю Василев, Станю Станев, Стела Благоева, Стефан Цанов, Стоян Гюров, Стоян Павлов, Тано Цолов, Тодор Павлов, Тодор Самодумов, Тодор Личев, Тодор Живков, Тончо Тенев, Христо Попов, Цветан Гаджовски, Цветан Капитанов, Яна Манева и Янчо Георгиев)

Съобщавам, че председателството е разрешило отпуски на следните г-да народни представители:

Александър Найденов — 1 ден; Анастас Циганчев — 2 дена; Асен Пянов — 1 ден; Владимир Арнаудов — 2 дена; Дичо Тодоров — 4 дни; Къню Вълков — 1 ден; Петър Божинов — 2 дена; Петър Бабаков — 2 дена; Петър Попиванов — 3 дни; Петър Русев — 2 дена; Тодор Драганов — 1 ден; Тодор Киров — 1 ден; Тодора Коева — 1 ден; Христо Джонджоров — 1 ден; Цоло Кръстев — 1 ден и Асен Чипкянов — 2 дена.

Недялко Атанасов (ЗНП): Г-н председателю! По повод на отпуските. Вчера списъкът се задържа. На нашия другар Петър Сърбински, който дойде 5 минути след това, не му се даде списъкът, за да се разпише. Не бива народните представители да бъдат третиран като ученици.

Един от мнозинството: Навреме да дохождате!

Недялко Атанасов (ЗНП): То се отнася за болшинството. То не се отнася за опозицията. Опозицията е свободна да влиза и излиза, когато пожелае.

Председателствуваш Атанас Драгиев: Г-н Недялко Атанасов! Всички народни представители трябва да бъдат точни. Точността е нужна при всяка работа.

Недялко Атанасов (ЗНП): Не може да задължавате народния представител.

Председателствуваш Атанас Драгиев: Постъпило е заявление от народния представител Петър Пергелов, с което моли да му се разреши един ден отпуск. Досега се е ползвал с 25 дни отпуск и следва да се получи съгласието на Събраието.

Моля, ония г-да народни представители, които са съгласни да се разреши на народния представител Петър Пергелов един ден отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраието приема.

Съобщавам на г-да народните представители, че от Министерството на вътрешните работи е постъпил законопроект за изменение и допълнение на закона за подпомагане и финансиране възстановяването на столицата. Въпросният законопроект ще бъде разложен на г-да народните представители и вписан в дневния ред за следващото заседание.

Пристъпваме към точка първа от дневния ред:

Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за разходите през 1947 бюджетна година на министерствата:

а) Главна дирекция на пощите, телеграфите и телефоните — продължение на разискванията.

Преди това председателството обръща внимание на г-да народните представители да се съобразят с чл. 31 от правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание, който допуска да се говори само един час, както е сега в случая по заглавието на законопроекта, и 15 минути по направените писмени предложения за прибавки и поправки в отделните параграфи на бюджетопроекта.

Има думата по бюджетопроекта народният представител Цветан Максимов.

Един от мнозинството: Маркуча!

Катя Аврамова (к): Кога ли ще го прережем тоя маркуч!

Председателствуваш Атанас Драгиев: (Звъни) Моля, тишина!

Цветан Максимов (ЗНП): (От трибуната) Г-да народни представители! Пред нас е сложен за дебатиране бюджетът на пощите, който има огромно и съществено значение (Оживление всред мнозинството и смях) не само за нас . . .

Димитър Георгиев (к): А и за целия свят!

Цветан Максимов (ЗНП): . . . не само за българския народ, а и за вас, мнозинството, които най-много в тия времена, в тия дни ги използвате. Най-много вие сте заинтересуваните и най-често на

вас се явява тая необходима нужда да отпразнете нужните си заповеди без номер и без дата до вашите низови партийни организации, за да ходят с контра-митингите и да слушат нашите организационни събрания.

Крум Миланов (к): Я гледай какво било! (Оживление)

Цветан Максимов (зНП): Затова аз мисля, че този бюджет, който е сложен на вниманието на народните представители от Великото народно събрание, ще трябва от всички най-добросъвестно да бъде пречетен, всички най-свободно да изкажат своята мисъл и онова, което е констатирано като нередовно, онова, което е намерено, че е по-ниско от предполагаемия минимум и по-високо от предполагаемия максимум във вид на заплаха за живеене, да се съгласите да бъде координирано. Затуй защото вие сте тия, които години наред издигате лозунга: „Стига смърт от недоиздаване и стига смърт от преиздаване“. А като погледнем вашия бюджетпроект и всички ваши такива, ние констатираме, че пак големите длъжностни лица остават с най-голям пай от българската паря, а низшите, за които вие плачете от тая трибуна години наред, си остават пак низши. И една утрешна малка разходка в Дирекцията на пощите иде да подсили моята мисъл, че там има една тревога между целия персонал, независимо от коя политическа идеология, независимо от коя политическа партия е, но независимо от неговото човешко съществуване на граждани на българската държава. Идете и вие, направете си тая разходка. Може би на вас ще дадат други, по-точни данни, които са необходими да ги знаете, но при положението, че няма да се сърдите така строго и да искате наказание на ония, които за парче хляб днес отстояват своя тежък професионален труд в задоволяване най-много на вашите нужди. (Възражения от мнозинството)

Един от мнозинството: Кои крадат маркучи?

Цветан Максимов (зНП): Ония, които са крали до 9 септември маркучи и се намират при вас, вие ордените им сложихте. (Ръкопляскания от опозицията) Считам, че няма нужда да нося орден, а има нужда да отстоявам интересите на ония, които са ме избрали. (Възражения от мнозинството)

Г-да народни представители! Българският народ е живял, живее и ще продължава да живее със съзнанието и с една братска любов към всички ония, които са излезли от селото и от града и са намерили препитание в разните отрасли на нашите сектори при провеждане функциите на държавата.

Но най-много българският народ е заинтересуван живо за онова, което става в пощите. Онова, което е стъпало в пощите, онова, което ставаше до 9 септември, и онова, което става след 9 септември, непосредствено след 26 юли 1945 г., е здраво внедрено в съзнанието на българския народ — че се грубо партизанистува и че българските телеграфопощенски и телефонни служители са смутени за утрешния ден, щом като не са се наредили по задължение в проф-организацията.

Костадин Ганев (к): От името на кои пощенци говорите Вие?

Цветан Максимов (зНП): Ще ви кажа.

Костадин Ганев (к): От името на тия, които са около „Пощенска просвета“ ли? (Глъчка)

Цветан Максимов (зНП): Моля, да кажа на този господин, да кажа на господина, който беше кандидат за главен директор на пощите: говоря от името на ония, които излязоха от българското село, за да бъдат полезни на вас и на българския народ!

Костадин Ганев (к): Вие нямате нищо общо с тия пощенци!

Цветан Максимов (зНП): Имам. Ще видиш колко общо имам. Повече от тебе имам.

Един от мнозинството: Пощенци нямат нищо общо нито с крадена мас, нито с крадени маркучи!

Цветан Максимов (зНП): Правилно, господине, чакайте! Ако днес не можете да ме съдите за такива деяния, какво правехте вие до 27 октомври, та не ме осъдихте, щом съм крал? Какво правехте вие? Не, господине, не съм крал. Душата ти е крадлива на тебе! (Ръкопляскания от опозицията)

Борис Бонов (з): Защо му ръкопляскате? Зелен фюрер!

Цветан Максимов (зНП): На мене ръкопляска целият народ, Борис Бонов, цяла околия, а ти иди в Родопския край да се черпиш!

Един от мнозинството: Ти си известен в родното си село като Цветан хусара!

Катя Аврамова (к): Много имена има този човек!

Цветан Максимов (зНП): Аз ли? Още не съм пратил моя брат в Германия, както те твоят, та да не може да се върне. (Ръкопляскания от опозицията)

Един от мнозинството: Ти си бил чиновник по железниците.

Цветан Максимов (зНП): Аз съм бил до 9 септември мобилизиран ж.-п. спирач и съм носил с чест тая длъжност по нареждане на трийния комитет, начело с д-р Г. М. Димитров!

От мнозинството: Е-й-й!

Катя Аврамова (к): Г. М. Димитров, откъде ръководеше този комитет?

Цветан Максимов (зНП): Ако се интересувате за моята личност, идете да проверите в Дедеагач. Аз я днес искам парламентарна анкета. (Възражения от мнозинството) Дайте д-р Кирил Драмалиев да отиде в Драма и в Дедеагач да видим кого ще искат да съдят. (Възражения от мнозинството) Аз съм служил на българския народ, 20 хиляди войници съм превозил безплатно. Вие какво сте направили?

Крум Миланов (к): Слушай, маркучи! Със специалния германски влак кой беше?

Цветан Максимов (зНП): Само недейте така да правите. Не е важно кой къде е днес. Аз не осъждам вашите разбирания, вашата идеология — защо ще осъждате моята? Не сте вие, нито съм аз, който ще затвърди вашата или нашата идеология. Ще ги затвърди правилното и човешкото отстояване на тия идеи, и българският народ ще каже, вие ли сте прави или аз съм прав.

Един от мнозинството: Той каза. . .

Цветан Максимов (зНП): Още много пъти има да го казва. И в най-скоро време ще го каже, стига да не бягате от изборите като дявол от тамия, както бягате сега от общинските избори. Ще имаме възможност да си дадем и там едно политическо сражение. (Възражения от опозицията) Ще бъдете победени и там. На много места сте пропаднали, и там ще пропаднете.

Димитър Георгиев (к): Ако е да крадеш маркучи и кокошки — това е лесна работа!

Цветан Максимов (зНП): Г-да народни представители! Както казах, пощите, телеграфите и телефоните играят важна роля не само у нас, не само за нас, но и за целия свят. (Смях сред мнозинството) Известно ви е, че днес ние имаме телефонни и телеграфни съобщения почти с целия свят. Това, значи, е една културна придобивка, от която пак също съм уверен, че вие се ползвате най-много.

Но вие, уважаеми народни представители, които във вашето абсолютно болшинство можете да дадете нещо на отрудения пощенец, можете да направите нещо повече, от което да се види любовта ви към трудещите се, виждаме, че нищо не сте направили.

Един от мнозинството: Стига сте демагогствували!

Цветан Максимов (зНП): Вие сте взели бюджетите от 1932 г. и сте ги преписали mot à mot. И в заключение тук-таме сте увеличили перата, хвърляли сте прах в очите на трудещите.

Костадин Ганев (к): От 1932 г. ли?

Цветан Максимов (зНП): Да, 1932, 1933 г., 1921 г. — тоже. Но вие не сте излезли да кажете или да напишете нещо повече от онова, което живо интересува българския пощенец. Българският пощенец е отправил поглед, и то много заслужено, към българското Велико народно събрание, и даже и към вас, но той остава измамнен. Когато сега им посочих това нещо, те се питат: „Как е възможно! Хората, които толкова години наред от трибуната на Народното събрание, на митинги и събрания са говорили за защита на пощенския труд, днес нищо конкретно не са въвели, днес нищо конкретно не са предложили, за да можем ние да продължаваме със същата любов и със същата вяра да вървим към тяхната идеология“. — И с пълно право се питат. И ние им казваме: „От тая трибуна вие дълги години наред сте били измамвани, защото сте любили ония, които обичат само словесно да дават на българския народ, но нищо делово, нищо творческо, нищо реално не са му дали и няма да му дадат.“

Костадин Ганев (к): Пощенци се чувствуват оскъrbени, че ги защитаваши!

Цветан Максимов (зНП): Ако вие мислите, че с увеличаване парите на началниците на службите можете да задоволите необходимите нужди на персонала, вие се мамите.

Георги Михайлов Добрев (к): За крадената мас нещо да кажеш?

Цветан Максимов (зНП): Мене ли питаш? Ние с Вас можем да приказваме, само когато ме бие. Когато ми принасят юмруци, тогава можем да приказваме. (Възражения от мнозинството) Какво мислите Вие по това?

Георги Михайлов Добрев (к): Крадец и курвария си ти!

Крум Миланов (к): Я кажи за писмото, дето искаше да се самоубиваш?

Цветан Максимов (зНП): Идете вие, Георги Михайлов, в Белград и там питайте за Вас, за Вашите дела!

Георги Михайлов Добрев (к): Няма какво да се пита.

Цветан Максимов (зНП): Там е имало кабареа.

Георги Михайлов Добрев (к): Крал си маркучи!

Цветан Максимов (ЗНП): Хора има, които са убивали човечи и пак вие им дадохте милост!

Георги Михайлов Добрев (к): Хулиган с хулиган!

Цветан Максимов (ЗНП): Ние сме хулигани, че крадохме мас! А че хората откраднаха човешки животи, те не са хулигани, те са стойност шом са при вас!

Крум Миланов (к): Слушай бе! За кои плачеш ти? За осъдените от народния съд ли плачеш? А бе, маркуч?

Цветан Максимов (ЗНП): Които от изборната агитация пострадаха.

Георги Михайлов Добрев (к): Не можахте ли да турят по-достоеен човек, а един курварин и крадец!

Цветан Максимов (ЗНП): Какво мислите по това бюджетно перо, начело с централното управление? Мислите ли вие, че е съвместимо с вашата защита на телеграфопощенеца, като сте сложили на главния директор 24.000 лв., а на прислужника 5.500 лв.?

Израел Майер (к): Обратното трябваше, а?

Цветан Максимов (ЗНП): Това ли е вашата любов към ония, които след 9 септември ви носеха плакатите и които вие винаги и всекога използвате да ходят да викат „Смърт на злостната опозиция!“?

Костадин Ганев (к): Вие даже бяхте и против увеличението в щатните таблици! Защо вашата парламентарна група отказа да ги гласува, бе магаре?

Цветан Максимов (ЗНП): Това ли е вашата любов към българските телеграфопощенци, към българските служители, които са платили всичките редове? Обича днес, когато имате абсолютно болшинство в Парламента, защо вие с такова пренебрежение се отнасяте към необходимата нужда за материални, социални и културни придобивки на българския служител? 5.500 лв. ще му дават! Как ще може той да преживее, когато-я е известно на вас, че обикновено низшите служители имат по 3-4-5 деца?

Какво направихте вие за него? По този път вие искаме отгук да ви свалим маските и да кажем, че вие оставяте пак прислужникът да си бъде прислужник, а главният директор да си бъде главен директор, той да бъде фактическият отговорник, а не както беше след 9 септември — прислужниците почнаха да заповядват, а главните директори опираха пешкирите на главите си. (Възражения от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Цветан Максимов (ЗНП): Това искам да подчертая пред вас и да ви кажа, че всяка жаба, особено по дъжовните служби, трябва да си знае гъола. (Възражение от мнозинството) Всяка жаба, която краде в чужда вода трябва да знае, че омърсява водата и е неподходяща за съслужителство с други служители.

Димитър Георгиев (к): И ти трябваше да си знаеш гъола и да си седиш долу, а не да дойдеш тук в Народното събрание.

Цветан Максимов (ЗНП): Мислите ли, че ако няма прислужници, че ако няма регистратори, че ако няма машиннописци-специалисти, архивари, трета, втора и първа степен, ако няма контролори, мислите ли, че ще има инспектори, че ще има главни директори? Защо е това несъответствие във вашата любов към ония, които са за-вличени от вашата любов, които следват вашата идея? Защо на ония, които най-много творят и работят физически и умствено, които чакат с нетърпение да занесат малко повече пари, за да нахранят глътните гърла на своите 5-6 деца, най-малко сте дали, а на другите давате така много? Ние имаме в България около 24 главни директори по всички ведомства. Ако намалите техните заплати с по 4.000 лв. и им оставите по 20.000 лв., като им отнемете и представителните, с парите, които ще вземете от тях, ще можете да подобрите материалното положение на мнозина от нашите низши служители.

Костадин Ганев (к): Това не е за твоята глава бе, какво приказваш! Ти не можеш да разбереш тия работи.

Цветан Максимов (ЗНП): Ако вземете онова, което давате за ония, които с нищо не са полезни; ако вземете онова, което давате на ЕМОС и на „Септемвриче“ и ако оставите тяхното развитие на базата на осъзнаването и на българската любов към тия организации вие ще можете да увеличите заплатите и да премахнете това несъответствие между заплатите на отделните служители.

Раденко Видински (к): Я кажи какво е това ЕМОС? —Той обединява децата на народа.

Цветан Максимов (ЗНП): Те са деца на българския народ, но децата на народа не могат да се делат на наши и на ваши, защото от нас ще отива трудът, а от вас — лентяйството.

Тачо Даскалов (к): 90% от децата на българския народ са в ЕМОС. Как не те е срам да плачеш с крокодилски сълзи за децата на българския народ! (Глътка)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Цветан Максимов (ЗНП): Българският телеграфопощенец, който изпълнява с голямо съзнание своята тежка и отговорна служба, който е лишен...

Костадин Ганев (к): Ти нямаш хабер от телеграфопощенска служба, за да можеш да говориш за нея.

Цветан Максимов (ЗНП): И вие бяхте записани преди мен. Защо не Ви дадох на Вас думата, за да кажете компетентното си мнение?

Костадин Ганев (к): Аз съм се записал. Хабер нямаш ти от тая работа! Пощенци се чувствуват оскърбени, че си излязъл ти да ги защитаваш!

Цветан Максимов (ЗНП): Българският телеграфопощенски служител, който е живял при различни политически режими и е мизерствувал, очакваше, че днес поне малко от малко ще се подобри неговото материално положение и ще има възможност да си отдише. Но тук вие не му осигурявате материална възможност да си отдише. Нещо повече — вие го изтезавате морално. Той е задължен да плаща членски внос на профорганизацията си, той е задължен да плаща членски внос по партийна линия. Той е задължен да се разписва и ходи на задължителни митинги.

Костадин Ганев (к): Дай една покана, мерзавец такъв, да видим някой пощенец, разписал ли се е някъде?

Цветан Максимов (ЗНП): Да направим тогава анкета, за да видим.

Костадин Ганев (к): Аз приемам анкетата.

Цветан Максимов (ЗНП): Добре. Тогава аз правя предложение за такава анкета и вие влезте в нея.

Костадин Ганев (к): Аз приемам да вляза в анкетната комисия. Пощенци се срамуват, че ти си излязъл да ги защитаваш. Пощенци са достойни и честни, а не крадци, безобразници и развратници като тебе! Под тяхното достойнство е, ти да излизаш тук да ги защитаваш.

Крум Миланов (к): Маркуч! Я слез от трибуната!

Цветан Максимов (к): Но г-да народни представители, вие смятате, че това, което е предвидено за низшия персонал, е недостатъчно.

Също нищо не е предвидено за увеличаване на телеграфните и телефонните постове, главно в селата, където днес се чувства най-голяма нужда от такива, за да може и селото да има възможност да знае какво става вън от него, да изисква при нужда медицинска помощ и пр.

Костадин Ганев (к): Ти, когато излизаш да говориш по един въпрос, поне малко се позанимателскайте. Какви глупости разправяш, глупак!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Цветан Максимов (ЗНП): Ние имаме всичко 1.053 телефонни и телеграфни постове през 1945 г. В последствие са открити 10 телеграфопощенски служби и 21 телефонни постове. А общо от 1945 г. до 31 декември 1946 г. са открити нови 118 телеграфопощенски служби и телефонни постове, от които 21 са на общинска издръжка. Като вземем пред вид голямата необходимост...

Крум Миланов (к): Маркуч! Зарежи тая работа! Тя не е за тебе!

Кирил Клисурски (з): (Казва нещо)

Цветан Максимов (ЗНП): Вие отидете при Никола Захарнев. Там Ви е на Вас мястото, Клисурски!

Кирил Клисурски (з): Глупости приказваш.

Цветан Максимов (ЗНП): Трябва да се съжалява, че вие сте тук, и трябва да се срамуват и тия, които са ви докарали тук. Твоето място е при Колю Захарнев.

Кирил Клисурски (з): А твоето място къде е?

Цветан Максимов (ЗНП): Моето място българският народ го каза къде е. А ти ако не беше катраник, никога не щеше да дойдеш тук.

Катя Аврамова (к): И ти си катраник на реакцията!

Крум Миланов (к): Я кажи за германския влак!

Цветан Максимов (ЗНП): Ще го кажа. Необходимо е час по-скоро да се открият повече телефонни постове и телеграфопощенски станции в селата, защото това ще се почувствува по-добре от тия, които и вас, и нас са пратили тук. Но за такива нужди вие кредити не сте предвидели. Вие в нечувствителна нужда да промените такива кредити защото това си ли е във вашата логика: вие бяхте се отрекли от себе си, ако дадете нещо повече от това, което приказвате по радиото и давате на книгата.

Ние имаме около 5.800 селища в България от които 1.080 до 1.090 са обзаведени с телеграфопощенски станции и постове, а останалите 4.700 нямат така възможност да се радват на тази културна придобивка. Дълг се налага на вас и на всички ония, които са излезли от народа, да направят всичко възможно и час по-скоро да се даде на народа онова, което е нужно както на вас така и на ония, които са ви пратили тук, да могат и те да използват придобивките по здравеопазването, при епидемии и пр.

Стоян Попов (к): Сега ти по народно здраве ли говориш или по бопити?

Един от мнозинството: Ще отидеш ти май в Бяла.

Цветан Максимов (ЗНП): Че ще има някой да ходи в Бяла, ще има, но това ще покаже народът при други избори.

Крум Миланов (к): Скъсвай. С това само ще спечелиш.

Цветан Максимов (ЗНП): Аз имам един час време за говорене и ще го използвам така както аз разбирам. На вас никой няма да ви пречи да си кажете думата и разбиранията. Народът после ще преценива това, което вие говорите, и това, което ние говорим.

Стоян Попов (к): Защо приказваш, когато и вашите не те слушат?

Георги Михайлов Добрев (к): За следващите избори ще се изисква от всеки кандидат да представи и медицинско свидетелство.

Цветан Максимов (ЗНП): Ние сме съгласни да се искат медицински свидетелства за следващите избори, но мислите ли, че мнозина и от вас няма да попаднат вътре? Сигурни ли сте? Ето, „червеният“ радикал най-напред ще попадне вътре.

За да видите, че управляващите политически партии са гледали като хищници на служителите, особено на т. п. служители, аз ще ви представя няколко цифрови данни.

Г-н Стоян Костурков, министър на железниците, пощите и телеграфите до 1934 г., при една реплика с народни представители от опозицията, е казал, че от 9 юни 1923 г. до 22 февруари 1924 г., само за седем месеца и тринадесет дни, окървавената ръка на дивотоюнкския герой Димо Казасов е уволнила 398 души и ги е хвърлила заедно с техните семейства в глад и мизерия, а мнозина са намерили участъците и Дирекцията на полицията тогава.

Един от мнозинството: Това кажи на Коста Лулчев.

Цветан Максимов (ЗНП): Ние го казваме на такива католични като тебе, за да знаят, че българският народ най-много ще държи отговорни такива като тебе, които продават своята идея така, както Кави продаде братя си Авед.

Стоян Попов (к): Мислиш ли какво приказваш? Ето и Никола Петков изляга. И той не иска да те слуша.

Цветан Максимов (ЗНП): От 22 февруари 1924 г. до 3 ноември предшественикът на Димо Казасов — извинявам се, грешка на езика —

Ката Аврамова (к): Само тая грешка ли направил?

Цветан Максимов (ЗНП): Подменникът на Казасов уволнява 339 души, и то от ония, които са били считани като комунистически дейатели.

Костадин Ганев (к): Недей плака за нас.

Цветан Максимов (ЗНП): От 9 ноември 1924 г. до 4 януари 1926 г. са уволнени 304 души, а през периода от 4 януари 1926 г. до 3 март 1926 г. са уволнени 430 души.

Ката Аврамова (к): Какви са те?

Цветан Максимов (ЗНП): Всички до 1928 г. са били едиофронтници — земеделци и комунисти.

Тодор Тихолов (с): Защо не започнеш да разправяш за това, което е било още през турско робство?

Цветан Максимов (ЗНП): През кървавия период от 9 юни насам, както виждате, се отнеха не само 33.000 човешки живота, но е отнета и възможността на около 1.200—1.300 души, заедно с техните семейства, да преживяват, и то само затуй, защото не са мислили като управляващата партия — кървавия Демократически съговор.

Въпреки моето желание аз не можах да събера сведения за това, колко души са уволнени от 26 юли 1945 г. до днес като герметични, колко души са понижени за туй, че стоят на фронта на опозицията. Но приблизително те са около 120 човека.

Това иде да покаже, колко много управляващите са държали, телефонните постове особено да бъдат във властващите ръце, за да могат да разполагат с тях така, както им е потребно. И за вас пощите и телеграфите са най-актуалните днес и за да може да се управлява политическия живот у нас, както вие искате, вие държите непременно в тях да имате само свои хора. Защото и в 1923 г. Кимон Георгиев беше на телефонния пост и даваше нареждания къде колко души от ядрата на Цанков и на Харлаков да

бъдат изпратени, за да избиват българските дружбани, които бяха из за угла свлени от власт. Не е чудно тогава, защо и днес вие толкова много държите, телеграфопощенските служители да бъдат непременно във ваша зависимост.

Кирил Клисурски (з): Недялко Атанасов знаеше тогава за прерабата. Той управляваше тогава телефоните, но мълчеше.

Цветан Максимов (ЗНП): Клисурски! Аз ти казах, бе брат, че е тебе не желая да приказвам. Ти можеш да приказваш само за „инкола Захариев“.

Кирил Клисурски (з): Това, което приказваш, са глупости.

Цветан Максимов (ЗНП): Не са глупости.

Кирил Клисурски (з): Недялко Атанасов има най-голяма отговорност за 9 юни. (Глъчка)

Председателстващ Атанас Драгнев: (Звън)

Цветан Максимов (ЗНП): В днешните дни българският народ, който има много незадоволени нужди, пак отделя грижи и внимание, за да бъдат задоволени ония, които са на служба в държавния сектор. И вие трябва да задоволите материално държавните служители, защото вие ще носите тежката отговорност за изграждането на персонала и неговите семейства, които са в тежка мизерия и глад. Ние не сме против всичко онова, което се отделя за персонала, за неговото материално и културно-просветно издигане, но ние сме против всяко ваше посегателство върху персонала с цел да налагате вашите партийни желания и да тормозите българския народ. И недейте се извинява с това, че ние ви пречим. Вие сами си пречите тук и там. Ние не можем да ви накараме да направите нито едното, нито другото. Но ако имате чувство на отговорност и ако вие действително, както претендирате, обичате трудовия народ, вие можете да дадете всичко за него. (Възражения от мнозинството)

Тук му е мястото да отбележа, че тук и там след 9 септември се промъкнаха хора, които са слепи привърженици и желаят да правят лоши и беззаконни дела по отношение на ония, които не са със симпатии към Отечественния фронт или които не стоят на отечественофронтонски позиции. Ето ние имаме наши абонати, които ежедневно отправят писма и протести затова, че не получават редовно нашия вестник.

Израел Майер (к): Каза го вече това Пулеа.

Цветан Максимов (ЗНП): Ние го казваме, не защото го е казал той или оня — поръчките, това е вашата втора природа — а го казваме, затуй защото оня, който желае да чете и да се проследява от в. „Народно земеделско знаме“, който си е платил абонамента, той трябва винаги редовно да получава вестника, затуй защото е български данъкоплатец и дава пари, за да можете и вие да живеете, за да можете вие и вашите служители да се препитавате. И вие сте длъжни — и най-много министърът на железниците е длъжен — да обърнете внимание на телеграфопощенската станция в Расово, Ломско, да бъде по-изправна, защото от 15 абоната там на „Народно земеделско знаме“ само 4—5 получават вестника, и то, както казва народната мъдрост, на стар па на млад месец т. е. получават се по два-три броя в седмицата, когато знаете, че в. „Народно земеделско знаме“ е ежедневник и трябва да се получава редовно. Същият случай е и в Долно Съхране, Казанлъшко, където началникът на телеграфопощенската станция си е изоставил пряката служебна работа и ходи по организиране на митинги и събрания, да прави беззакония и да тормози миролюбивия български селянин.

Един от мнозинството: Нищо подобно няма.

Цветан Максимов (ЗНП): Същото нещо е с началника на телеграфопощенската станция в Долно Съхране, Казанлъшко. Вестници там не се получават и нашите хора са представени на отговорниците в оф комитетите, че са абонати на вестника, когато е известно, че пощенската служба е длъжна да пази тайна за онова, което минава през нейните ръце.

Ние трябва да кажем, че онова, което вие мислите, не ще може да смути нашата борба и не ще може да смуте духа на българския народ да отстоява своите интереси и своите разбирания. Нито пощенските раздавачи или пощальони, които са заблудени от партийен егоизъм и тук и там спират в. „Народно земеделско знаме“ и „Свободен народ“, нито другите наказателни санкции, които вие сте предприели в последно време, ще могат да спрат нашата опозиционна борба. Нашата опозиционна борба ще спре, само ако се премакне онова, което ние е поттивало да се борим — вашите беззакония и вашето нечовешко отношение към нуждите и живота на българския народ. (Възражения от мнозинството) Когато вие престанете да бъдете такива, вие ще престанем да бъдем опозиционери. Но колко повече вие излизате от рамките на законите, колкото повече вие излизате от човешкия си образ и правите и тук и там безчовечни дела и беззакония, каквито станаха тук снощи в Парламента...

Крум Миланов (к): Маркуч.

Цветан Максимов (ЗНП):... колкото повече вие се стремите да ограничавате българския народ, толкова повече той ще вамери сила в себе си, за да издере на мирен протест с бюлетина в ръка...

Един от мнозинството: И да ви изхвърли от тук.

Цветан Максимов (ЗНП): ... със слово и печат да каже онова, което той мисли за личните свои нужди и за онова, което вие се оказате негодни да му дадете. (Възбуждения от мнозинството) Недейте да правите сметка без кръчмаря, без българския народ.

Тачо Даскалов (к): С когото нищо общо нямате.

Цветан Максимов (ЗНП): Недейте да правите сметка и да се осланяте на милиционери, тормоз и др. ...

Израел Майер (к): Фашист!

Цветан Максимов (ЗНП): ... защото вие трябва да знаете едно, уважаеми народни представители: (Възбуждения от мнозинството) всички политически партии, които през своето управление са се отнасяли ...

Стоян Попов (к): Слизай по-скоро!

Цветан Максимов (ЗНП): ... към българския народ с разни беззакония и са упражнявали политически натиск, са пропадали безусловно. Примерите от политическата история са много. Едно трябва да знаете, че онова, що се не гаси, не можете да го угасите. (Ръкоплескания от опозицията) А това е любовта на народа към демокрацията и свободата.

Израел Майер (к): Фашист!

Цветан Максимов (ЗНП): Аз може да съм фашист, но вие правите фашистки дела и затова не се сърдете, когато българският народ от села и градове се бори за своята свобода само така, както Земеделският съюз го е научил да протестира пред властите и да каже онова, което вие желаете да му забраните. А то е, че борбата за свобода, за демокрация не е побеждавана никога и не ще бъде победена и сега. (Възбуждения от мнозинството) Онова, което вие желаете — да се спре нашата опозиционна борба тук в Парламента или там между народа — ще стане реалност тогава, когато българският народ види. ...

Първа Димитрова (к): Кажй колко лева си взел от германците?

Цветан Максимов (ЗНП): С тебе ще приказвам, когато изляза да кажа колко милиони твоят мъж е внел при обмяната.

Първа Димитрова (к): Ти си крал заедно с германците.

Цветан Максимов (ЗНП): Ако аз съм крал, трябваше да бъда съден. Не само че не съм крал, но съм помогнал на българския народ, който водеше борба срещу фашизма.

Крум Миланов (к): За специалния германски влак кажи нещо.

Първа Димитрова (к): Крал си заедно с германците.

Цветан Максимов (ЗНП): Питай Борис Боров къде е неговият брат.

Един от мнозинството: Защо говориш за брат му? За себе си приказвай.

Крум Миланов (к): Маркуч, кажи защо в специалния германски влак ти беше единственият изпратен български железничар.

Първа Димитрова (к): Като си земеделец, колко пъти отиде да помогнеш на българския селянин?

Един от опозицията: Остави ги, не им отговаряй.

Цветан Максимов (ЗНП): Нека говорят. (Към мнозинството) Аз ви казах онзи ден, че вие направихте една капитална грешка с българския земеделец, с българския селянин, като му вземате парите и съвременно не му дадохте да си купи волове и да отиде да оре земята, докато нямаше тази суша. Вие направихте капитална грешка, защото чичо днес иска да оре, да сее, но сепата не му позволява. Вие ще отчитате тази грешка, но късно ще бъде. (Възбуждения от мнозинството)

Г-да народни представители! Завършвайки, аз искам да ви кажа: оставете т. п. служители свободно, без страх от уволнение, без страх от глоби, да изпълняват своята служба добросъвестно и честно защото те са т. п. служители не на опозицията, не на комунистите, не на техните жалки поделения, а са т. п. служители на българския народ. А този народ плаща данък и желае да се ползува от всички културни придобивки.

Един от мнозинството: Вие сте служ на реакцията. Ти си бивш полицай, който не си знае мястото. Подметка на реакцията. Оръдие на Никола Петков — това си ти.

Цветан Максимов (ЗНП): Не са вашите стопански планове, които ще задоволят българския народ. Трябва труд в полето, благороден труд.

Един от мнозинството: А вие пречите и саботирате.

Цветан Максимов (ЗНП): Ние трябва да бъдем наясно по въпроса за саботажа. И когато ви учим и когато ви критикуваме, само викайте, че ви правим саботаж, защото вие от критика не разбирате, другари!

От мнозинството: Е-е-е!

Цветан Максимов (ЗНП): Вие се научихте да се критикувате сега от десетия пленум на ЦК на вашата партия, когато Георги Димитров каза, че критиката във вашата партия е полезна, а ние се критикуваме откакто е създаден Земеделският съюз, и затова не правим тия грешки. (Ръкоплескания от опозицията)

От мнозинството: Ей-й-й! (Смях)

Цветан Максимов (ЗНП): Критиката е нужна. Вие сега я възприемате, но много късно тя влезе във вашите двери и резултатите вие ги виждате.

Един от мнозинството: Свършвай! Да чия приказвам.

Цветан Максимов (ЗНП): Един час няма, откакто говоря. (Възбуждения от опозицията) Искам да кажа онова, което вие не знаете.

Един от мнозинството: Един час му е поръчано да говори и трябва да си дрънка.

Първа Димитрова (к): За маркуча кажи нещо!

Цветан Максимов (ЗНП): Българският народ в дни на тежка скръб, в дни на материални страдания, в дни на най-голяма оскъдица е любил своята земя, той я люби и днес, той предател не може да бъде. (Възбуждения от мнозинството) Той не може да бъде реакционер.

Един от мнозинството: Такива като тебе са предатели, а не българският народ.

Цветан Максимов (ЗНП): Българският народ, който има деца, няма да продава своите къщи, които е спечелил от труда си. Мога да продават ония, които нямат понятие как се строи и как се работи. Но българският селянин, към когото вие днес отправяте хищен поглед за завладяване и мръсни обиди, че е бил реакция, ви казва: това е лъжа! (Силни възбуждения от мнозинството)

Крум Миланов (к): Лъжеш, бе предател!

Цветан Максимов (ЗНП): Българският народ стои на своите позиции. Ясно трябва да ви стане: вие стоите на истинските позиции — на комунистическата идея, не на народа. Вашата идея няма нищо общо с мнозинството от българския народ. (Възбуждения от мнозинството)

Един от мнозинството: Комунистическата идея не е ли народна?

Цветан Максимов (ЗНП): Чест и почитание на идеята, но излез тук и кажи, че си за идеята на комунизма. А ние стоим искрено и смело на идеята на аграризма, на идеята на славянството. (Ръкоплескания от опозицията)

Крум Миланов (к): Какво славянство има във вас?

Цветан Максимов (ЗНП): Славянство има в нас. Когато Стамболийски се бореше за славянство, вие не бяхте за тази идея.

Крум Миланов (к): А днес само хулите Съветския съюз и Югославия във вашето парцаливо „Земеделско знаме“.

Цветан Максимов (ЗНП): Ние не хулим никого. Ние хулим само порядките в България, които са взели човешки жертви, г-не и другарию! Пред вашата идея сваляме шапка, но пред вашата натрапчивост да я наложите излизам да се боря, защото и аз имам своя идея.

Израел Майер (к): Защото си фашист.

Един от мнозинството: Идеята ти е фашистка. Ти си оръдие, както в миналото и сега, на фашизма.

Крум Миланов (к): Защо не каза нищо за специалния германски влак и защо тебе те избраха да служиш като български железничар?

Цветан Максимов (ЗНП): Ще кажа. (Възбуждения от мнозинството)

Стоян Попов (к): В Дедеагач спасяваше ранените германски войници.

Крум Миланов (к): Видя ли какво си? Оръдие на германците, а сега плачеш за селяните.

Цветан Максимов (ЗНП): Ще кажа и ще видите, че не е така. Аз напуснах Дедеагач на 24 октомври 1944 г. Ония, които имаха престъпления в Дедеагач, които имаха недобро държание към гръцкия народ и към властта на 9 септември и не дадоха нищо в борбата преди 9 септември, напуснаха или бяха арестувани. Аз останах. Защо никой не ме арестува?

Крум Миланов (к): Избягал си. Не можах да хванат фички.

Цветан Максимов (ЗНП): Нещо повече: аз бях водач на железничарската делегация в първия национален конгрес на железничарските оф комитети.

Стоян Попов (к): Защо избяга?

Цветан Максимов (зНП): Бай Стояне! Аз бях председател на железничарския комитет от 17 март 1944 г.

Един от мнозинството: Лъжа!

Цветан Максимов (зНП): Не е лъжа. Записано е в дневника на Централния железничарски комитет. (Възражения от мнозинството) Ако не вярвате, идете и проверете. Какво искате тогава от мене?

Един от мнозинството: Да слезеш и да не говориш.

Израел Майер (к): Слуга на фашизма!

Цветан Максимов (зНП): Аз не съм бил слуга на фашизма, няма да бъда слуга и на комунизма. Аз съм слуга и ще остана верен на земеделската идея. Това трябва да знаете вие.

Един от мнозинството: Слуга на реакцията си.

Цветан Максимов (зНП): Вие останете верни на вашата идея ние ще останем верни на нашата идея за свободно демократично управление с бюлетина в ръка, със слово и печат да излезем в един избори и да си примерим силите.

От мнозинството: О-о-о!

Цветан Максимов (зНП): Но не да тормозите, не да заплашвате.

Стоян Попов (к): Със сили ще те изгонят от селото. Иди сега, ако смееш. Аз ти го казвам.

Цветан Максимов (зНП): Бай Стояне! Ти си стар човек. Бях преди четири дни в село, орах и засях четири декара с памук. Никой не дойде да ме изгони. Имам си имот и си го работя.

Стоян Попов (к): Ти си фашист.

Цветан Максимов (зНП): Аз не съм фашист.

Стоян Попов (к): Фашист си.

Цветан Максимов (зНП): Бай Стояне! Недейте да таксувате всички, които не мислят като вас, фашисти. Не с тоя език!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Говорете по бюджета!

Цветан Максимов (зНП): Оняз, който твори, не е фашист, бай Стояне!

Константин Русinov (к): А можеш да служиш на фашистите!

Петко Станчев (к): Какво общо имаш ти с народа?

Цветан Максимов (зНП): Едно трябва да знаете — че вие страшно много се сърдите, когато ви се казва истината. Това е истината.

Петко Стоенчев (к): Как можеш да казваш, че комунистите не се борят за интересите на народа! Хиляди жертви дадохме.

Цветан Максимов (зНП): Вие се борехте, но днес не, бай Петко. Да сме наясно. Няма никой да е дал повече жертви, особено след 21 юни 1941 г., от вас, комунистите, до 9 септември. Но днес делата ви са други. (Възражения от мнозинството)

Крум Миланов (к): Я кажи за отечествената война и всичко онова, което става. Не виждаш ли на кого служи Комунистическата партия? На българския народ служи.

Петко Станчев (к): А вие служите на капиталистите.

Цветан Максимов (зНП): Петко! Бъди почтен, така както си почтен, когато останем двамата на разговор.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Говорете по бюджета!

Костадин Ганев (к): (Към оратора) Ти за почтен човек ли се смяташ?

Цветан Максимов (зНП): Завършвайки, аз казвам: ще бъдете доволни и радостни, когато всички служители, независимо от това в какво ведомство са, независимо кой е директор, кой е министър, бъдат оставени като човечеи свободно да мислят, свободно да влизат в своите профтрупи и оттам да се борят за защита на техните професионални интереси, а политическите работи да останат във в политическия клуб. (Ръкоплескания от опозицията)

Река там да се борят за защита на своите интереси.

Когато станете такива, ние ще ви кажем: както до 9 септември бяхте честни борци, сега бъдете честни управляващи. Ето това искам да ви кажа.

За честта на пощенски зачети и т. п. станахме, аз ви заявявам, че българската опозиция и българският народ, който е стоял в стои зад тази опозиция, винаги е мечтал с най-майчински грижи

и чувства те да бъдат подпомогнати, но не на партийна база, а на професионална, на служебна, за творческа работа. (Ръкоплескания от опозицията)

И затова ние ви заявяваме: колкото повече грешки правите по т. п. ведомство, толкова повече усложнявате тежката работа при носенето на службата. Освободете се от партийния егоизъм, да не влиза той в душата на т. п. служителя, и ще видите колко много той ще ви бъде благодарен. Но не вярвам, че ще можете да се отърсите от това. Направете онова, което вие до 9 септември сте правили.

Един от мнозинството: Фашистите ли да пуснем?

Цветан Максимов (зНП): Вие ще ме накарате да процитирам Драгой Коджейков, за да видите той какво е казал. Аз не искам да го цитирам, но сега ще го цитирам.

Един от мнозинството: Хайде, времето за говорене мина.

Цветан Максимов (зНП): Драгой Коджейков в заседанието на Народното събрание през 1922 г. . . .

Димитър Георгиев (к): Много стара работа. Непо по-ново кажи!

Цветан Максимов (зНП): . . . когато на теза трибуни са седели министрите от кабинета на Стамболийски. . .

Димитър Георгиев (к): И Недялко Атанасов беше тогава министър.

Цветан Максимов (зНП): В 1922 г. той не беше министър.

Димитър Георгиев (к): Беше.

Цветан Максимов (зНП): Христо Г. Манолов беше. Знаем ние кой е бил. Ние от политическа история разбираме. (Смях в сред мнозинството)

Един от мнозинството: Колкото свинка от кладенчева вода.

Друг от мнозинството: Глупости говориш.

Цветан Максимов (зНП): (Чете) „Ние се чудим — казва той — защо т. п. служител е гонен и преследван. Когато влезе в клуба на комунистите, него някой дружбаш го преследва и желае да му напакости, като донася, че едн-кой си пощенец комунист посещавал комунистическите събрания.“ А днес какво е? Не се ли смущава пощенецът сега, когато влезе в клуба на Земеделския съюз от някой, който до 9 юни 1923 г. е бил преследван? (Възражения от мнозинството)

Един от мнозинството: Там никой не влиза.

Петко Стоенчев (к): С Земеделския съюз заедно тога влизаме за осъществяване делото на Отечествения фронт. Ето го Земеделският съюз. (Сочи местата в левидата, които се заемат от народните представители от БЗНС)

Цветан Максимов (зНП): Не е ли днес така, както е било до 9 юни 1923 г.: някой човек, който е влизал в т. п. съюз със цел да шпионира и руши здравата идейна връзка на Земеделския съюз, е доносничил и клеветил всички честни и прогресивни елементи? И днес имаме същото положение. Няма го Драгой Коджейков да признае. Истината днес е, че т. п. служителят, както в 1922 г. се е страхувал, днес още повече се страхува да каже какво мисли, какво желае и коя идея споделя.

Ето това е, другари, ние от политически непочтени дела, от политически клевети, които трябва веднаж завинаги да престанат да съществуват по отношение на нашето държавно чиновничество. Осигурете възможност на т. п. чиновника свободно да мисли, свободно да чете, свободно да се просвещава. Осигурете му тази възможност да има здраво семейство. . . .

Тачо Даскалов (к): Стига вече! Десет пъти повтаряш тази мисъл!

Цветан Максимов (зНП): . . . да има всички ония необходими, от които се нуждае един човек, и вие ще бъдете много по-доволни, отколкото ние. Но тъй като вие не можете да му осигурите това, ние казваме на т. п. чиновника: уважаеми пощенци, недейте мисли, че българската правда е умряла, че с българската демокрация е свършено! Идват щастливи дни, когато тук демокрация ще бъде, когато в България слънце ще грее за всички и тогава вие ще четете и свободно ще си правите събрания. За слънцето и за щастieto на българския народ и на българското чиновничество се бори обединената опозиция. Нейната борба е за демокрация и за народовластие. (Ръкоплескания от опозицията)

Крум Миланов (к): Испанска демокрация искате вие.

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител Костадин Ганев.

Костадин Ганев (к): (От трибуната. Поорещнат с ръкоплескания от мнозинството) Г-жи и г-да народни представители! Поставен е на разглеждане бюджетът на Главната дирекция на пощите, теле

графиките и телефоните — бюджет по форма и по съдържание малък, обаче с много голямо значение, защото той ще даде отражение върху правилното провеждане на нашия държавен, обществен, културен и стопански живот.

И наистина може ли да се разчита на провеждането на каквото и да било малко или голямо начинание без редовни, правилни и сигурни пощенски, телеграфни и телефонни съобщения и служби? Но то, разбира се, зависи от това, кому служат те. И именно на тази основа до 9 септември се водеше двубоят между фашистките управници от една страна и антифашистките служители по пощите, от друга. Първите искаха да обезпечат телеграфните и телефонните съобщения за провеждане противонародната политика на фашистките правителства, да гарантират чрез тях изтреблението на народните борци, за постигането на които цел минаха през труповете на най-смелите и достойни борци — пощенци; а вторите, пощенски, телеграфни и телефонни служители целяха да разстроят службите, да ги sabotират, да дават сведения на партизаните, за движението им и за движението на палачите им, за да ги унищожат. Боря тежка и неравна, която беше изнесена с чест от антифашистките пощенци. (Ръкоплексиания от мнозинството)

След 9 септември пък народната власт имаше напълно пощенски, телеграфни и телефонни служби и служители, които я подпомагаха и улесняваха в провеждането на всички нейни исторически задачи от отечествена война досега.

От съвършено разнебитони на 9 септември 1944 г. служби, когато телеграфната кореспонденция се разменяше 50—60% чрез изпращане телеграмите по пощата, когато вследствие бомбардировките резултат на простъпната политика на фашистките правителства, телефонната служба почти не съществуваше, когато пощенските съобщения бяха разстроени и не съществуваша никакви пощенски и международни съобщения, сега, в изминатия кратък период от управлението на Отечествения фронт, службите не само се възстановиха, но се подобриха и разшириха. Персоналът и службите правеха невъзможното на възможно, за да постигнат това при крайна оскъдница и недоброкачественост на технически материали и голяма икономия на средства.

Страната ни се покриха с широка мрежа от нови станции между селата и пощенски пътища между тях. Всичко това улеснява нашето селско население. Няма вече случая, нашият селянин да изминава десетки километри път, за да отиде да се ползува от услугите на пощенци. Международните пощенски съобщения, освен с Гърция, Германия и Япония, са възстановени с всички други държави. Международните телефонни съобщения и радиотелеграфните връзки все повече се разширяват. Чрез пушане в действие миналата година на подземния кабел София—Русе междуградските телефонни връзки със Северна България, които бяха изостанали назад в сравнение с тези от Южна България, се подобриха. Градските телефонни постове ежедневно растат и трябва да съжаляваме, че няма още техническа възможност да се отговори на големите искания. Телеграфната служба се разви до такава степен, че телеграмите се предават с небивало досега извънредно кратко време на задържане. Това се дължи на рационализацията и нововъведенията като тези за предаване и приемане едновременно на една жица и на една далекопращаща машина на два шрифта, латински и български, от една и съща машина — рационализацията, направени от нашите, българските недоучили техници-пощенци. (Ръкоплексиания)

Всички служби надминаха трафика не, а някои и удвоиха довоенния трафик. Ето например няколко данни. Международни и вътрешни пощенски праки и бандерол: за 1940 г. — имало 355,708,000, а за 1946 г. имаме 469,281,000; вътрешни и международни колетни и праки с обявена стойност: за 1940 г. — 1,489,000, а за 1946 г. — 2,440,000; вътрешни и международни телеграми: за 1940 г. — 1,487,000, а за 1946 г. — 5,514,000; междуградски разговори: за 1941 г. — 5,000,000, а за 1946 г. — 8,771,000 бройки; телефонните постове за 1941 г. са 27,000, за 1945 г. — 31,000, а за 1946 г. — 39,000. Последната година само има увеличението от 8,000 новостроени телефонни постове — нещо, което не е било досега в нашата пощенска история.

Всичко това иде да опровергае онези, които твърдят, че нашият стопански живот не само не се развива, а западнал. При западнал стопански живот не може да има развитие и увеличение на пощенските, телеграфните и телефонните служби, защото ням да се чувства нужда от тях. Напротив, развитието на тези служби е указание за стопанския подъем и всеотдайното развитие на нашия културен, обществен и стопански живот по села и градове.

И именно, за да отговори по-добре на това всеотдайно развитие и на нуждата от редовни, бързи и постоянни пощенски, телеграфни и телефонни съобщения при реализирането на двегодишния стопански план и за да се даде по-голяма услуга на градското и селското население, бюджетпроектът за 1947 г. предвижда средства за редица мероприятия, по-главни от които са следните.

Откриват се нови и се прехвърлят на държавна сметка около 40 пощенски, телеграфни и телефонни станции, които ще обслужват десетки хиляди изключително селско население. Все за обслужване на селското население за пръв път у нас ще се устроят тази година две подвижни автомобилни пощенски станции, които ще обслужват 22 села. Тези станции ще бъдат напълно развити, като постоите пощенски, телеграфни и телефонни станции. Ще изпълняват всички служби: изпращаня и приемане на писма, и влогове по Спестовната каса, изпращане пенсията на селските стопани и др. Това ще стане, обхождайки определените в мизирпурта на тези станции села.

Организира се редовното пренасяне на пощата със собствени моторни средства в отдалечените от ж.п. съобщения места, като Момчиловград, Крумовград, Златоград, Ардино, Девиш и др. Също така се въвежда и пренасяне на пощата между някои села с мотоциклети.

За да се освободят телефонните линии за своето пряко предназначение — именно провеждане на телефонните разговори — а мно-

го възлови телеграфопощенски станции се предвижда откриване на телеграфни действия. Откриват се нови телефопощенски постове в 30 села, които ще обслужват нови десетки хиляди селско население.

За да се отговори на нарастващите телефонни нужди, ще се построят нови 1000 км. междуградски телефонни вериги. В десетки градове ще се увеличат работните места на междуградските нумератори, а така също и градските нумератори. За да се гарантира добър телефонна връзка между селата и отдалечените градски центрове, много телефонни линии с една жица ще станат с две жици.

Много от г-да народните представители и представителки знаят в какви помощни и хигиенни условия работят в техните градове и села пощенските служители. Фашистките правителства две пари не даваха за здравето на държавните и по-специално на пощенските служители, като ги оставяха да работят в кръчми и яхъри. Отечественият фронт ще ги извади и извади от това положение. Разбира се, нуждите са извънредно големи. Разрешаването на този въпрос не може да стане за година-две. Фактът обаче, че само за тази година са осигурени средства за довършване и построяване на нови пощенски станции в 38 градове и села, показва, че Отечественият фронт ще ликвидира, с тези убийствени за служителите условия, наследи от фашистите. (Ръкоплексиания от мнозинството)

Един болен въпрос за служителите и за гражданството на София е градската телефонна служба, тъй наречената „двойка“. Тази централа беше разрушена от бомбардировките. Тогавашните управници я оставиха в продължение на една година открита на дъжд и сняг и нумераторът ръжда. След 9 септември техническият и административният персонал се заеха да приведат в ред този ръждав нумератор и това те постигнаха с много труд и много усилия. От 800 поста на 9 септември към този нумератор, днес имаме 8,626, а в цяла София 17,320 телефонни постове. Но кърпещт си е кърпещ. Технически нередовности останаха и сега. Това измъчва и гражданството, но най-вече телефонистките, които въпреки неимоверните им и заслужаващи похвала усилия, въпреки най-голямото им желание да бъдат в услуга на гражданството, при този изживял времето си нумератор не могат да изпълнят изискванията на службата. Не са виносни те. Този нумератор беше купен в 1912 г., а едва в 1925 г. беше монтиран, когато беше вече изживял времето си и подлежеше на бракуване. Тогава го курдисаха тук у нас като ново модерно техническо съоръжение! А той беше изхвърлен от германската фирма!

Този болен въпрос е пред разрешение. Търгът за доставката и монтирането на една нова автоматична централа е сключен и, според него, на 8 февруари 1948 г. тя ще бъде пуштата в движение с 17,000 поста. Капацитетът на цялата нова централа е 25,000 поста, обаче следващите 13,000 поста ще бъдат пуснати след 6 месеца. Доставеният нумератор е система „Сименс“, каквито са и останалите подцентрали в София, което обстоятелство ще улесни редовната служба между всички подцентрали.

С провеждането на тия мероприятия, предвидени в бюджета за 1947 г., телеграфопощенските служби ще слезат и ще се разширят още по-ниско в сред народа по села и градове и ще бъдат в пълен негова услуга, за да изпълнят своята задача.

От друга страна, това ще бъде една сигурна предпоставка за реализирането на двегодишния стопански план.

Г-н Пулев също каза, че пощенските, телеграфните и телефонните съобщения били недостъпни поради високите им такси. Това не е вярно. Тарифната политика на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните е била, услугите, давани от нея особено на широките народни маси, да бъдат съобразени с познатите възможности на народа, да бъдат евтини и достъпни. Затова тя е поддържала винаги много по-евтини такси в сравнение с илдеко? на поскупването. Сега например те са с 50% по-ниско. Ако официалното поскупване е 600, поскупването на таксите по пощите и телефоните е 300. Не само това, но сравнени с таксите в чуждите страни, нашите вътрешни такси са едни от най-ниските.

Телеграфопощенските служби играят и ще играят важна роля за издигане и поощряване способността сред нашето население. След 9 септември, до края на 1946 г. пощенската способност каса набрала 5,000,000,000 лв. спестявания. Не е без значение да кажа само няколко цифри за това, как се е движела способността у нас.

През 1939 г. спестители има кръгло 62,200, с 3,613,000,000 лв.; през 1940 г. спестители — 728,000, с 5,061,000,000 лв.; през 1944 г. — 847,000 спестители, с 9,363,000,000 лв.; през 1945 г. — 837,000 спестители, с 11,169,000,000 лв.; през 1946 г. — 938,000 спестители, с 14,545,000,000 лв.

Това потвърждава и голямото доверие, с което се ползува народната власт в сред нашия народ, к-то изключим спекулантите и гешефтирите, с които се справи обмяната на банковете.

В бюджетарната комисия Недялко Атанасов едва ли не поиска закръвяне на пощенската способност, защото нямало да има вече спестявания. Една поговорка по нас казва: „Ако Господ слушаше гаргите, сирене щеше да валя“. Въпреки тяхното желание, народът ще продължава да спестява и ще продължава да поверява своите спестявания за пазене и използване от своята народна власт.

От тази година телеграфната и телефонна фабрика излезе на самонадръжка. Започва се строежът на ново здание, с всички нови изисквания на техниката. Тази фабрика, минала на самонадръжка, ще бъде в състояние да изработва уреди и съоръжения за нуждите на нашата слаботочкова техника, които сега се внасят от вън, и ще носи големи икономии. Всичко това е изграждано и ще бъде изграждано с усилията на телеграфопощенските и телефонни служители, обединени в сълотния око народната власт на Отечествения фронт. (Ръкоплексиания от мнозинството)

Към чистото лице на такива трудолюбиви, скромни и работещи преданно за дедото и за народа, народната власт и народната република служители, като пощенци, тук от ескалата на това място

се хвърля кал. Коста Лулчев хвърля обвинениа към пощенските служители, че били посягали върху тайната на неговата кореспонденция, били отлепвали писмата му и вадели съдържанието им.

Иван Гинчев (ЗНП): Това е истина. И моите писма се отварят.

Костадин Ганев (к): Искате да отворя една малка скобичка и аз Вас ли, моето приятелче! Познавам Ви от детенце. Оттогава си ползуващ с презрението на своите другари. (Ръкоплескания от мнозинството. Възгласи от опозицията) Аз Ви питам: защо досега вие нямате кураж да излезете на нято едно публично събрание във Вашето собствено родно село?

Иван Гинчев (ЗНП): Аз съм ги правя сто пъти.

Костадин Ганев (к): Никога не сте излизали.

Иван Гинчев (ЗНП): Бао Ви посрещнаха чаканите.

Костадин Ганев (к): Аз ще Ви кажа. То е, защото вие сте представител на един от двата рода — на божиновци и на гинчевци,...

Иван Гинчев (ЗНП): Аз съм от земеделски род.

Костадин Ганев (к): ... които се редуват в управлението и които доеха двете села, Виная и Радиненец, в продължение на 60 години, с едно дело, за да се карат за една мера.

Иван Гинчев (ЗНП): Ами вие защо бяхте чиновник в пощата през фашисткия режим?

Костадин Ганев (к): Аз ще Ви кажа защо бях.

Един от мнозинството: (Към Костадин Ганев) Недейте се подава на тия провокации.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Костадин Ганев (к): И тези два рода се изреждат, за да тормосят. Само тия два рода се смятат за призвани. Затова те са обединени и затова Иван Гинчев и Слави Йорданов — единият представител на единия род, а другият представител на другия род — под въз известната съболезнователна телеграма за смъртта на цар Борис. (Възгласи от опозицията) Моля Ви се! Но тогава, когато из недрата на с. Обнова — бивше Виная и Радиненец — се раждат селските синове, като например...

Йордан Русев (ЗНП): Кажете защо се отварят писмата?

Костадин Ганев (к): ... Дечо Циганчето, за които ти, приятелю, протестираш, че те ръководили селото, ще ти кажа, че те ще го ръководят, ще паднат и Гинчевци и Божиновци, и ще поеме Радиненец своето дело в лицето на своите достойни синове.

Йордан Русев (ЗНП): Ами тайната на кореспонденцията?

Костадин Ганев (к): Ще кажа. Мизерничия сте вие.

Коста Лулчев е кадър да си направи колкото ще фалшификации и мошеничества, защото той се ползува с името на международен фалшификатор, какъвто е например случаят с отпечатването и разпространението на несъществуващата реч на министъра на външните работи на Съединените щати. (Ръкоплескания от мнозинството) Това е то.

Коста Лулчев (сЛ): Само един простак като Вас може да говори такива глупости. Простак и мизерник си ти!

Костадин Ганев (к): Трай! Трай! Не са глупости. Като Ви вастъпа, скачате.

Коста Лулчев (сЛ): Нашите кореспонденции се отварят.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Костадин Ганев (к): Аз своевременно протестирах, когато се изнесе този факт, срещу това мръсно отношение към пощенци. И още веднаж от висотата на тази трибуна на Великото народно събрание от името на 11 хиляди пощенци, протестирам най-енергично срещу тази гавра, подигравка и престъпление срещу пощенци. Аз имам основания да заявя това, защото в продължение на 30 години съм щедил радостите и скърбите на тия пощенци и съм бил в борбата рамо до рамо с тях. (Ръкоплескания от мнозинството)

Коста Лулчев (сЛ): На кого служи в продължение на 30 години?

Костадин Ганев (к): Служих честно и достойно на българския народ в редовете на антифашисткото движение, тогава когато вашите вършеха мизерия и предателства.

Коста Лулчев (сЛ): Ти предаваш пощенци на фашистите!

Никола Петков (ЗНП): Като чиновник на фашистите.

Костадин Ганев (к): Мерзавци! Чисто е челото ми.

Коста Лулчев (сЛ): Ти предаваш другарите си.

Костадин Ганев (к): Мерзавец си ти, подлец си! Аз и твоите попара съм ял през 1919 г. И през Вашето управление бях в участъка. И тогава бях бит, престъпник такъв!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Коста Лулчев (сЛ): Ти предаваш другарите си на фашисткото управление. Ти беше предател на другарите си. И ще говориш още!

Костадин Ганев (к): Както във всички случаи обаче, калта и презрението ще падне върху вас. Чисти са челата, чисти са лицата на пощенците, защото те са измити с кръвта на падналите в борба срещу фашизма техни другари. (Ръкоплескания от мнозинството)

Коста Лулчев (сЛ): Ти предателствуваше. Ти издаваш пощенци, които се бореха.

Костадин Ганев (к): Мерзавец си ти! Престъпник си ти!

Един от опозицията: Тия, които имат кърливи ризи, най-много вятат.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Костадин Ганев (к): Опозицията до втръсване разправя...

Никола Петков (ЗНП): Кажете кой отваря писмата? Това нитересува хората.

Костадин Ганев (к): Аз Ви казах, никой не отваря писмата.

Никола Петков (ЗНП): Как никой?

Костадин Ганев (к): Вие сте гадни, защото хвърляте кал върху цяла професия.

Никола Петков (ЗНП): Кой нарушава тайната на кореспонденцията? На това отговорете! И вие, и министърът трябва да отговорите на това. Кой отваря кореспонденцията?

Костадин Ганев (к): Опозицията до втръсване разправя, че държавните служители членуват по задължение в своите професионални организации, че те насилно отивали в акциите, устройвани от Отечествен фронт. Но това и те самите не вярват и се самозалъгват. (Възгласи от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Костадин Ганев (к): Държавните служители, почерпили поука от разединението помежду им, станали жертва на реакцията и фашизма, веднага се хвърлиха в работа за създаване на свои активни професионални организации. От там, обединени в единния борчески Общ работнически професионален съюз, застанаха решително и смело в защита на интересите на държавните служители и на работниците в подкрепа на Отечествен фронт. (Ръкоплескания от мнозинството) Ето къде ги боли господата, ето къде ги стиска чепикът! Те искат да кажат: „Вие си направите професионални организации, ама не ги закачайте, не ги месете с политика.“ Вие искате да върнете старото положение, което фашистите насаждаха. Вие искате да останат професионалните организации аполитични и да стоят настрана, т. е. да си разигравате коня в тяхното поле, Умря Марко!

Д-р Георги Петков (ЗНП): Точно така говореха и фашистите.

Костадин Ганев (к): Служителите и по-специално пощенците са обединени 98% в своя професионален съюз и водят такъв интензивен професионален, културно-просветен и служебен живот, както никога досега. (Ръкоплескания от мнозинството) Това се дължи на високото съзнание на тия служители.

Един от опозицията: На камшика!

Костадин Ганев (к): И всеки, който се опита да хвърля кал върху тия служители, като този, г-н Маркучев ли беше... (Смях)

Цветан Максимов (ЗНП): (Казва нещо)

Костадин Ганев (к): Аз смятам под личното мое достойнство и под достойнството на пощенци да се занимавам с този тип, който е олицетворение само на престъпление и на корупция. Той не може да се занимава с тия честни, достойни и доблестни пощенци. (Ръкоплескания от мнозинството) И ако има някои от тях тук да чуят тази гавра, която вършат те с тях, ще ги залепят направо в лицето. Той е дошъл да плаче тук за положението на пощенците, на държавните служители. Но защо вие гласувахте против щатните тащи, които носеха поне малко увеличение на заплатите на държавните служители? Или смятате, че на тях акълът е по-малък от вашия? Те имат много повече акъл, отколкото вие имате, и те няма да забравят подигравката, която извършихте с тях. (Ръкоплескания от мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): Защо предаваш на фашистите преди 9 септември тия доблестни хора?

Костадин Ганев (к): Другари! Аз не бях се подавал на техния провокация, но на този мерзавец аз искам да кажа: един случай не съчета!

Никола Петков (ЗНП): Другарите Ви ги знаят.

Костадин Ганев (к): Вие помните при една с Вашия приятел — сега е във Вашите редове — Бумбаров, той знае, и знаете какво Ви каза. Мерзавци сте вие, гадове такива!

Никола Петков (ЗНП): Затуй те повишаваха като пощенски чиновник!

Костадин Ганев (к): Завършил съм след 30-годишна служба на длъжността старши чиновник в София!

Никола Петков (ЗНП): Затуй те държаха в София!

Костадин Ганев (к): Старши чиновник. А ти знаеш ли какво значи старши чиновник, галфон такъв!

Никола Петков (ЗНП): Знам, знам!

Костадин Ганев (к): Нищо не знаеш. Ти въобще нямаш акъл да ги разбереш тия работи! (Ръкоплескания от мнозинството)

Цветан Максимов (ЗНП): Ти ако имаше акъл, щеше да станеш главен директор.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Костадин Ганев (к): При тези усилия, другарки и другари народни представители на пощенци за подкрепата на Отечествения фронт народната власт не им остана длъжна. Тук разправят и реват, че Отечественият фронт не бил обвързал вниманието на телеграфопощенци. Телеграфопощенци добре отчитат бащинските грижи, които Отечественият фронт полага за тях, и те никога досега к то пощенци само в една година не са имали такива придобивки, каквито имаха при Отечествения фронт, при народната власт на Отечествения фронт. (Ръкоплескания от мнозинството)

Ето, още в първите дни след 9 септември...

Един от опозицията: Много са щастливи!

Костадин Ганев (к): Аз ще ви кажа дали са щастливи или не. Трайте! — Още в първите дни след 9 септември народната власт взави, че денонсиращият труд на пощенци съставлява основна грижа на правителството за подобрене на материалното им положение. И то остана последователно на тази констатация. Ето ви няколко цифри.

Изхождайки от тежкото трудово положение на пощенските служители, към което фашистката власт се отнасяше пренебрежително до престъпление, за 1946 г. персоналет се увеличи с 1.500 души, а с този бюджетпроект, имайки пред вид разширението на службите, въпреки желанието и нуждата от големи икономии, се дават още 600 души увеличение на пощенския персонал. Кредитът за заплати се е движил така: в 1944 г. — 545.000.000 лв., 1945 г. — 787.000.000 лв., 1946 г. — 935.000.000 лв. и в 1947 г. — 1.022.000.000 лв. (Ръкоплескания)

Г-н Маркучев да си вземе бележка от тая работа.

Възнаграждение за ношен, извънреден и интензивен труд, плащан в пари в натура: за 1944 г. — 52.000.000 лв., за 1945 г. — 62.000.000 лв., за 1946 г. — 146.500.000 лв., а за 1947 г. — 173.500.000 лв.

Тук му е мястото да се спира с няколко думи по изказванията на г-н Христо Пунев. А те — след като направил няколко фактирски сенации, с които искаше и той като Коста Лулчев да ухапе пощенските служители — се състояха в цитиране из в. „Пощенска просвета“, писания по бюджета на пощите. Коя и какво е „Пощенска просвета“? Този вестник няма нищо общо с пощенските служители. Издава се от едно неофициално търговско маркаджийско търгащеско дружество, около което са се събрали бивши пощенци и настоящи такива, малчината останали тук и там на служба в София реакционери и фашисти, които от своя служебен пост пращат десетки хиляди лева в провинциалните станции да им купуват марки. Редакторът на „Пощенска просвета“ е и коркорбистията на маркаджийското сдружение бивш пощаджия, обикаля от станция в станция и тормози персонала, за да му продават и събират марки, представяйки се даже да е на служба там, където не го познават. Той си позволява да заплашва онези служители, които връщат вестника му. (Към опозицията) Вие сте по фактите и документите! Ето ви само два факта.

В изказванията на конференцията по пощите в Бургас четем: „След 9 септември П. Д.“ — става дума за Петър Делев, редактор на „Пощенска просвета“ — „с чанта като служебно лице е пътувал от станция на станция като отечественофронтовец и особено там където имало нови началници, които не го познават, е вземал, както стана случаят с един такъв началник, цялото количество пощенски марки, препоръчвайки се като силен на деня след 9 септември. Аз обаче го познавам...“

Друго: „Можете да изискате и писмото, което Петър Делев е писал до началника на станцията в Елхово и ще видите какви заплашващия съдържа то, понеже той му върнал броевете на сп. „Пощенска просвета“.

Ето какво представлява „Пощенска просвета“. Още от първите броеве след 9 септември „Пощенска просвета“ показва своите рога като противотечественофронтовска и с всеки следващ излизаш брой се утвърждава и потвърждава своето противотечественофронтовско отношение. На този вестник — то не е така току случайно — Пунев се базира и иска да подчертае, че положението на пощенци при плащането на извънредния ношен труд било лошо. Аз не бих се спирал на това, ако той беше го изкарал докрай, както го въмолих. Той обаче не стои зад него, аз ще си позволя — моля да ме позволите — да ви цитирам това нещо: (Чете) „Един пример ще

ви убеди в това наше твърдение.“ — Става дума за ношен и извънреден труд. — „През 1923 г., когато за първи път се въведоха тези възнаграждения, за едно пълно ношно дежурство — от 19 ч. до 8 ч. — дежурният т. п. чиновник получаваше ношни 80 лв. — по 10 лв. на час, независимо от това колко часа е работил след 1 ч. защото тогавашната управа на ГДПТ разсъждаваше, че след 1 ч. полунощ нощта е загубена за работещия. Значи, ако дежурният работи до 1 ч., получаваше ношни за цяла нощ, т. е. за 8 часа, тъй като ношен труд се плаща за часовете от 22 ч. до 6 ч. Сега за същото време ношни се получават по 15 лв. на час, а при най-добрия случай, при най-голяма основна заплата — 25 лв. на час. При това, както се изразяват колегите — уж някои колеги се изразявали така — „осга се цени косъм“, защото се плаща само за времето, през което е работено: ако дежурният привърши работата, например, в 3 ч., ще получи ношни пари само за 5 часа. Че нощта е загубена за работещия, не се държи сметка. Това ни навежда на размисъл от преди 9 септември 1944 г. това е и сега. А то не трябва да бъде така! Дали 80 лв. през 1923 г. могат да се сравняват с 8 X 15 яла 8 X 25 лв. сегашни — имат думата цените на сегашните дрехи, обувки, наем, храна и пр. Ето защо този кредит трябва да бъде увеличен“.

Петър Анастасов (сЛ): Много хубаво е това.

Костадин Ганев (к): Много хубаво, според Вашата глава!

Петър Анастасов (сЛ): А според твоята?

Костадин Ганев (к): Аз ще Ви кажа според моята. Трайте малко! Явно е, уважаеми г-да народни представители и г-жи народни представители, че той пее хвалебствия на Цанковия режим, че бля плащал...

Никола Петков (ЗНП): Да, да!

Костадин Ганев (к): Аз не очаквам друго, освен да го хвалите, защото вие сте от тоя режим.

Петър Анастасов (сЛ): Тогава Димо Казасов беше.

Никола Петков (ЗНП): Ти си служил на тоя режим, и на Цанков, Ти си бил верен чиновник на тоя режим.

Костадин Ганев (к): Цанков и другите фашистки правителства възмущаха и последния жизнен сок от народа ни,...

Никола Петков (ЗНП): Много приказваш! Ти си бил верен чиновник на тоя режим. Партиейците комунист ги уболияха, а теб те държаха. Ето какъв си бил ти комунист, или по-право фашист.

Костадин Ганев (к): ... за да хранят немските фашисти. Те втикваха народа ни във война, а всичко това хвърля България в стопанска и финансова катастрофа, последиците от която сега понасят пощенци и целият ни народ, а народното правителство полага немислими усилия, с подкрепата на целия български народ, за да измъкне страната ни от тази катастрофа.

„Пощенска просвета“ иска да внуши, че не Цанков и фашистките правителства, а Отечественият фронт е виновен за това, което вие винаги и сега твърдите тук. За въ друг виновници няма, за вас виновници от преди 9 септември няма — за вас виновник днес е Отечественият фронт.

Никола Петков (ЗНП): Глупости приказваш. Аз съм бил за Народния съд. Ти приказваш глупости. Аз съм бил министър тогава, когато се учреди Народният съд. Празни приказки говориш.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Костадин Ганев (к): И „Пощенска просвета“, и вашите парцали, и търгащите от маркаджийското сдружение, и вие от опозицията — всички сте от един дол дренки, от дола на реакцията и на предавателите. И затова „Пощенска просвета“ се връща от всички честни пощенски служители.

Иван Гинчев (ЗНП): Това говори елян човек, който е служил като чиновник на всички режими, и на Цанков.

Костадин Ганев (к): Но как съм служил?

Иван Гинчев (ЗНП): Бъди по-скромен.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Костадин Ганев (к): Няма да ме закачаш!

Иван Гинчев (ЗНП): Ти беше шеф на служба на времето.

Костадин Ганев (к): За формено облекло на служителите в 1944 г. са отпуснати 30.000.000 лв., в 1945 г. — 26.000.000 лв., в 1946 г. — 68.700.000 лв., а в 1947 г. — 80.000.000 лв. (Пререкания между народния представител Раденко Видински (к) и Иван Гинчев (ЗНП) и други народни представители от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Костадин Ганев (к): За почивни станции, в която след тежкия и непосилен труд да се даде възможност на пощенци да си от-

дълнат и отключват, за 1944 г. са били предвидени 20.000 лв., за 1945 г. — 250.000 лв., за 1946 г. — 5.162.000 лв., а за 1947 г. са предвидени 20.000.000 лв. (Ръкопескани от мнозинството) Ето, г-н Маркучев, прижките на Отечествения фронт към пощенщи.

Новите щатни таблици, построени на демократични принципи, донесоха сравнителното подобрене, в положението на държавните служители, донесоха успокоение в техните редове. Най-много ги обнадежди обаче решителната мярка на правителството на Отечествения фронт с обмяната на банкнотите, която ще пресече пътя на спекулата и черната борса, от които най-много страдаха и страдат държавните служители и ще хвърли задържаните досега замразени капитал в производство и строежи, ще обезпечи благоденствието на целия наш народ, на държавните служители и на пощенщи. От тази мярка, разбира се, най-много ще спечелят държавните служители. Никой не е казал на държавните служители, че щатните таблици ще ги докарат до състояние да може из техните баджаци да потече мед и масло. Никой от държавните служители не си прави тая илюзия, че по пътя на увеличаване на заплатите ще може да подобри своето положение. Затуй държавните служители, затуй особено пощенщи се отдалоха още на 9 септември, както вече казах, в съревнование за уреждане своите служби. И днес пощенщи са от първите, които са укичили гърдите си с най-високия дар на нашата народна трудова власт, с златни и сребърни медали на труда. (Ръкопескани от мнозинството) Ето, въпреки по тая път, давайки всичката си подкрепа в издигане на телеграфопощенските служби, много естествено, както се изложиха вече, те ще вложат своите усилия в реализирането на двегодишния стопански план, който е надеждата и упованието за благоденствие не само на пощенщи, но и на всички, на целия български народ.

Г-жи и г-да народни представители! Бюджетът на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните разрешава в рамките на възможностите на народа ни поставените му задачи: да даде и гарантира на народа широко ползуване от услугите на пощенските, телеграфни и телефонни съобщения, да обезпечи правилния развой на нашия държавно-обществен и стопански живот — на първо място реализирането на двегодишния стопански план — и да осигури по-сносно съществуване на служителите. Затова заявявам от името на нашата парламентарна група, на Работническата партия — комуниста, че ние ще гласуваме бюджетопроекта на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните. (Ръкопескани от мнозинството)

Петър Анастасов (сЛ): Кажете кой отваря писмата?

Костидин Ганев (к): Вие си ги отваряте.

Иван Гинчев (зНП): Вашите хора предварително четат писмата и после ни ги изпращат.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Има думата народният представител г-н Ангел Държански.

Ангел Държански (зНП): (От трибуната. Посрещнат с ръкопескани от опозицията) Г-да народни представители! Говорейки по бюджета на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, мисля, че не може да не се изтъкне, да не се подчертае огромното значение на пощите, телеграфите и телефоните за стопанския живот във всичките му разклонения — земеделие, индустрия, размяна — и за икономическото поиздигане на отрягът, за културния прогрес на народа, на широките народни маси. Това са, наред с железниците, най-главните нерви на стопанството, на културата, на цивилизацията в днешния век. Обстоятелството, че навсякъде по света, по всички краища на земята, където стъпи кракът на културния човек, веднага, непосредствено след него, се устройват пощи, строят се телеграфни и телефонни, говори много ясно, много красноречиво за голямото значение на тия съобщителни средства за съвременното общество, за културния човек въобще. Всички ние не бихме могли да си представим днешната държава, съвременното общество, днешния човек, без поща, без телеграф, и без телефон, които съществено допринасят за най-голямото и най-пълно задоволяване на всички потребности на живота.

Днешното стопанство във всичките му разклонения: земеделско производство — отава дума, разбира се, не за примитивното земеделие, което у нас изживява последните си години — индустрия, размяна, би било немислимо без пощи, телеграфи и без телефони дора. Всяка културна проява на съвременния човек без тях би била немислима. Тяхното значение за съвременната държава е огромно и никой не би могъл да си представи една съвременна държава без тях. Те носят културен и икономически напредък. Те отдавна при това са надскочили държавните граници, за да станат международни, световни съобщителни средства. Разстоянието между хората и между народите е един фактор от много голямо значение. Разните съобщителни средства, в това число особено телеграфът и телефонът, го скъсяват. А колкото повече се скъсява разстоянието между хората, толкова по-близки стават те. Това безспорно допринася за всеобхватния човешки напредък. От степента на развитието и съвършенството на пощенските, телеграфните и телефонните съобщения в една страна, хората съдят за степента на културата и цивилизацията на тая страна.

При това пощите, телеграфите и телефоните у нас са обособени в едно общо държавно ведомство и имат за държавата значението на чистото стопанско предприятие, а то на колосално предприятие — не, разбира се, колкото са железниците, но все пак колосално по своите размери, по своята организация и по размера на бюджета.

За тая година се искат 2.079.000.000 лв. за Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните. Известно е, че много гласове е имало винаги и в джубина и у нас, че това държавно пред-

приятие не бива да бъде организирано на търговска, на спекулативна база, тъй като държавата не бива да търси печалби от ония предприятия и институти, които служат за културата и цивилизацията — както другде, в някои богати страни по света, това отдавна е вече прокарано. Ние обаче сме малка и бедна страна и такъв лукс не бихме могли да си позволим, затова не бихме могли да се откажем от печалбите, които това държавно предприятие може да ни даде. А трябва да се подчертае — за разлика например от железниците, които често пъти приключват своите бюджети с дефицити и по тая начин тежат на общия държавен бюджет — че Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните покрива своите бюджети и — нещо повече — дава известни, макар и не големи, излишъци на държавата.

Ето, г-да народни представители, като се има всичко това пред вид, налага се да погледнем по-критично върху бюджетопроекта на това колосално държавно предприятие, за да премахнем недъзите, които сега са една пречка за добрия вървеш на службите и някъде излизно обременяват този бюджет.

Назначението на пощите е да служат между другото на българските граждани, без оглед на тяхната политическа принадлежност, на идеите, които те могат да изповядват. С някои свои прояви обаче нашите пощи в лицето на някои свои служители винаги в миналото, при всички почти режими, са искали да вземат страна в политическия живот на държавата.

Касае се за една проява, колкото противна на предназначението на това държавно, а не партийно предприятие, толкова и престъпна от гледище на закона и на най-обикновения човешки морал. Ролята и значението на вестниците и на печата въобще в съвременното културно общество, предполагам, е на всички ни добре известна, за да не ви занимавам сега с нея, тъй и бих се отклонил от предмета, който е сложен за разглеждане от Великото народно събрание.

Кой закон и кой морал разрешават спирането на вестници по пощенските учреждения, били те станции, подвижни пощенски писалища, пощенски вагони или другде някъде? В редакцията на нашия „Народно земеделско знаме“ се получават непрекъснато оплаквания от абонати за неполучаване на изпращания им редовно вестник. И това е система. Такива оплаквания се получават от цялата страна. Не е въпрос само за оплакване от едно или няколко места, за да кажем, че това явление се дължи на каприз, или на престъпната воля на един или на няколко по-големи или по-малки пощенски служители. И това не е от вчера, или днес — това е една система, една стара проява още от 9 септември. Не говоря за миналото.

Още в началото на нашето съвместно управление, когато бяха излезли първите броеве на „Земеделско знаме“, ...

Един от мнозинството: След 9 септември нямаше „Земно знаме“.

Ангел Държански (зНП): ... тогава още не беше „народно“, за да бъде някоя в очите — не само редакцията, но и аз като министър получавах такива оплаквания, най-напред от няколко села от Дунавска околия. Наредих един ден да се проследи изпращането на връзките още от тук, от началните пунктове, за да се открие лицето или лицата, които ще задържат някъде по пътя, или унищожат тия връзки с в. „Земеделско знаме“. Какво стана, не знам, но този път вестникът пристигна на своето предназначение.

Един от мнозинството: Защо не знаете?

Ангел Държански (зНП): Няколко дена се изпращаше и получаваше там редовно и след това започна пак да се губи. Очевидно, имаше някаква престъпна ръка, която беше и много предпазлива, за да съумее да се предпази от разкриване на своето престъпление. Ето вид, г-да народни представители, едно дръзко посегателство по един особен, по един специален начин върху свободата на печата.

Един от мнозинството: Не е доказано.

Ангел Държански (зНП): И това си остава като едно постоянно явление, което, за съжаление, е едно петно за нашата иначе високопоставена пощенска администрация. Трябва да кажа все пак, че сега това явление е вече по-рядко, тъй като редакцията на вестника въвежда мерки, изпращането му да става препоръчително.

Г-да народни представители! Един друг основен принцип във всички културни страни на света е неприкосновеността на частната кореспонденция. Тоя принцип е прокаран в чл. 77 от сега действащата наша конституция, който казва: „Частните писма и частните телеграфни депешни съставляват тайна и се броят неприкосновени“. И по-нататък: „Отговорността на длъжностните лица за нарушаване тайната на писмата и депешите ще се определя и по особен закон“. И тя е определена, както в наказателния закон, така също и в специалния закон за пощите.

Неприкосновеността на частната кореспонденция се предвижда и в проекта за новата конституция. Още преди приемането на сега действащата конституция от нашето учредително събрание, което е станало на 16 април 1879 г. пет дена преди това, тогавашният руски императорски комисар в България княз Дондуков Корсаков е утвърдил „Временни правила по пошвата част в България“, в които е гарантирал неприкосновеността на частната кореспонденция. В т. 8 като се говори, че никому не могат да се дават каквито и да било сведения досежно частната кореспонденция, освен на подателя и получателя, се добавя: „Така също пошвите учреждения не изпълняват никакви искания на присъствени и съдебни места относно телята за пратената по пощата кореспонденция“. Виждате, г-да народни представители, докъде са стигнали хората в България преди близо 70 години, за да пазят този голям и съществен атрибут на свободната човешка личност.

За голямо съжаление сега, в ерата на отечественофронтовското управление той е потъпкан. Има маса случаи, при които е посягано на частната кореспонденция на гражданите. Омо за това, защото са опозиционери. В това направление все чуваме доста много, а и с изобилен материал разполага моят другар Стоян Кърлов, който ще го даправи достойнство на съответното място.

Толкова за пощите в България.

Няколко думи по друг един много сериозен и едновременно с това много болен въпрос — въпроса за телефонната служба. Специално за София, поради нарастващите стопански и културни нужди на града, телефонът се яви в последните години след първата световна война като едно много търсено благо. И затова тая служба се разраства твърде много и извънредно бързо. Никога в София исканията за откриване на телефонни постове не са могли да бъдат бързо задоволени поради липсата винаги на един голям нумератор, който да покрие всички искания. На тая служба беше нанесен обаче много тежък удар по време на въздушните бомбардировки, когато всички телефонни централи в София бяха засегнати, а една от тях, центърката, беше унищожена 100%. Телефонните линии също така бяха в целия град унищожени, а и подземни кабел на много места беше скъсан. Затова ние на 9 септември се намерихме в едно такова затруднение относно телефонната служба, каквото никогата ние и специално София не е преживявала. Благодарение всеотдайната работа обаче по онова време на персонала от горе до долу, който беше ангажиран във възстановяването на телефонните линии и на другите технически съоръжения, ние започнахме бързо възстановителната работа, за да стигнем сега вече до едно пълно възстановяване на положението от преди въздушните нападения.

Какво е положението на телефонната служба в София сега? Към софийската телефонна мрежа сега има 16.500 телефонни поста. С това обаче съвсем не са задоволени всички искания за откриване на телефонни постове. В настоящия момент има неудовлетворени към 11.500 искания, които ежечасно растат. Разбира се, те не могат да бъдат удовлетворени дотогава, докато не бъде построена новата автоматична телефонна централа. Доколкото ми е известно, въпросът с тая автоматична централа стои така. Поискани бяха в миналото оферти от някои чужди фирми за доставка на нумератор за автоматичната централа. Между другите е била получена и една оферта от американската фирма „Стандарт“ за цена 1.090.000 долара. Смята се, че 260 лв. доларът, този път наши пари 272.500.000 лв. На тая оферта Главната дирекция на пощите е погледнала благосклонно, понеже я е намерила изюсна. Впоследствие обаче до- ставката, не зная защо, се възлага на чешките заводи „Тесла“ по цена 62 милиона и нещо чешки крони, или сменати по 5 лв. крона — една сума от 310.000.000 лв. И понеже впоследствие се е явило едно поскъпване, покачване курса на чешката круна от 5 лв. на 5.80 лв., стойността на нумератора веднага се покачва на около 350.000.000 лв. Казват, че тая цена впоследствие е била намалена и по тая начин нумераторът щял да ни бъде доставен за 320.000.000 лева. Остава все пак една разлика от около 50.000.000 лв. в повече.

Тачо Даскалов (к): Държите ли сметка за качеството?

Ангел Държански (ЗНП): Ще кажа: точно това казвам сега. — Казват, че най-главната причина да се предпочете чешката оферта била, че нейният нумератор бил устроен по същата система, която имат сегашните наши нумератори, а онези на „Стандарт“ бил друга система, която много трудно щяла да бъде съгласувана с останалите наши сегашни нумератори. Това може да е така. Поставя се обаче веднага въпросът: ако всичко това е така, защо още в началото не беше отклонена първа оферта? И на второ място, защо беше пропуснато толкова ценно време, близо година, като се има пред вид, че за това време една значителна част от стойността на автоматичната централа щеше да бъде амортизирана, понеже веднага с пускането в действие на централата започват да постъпват и съответните приходи?

Костадин Ганев (к): Помещението най-напред няма. Вие знаете.

Ангел Държански (ЗНП): Ще построице. — По този въпрос се дължи на Великото народно събрание един изчерпателен отговор. При това има да направя и друга една бележка по този въпрос. Както казах, понастоящем в софийската телефонна мрежа има включени 16.500 телефонни поста и чакат удовлетворение още 11.500 искания. А новата централа ще бъде с 25.000 номера, което значи, че тя ще се окаже съвършено недостатъчна да задоволи днешните нужди. А те очевидно ще бъдат много по-големи, когато централата ще бъде готова, за да бъде пусната в действие — което ще стане най-рано през февруари 1948 г. Наистина проектира се да останат пак няколко централи в София, но все пак няма да минат много години, когато наново ще изпаднаме в познатата наша телефонна криза.

Като се говори за телефоните в София, не може да не се спомене, че все още тая служба не е достигнала необходимата степен на съвършенство, което да ни даде възможност своевременно и бързо да получим търсената услуга. Имам пред вид, разбира се, всичките трудности на тая служба, за да не се сърдя на телефонистките, но все пак не е издържано да чакат понякога по 5 и повече минути, за да получат връзка. Ще се спра с няколко думи върху тежките трудови условия, при които работят нашите телефонисти малко по-късно.

Друг един въпрос, г-да народни представители, е въпросът за постройката на нови телефонни линии, който все пак и в този момент остава открит. Аз зная, че липсата на материали и прецимно на жилища за проводници е причината да не се вземат необходимите въпроси: нови линии. Но понеже се говори, че такива се очак-

ват, трябва да се ускори постройката на новите телефонни линии е тенденция да не остане нито едно българско село без телефона. Само така тая голяма приливка на човечеството може да бъде използвана най-пълно в България.

Минавам на въпроса за Пощенската спестовна каса. Този голям спестовен институт у нас е основан с закона за спестовната каса, приет от IV обикновено народно събрание и влязъл в законна сила от 1 февруари 1885 г. Поради настъпилите обаче тогава тежки вътрешни и външни събития в страната, този закон не е бил приложен и едва 10 години по-късно през 1895 г. — е подет наново въпросът, да бъде създаден тогава нов закон за Пощенската спестовна каса, който влиза в сила от 28 февруари 1896 г.

За 51 години тая каса успя да привлече към 1.000.000 спестители с влогове, възлизащи на обща сума 15.000.000.000 лв. И трябва да се подчертае, че това е един институт на предимно дребните спестявания — като се има пред вид, че от 1.000.000 спестители 870.000 имат влогове до 50.000 лв. Този извънредно голям успех на Пощенската спестовна каса у нас се дължи на силно развитото у българина чувство на спестовност. Но боя се, г-да народни представители, че с предприетите в последните дни от правителството мероприятия по обмяната на банкнотите — респективно закона за безкасовите плащания и този за еднократния данък — и особено поради начина, по който те се прилагат, ще се нанесе сериозен удар върху това благородно чувство у българския гражданин.

Г-н министърът на финансите преди няколко дни по повод едно твърдение на един от ораторите от тая трибуна, че е разколебано това чувство на спестовност у българина и доверие то му към спестовните институти, заяви, че влоговете в Пощенската спестовна каса не само че не са намалени от 7 март насам, но че напрогив те са се увеличили.

Дълга да заявя, че тая декларация на министъра на финансите не отговаря на истината. Истината е, че влоговете в Спестовната каса не само не са се увеличили, но съвършено са престанали от 7 март насам. Пред гинетата на Спестовната каса наистина има опашки, но не, за да се правят влогове, а да се теглят такива — нещо, което, разбира се, не се разрешава. И когато завчера в бюджетарната комисия при разглеждане на тоя бюджетпроект моят другар Недялко Атанасов запита директора на Пощенската спестовна каса, който беше там, как се движат сега влоговете, този въпрос, не зная защо, не беше допуснат от председателстващия на комисията. При повторното му задаване обаче директорът на Спестовната каса отклони отговора, като каза: „Ние очакваме, че след като влезе в сила законът за безкасовите плащания, влоговете ще се увеличат.“

Какво ние очакваме, то е друг въпрос. Ние питаме, какво е положението в настоящия момент. А то е такова, каквото аз го изложих ей-сега преди малко. И в резултат на тая намалена работа в Спестовната каса голяма част от чиновниците там са разпратени на работа по други служби. Не зная какво би могло да се направи сега, но трябва да се върне доверието на спестителите към влоговите институти в страната. Във връзка с това, мене ми се струва, че всякаква спестовност у нас в бъдеще би била изключена, ако покрай другото не се премахне задължението на спестителите да декларираят своите влогове. Остане ли в сила това задължение, влогове вече в Спестовната каса и другите банкови и влогови институти в страната не могат да има.

Все във връзка с въпросната парична реформа нека да ви кажа и това, че и приходите от телеграми са извънредно много намалели. От 1 до 16 март са постъпили от телеграми в Централната телеграфна станция в София 1.115.000 лв., а от 16 март до 30 март включително, за същото почти време, имаме постъпления 550.000 лв. Телеграмите от търговски характер вече няма. Останали са само обикновени такива и телеграми във връзка с продоволствието, като например: „Прати ми колет“, „Върни ми кошницата“ и др. подобни. Всичко това не може да не даде своето отрицателно отражение върху приходната част на бюджета.

Минавам върху и й-важния елемент от състава на това държавно предприятие върху живия елемент — персонала. Тук наистина, г-да народни представители, имаме работа с един от най-окромните държавни служители, които работят всеотдайно за икономическия и културен напредък на страната. Който не е проявил непосредствен интерес към работата на тия отрудени държавни служители, той само не знае при какви тежки трудови условия работят те, и по-специално телефонистките при софийската централна телефонна станция. Тяхната работа особено понякога стига до такова опване на нервната система, което не отстъпва по нищо на най-черната и тежка работа на най-измъчения физически работник. Напрежението и изтощението в известни моменти стига до крайни предел. И като възмездие срещу всичко това, те са един от най-лошо платените държавни служители. И забележете при това, че имаме работа в случ с един в голямата си част чисто квалифициран персонал, поради естеството на службата. Наистина доста много се прави за подобрене на тяхното и териялно положение, като се увеличават заплатите им, даде им се облекло, уреди се столове, където сега те получават в достатъчно количество и на сравнително ниски цени здрави и питателна храна. Полагат се и други грижи за тях от социално естество. Но все още доста има да се прави в този направление.

От тази трибуна аз дължа да изкажа към тия малки, окромни в безименни творци на народната култура и на стопанския прогрес своята благодарност и своето възхищение за голямата всеотдайност и самотверженост, с които те, особено в първите дни след 9 септември, носеха своята служба и твърде много допринесоха за възстановяването на това толкова важно, но разстроено, най-вече поради въздушните бомбардировки, държавно стопанство.

Едновременно с това обаче не мога да не изкажа и упрек към ония, макар и в още малко от тях, които полека да използват създаденото след 9 септември положение за свои лични или

партийни домогвания и с това допринасяха тъй твърде много за подбавяне на трудовата дисциплина у персонала. Не мога да не констатирам, че тази дисциплина, за която след 9 септември непрекъснато и толкова много се говори, още не е възстановена и не е доведена до необходимата висота. И сега все още една част от служителите в това ведомство, както и във всички други, изоставят своята пряка задача, която службата им определя, и се отдават на чисто партийна работа, която няма нищо общо с високото назначение на тяхната благородна служба. Единоначалието все още не е възстановено, иерархията все още не се счита. Пълното пренебрежение и оскърбление на началника е често явление. Един значителен част от персонала, по една-двама от всяка служба, се занимават редовно само със устройване на вечеринки и други веселия, с разтакане от стая в стая за предлагане и продажба на веселища, които просто се натравят на персонала. Всичко това се отразява много зле и деморализиращо върху останалите.

Аз имам съзнанието и убеждението, че ако се издигне там трудовата дисциплина и всеки се измери на своето място в служба на предприятието и на отечеството, от една страна, персоналетът би могъл да бъде съкратен, и с това да се направят значителни икономии за държавния бюджет, а от друга страна самосъзнанието у целия персонал и служебният му морал също така биха се повишили. А това непременно ще се отрази благоприятно и върху продуктивността на неговия труд, върху производството вобще.

Думите за ударничество са, г-да народни представители, презни приказки. За ударници се провъзгласяват не истинските ударници, тези, които с пълен капцитет работят, а обикновено хора, които имат известни заслуги към партията. Най-после, назначават се хора без необходимия за съответната длъжност образователен и служебен ценз, стига да е налице партийният ценз. Всичко това деморализира персонала и убива духа у него.

Ето някои от сериозните недъзи в това ведомство в днешно време, с което отговорните лица в него трябва в най-скоро време и дефинитивно да се справят. Иначе се отива към разложение, тежките последици от което по-късно много трудно биха се отстранили.

Не би било безинтересно да се види как е вървяло движението на персонала в това държавно предприятие. През 1939 г., последната предвоенна година, там персоналетът е броял 6108 души. През 1940 г. той нараства на 6460 души. През 1941 г. в бюджета са били предвидени първоначално 7322 души след присъединяването на Добруджа към България, а после с допълнителен бюджет, когато бяха присъединени и Македония и Беломорието, са предвидени още 1171 души; или в края на 1941 г. в Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните имаме 8493 служители. През 1944 г. бройките са увеличени на 9390, а през 1945 г. аз намалях броя им, с благосклонното участие на моя колега проф. Петко Стоянов, на 8948 души, без при това да пострада в нещю службата. Но ватова пък на следната 1946 г. броят на служителите по това ведомство е увеличен на 10593, за да стигне в сега предложения бюджет-проект на 11204 души.

Костадин Ганев (к): Много ли са? Как Ви се струва?

Ангел Държански (ЗНП): Ще кажа. — Мене ми се струва, г-да народни представители, че това голямо увеличение на персонала в тази дирекция не е оправдано от нуждите на службите и от увеличението на трафика на пощите, телефоните и телеграфа. Не е увеличение на персонала само ще подобрим службите и ще ги тласнем напред във всяко отношение, а чрез подобрене материалното положение на служителите, което вече отчасти се постигна, и чрез подобрене трудовите условия, при които работят тези хора, в което се включва и осигуряване стабилитета на държавните служители, каквото понастоящем липсва, защото никой не може да бъде сигурен за мястото си в утрешния ден, щом като не се числи към властващата партия.

Друго съществено условие за тласкане службите напред и издигането им във всяко отношение е полагане на социални грижи за персонала — нещо, което се върши. Едновременно с това обаче се налага — нещо, което е най-съществено — рационализация в това държавно предприятие, разумна организация и практическа дейност, насочена към постигане целите на предприятието с нови средства и методи, основани на системно проучване за възможно най-пълното използване на вложения в службата труд. Чрез рационализация ще се върви към намаляване разходите по производството, което значи намаляване разходните пера в бюджета. Едновременно с това ще се очаква намаляване цените на предлаганите на гражданите услуги. Рационализацията — това е пълна и все-странна разумна обновителна дейност. Това е най-сигурният път, по който може да се постигне гонимата цел — усъвършенстване на службата и възможно най-пълно задоволяване нуждите на обществото при възможно най-малък разходен бюджет. (Ръкопляскания от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител Петър Анастасов.

Петър Анастасов (сЛ): (Посрещнат с ръкопляскания от опозицията) Почитаеми народни представители и народни представители! Подмятат ми отук, че след хубавата реч на нашия представител на опозицията, бившият министър на железниците и пощите г-н Държански, нямало нужда да приказвам. Самият аз имам съзнанието, че след нашите оратори от опозицията — от Земедельския съюз и от Работническата социалдемократическа партия (обединена) — не е нужно особено много да се приказва. И намам намерение след изчерпателната реч на г-н Държански да ви занимавам и да ви говоря изобщо върху бюджета на Дирекцията на пощите, нито пък да ви говоря за значението на пощите, телеграфите и телефоните.

Константин Русinov (к): Много хубаво ще направите.

Петър Анастасов (сЛ): Аз имам само една скромна задача...

Един от мнозинството: Само да си излееш злобата.

Друг от мнозинството: Ангажимент имаш ти.

Петър Анастасов (сЛ): Твърда ще видите, и тогава ще кажете. Ще чуете и ще кажете. Моята задача е скромна и ограничена. Аз имам за задача да ви изтъкна фактите на посягане върху кореспонденцията на опозицията.

От мнозинството: Демагогия.

Петър Анастасов (сЛ): Дали е демагогия, ще кажа тук това. Аз ще ви дам други факти. Няма нужда г-н министърът на железниците да се гневи, както той направи снощи, когато нашият другар Христо Пунов му говореше именно за тия нередности в пощите и телеграфите, както и в железниците.

Министър Стефан Тончев: Как да не се гневи! Това ще бъде предмет на утрешния ми отговор. Вие не ми дадохте тези доказателства, за да ви отговоря. Сега случайно ги давате. Пак ли искате да повтарям? Ще си взема бележки, по тях ще направя проверка и ще ви дам отговора.

Петър Анастасов (сЛ): Г-н министре! Когато тук има депозирани 40 питання и 7 запитвания и Вие не благоволявате да отговорите, кога друг път, при какъв друг случай народният представител ще има възможност да постави тия въпроси, ако не по бюджета?

Един от опозицията: Понеже не отговаряте.

Министър Стефан Тончев: Това не е истина.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Петър Анастасов (сЛ): Върху кореспонденцията на опозицията и на неблагоприятните за управляващите се посяга и се е посягало не само сега. Върху тая кореспонденция се посягаше и в миналото, или в миналия така наречен фашистки режим.

Ранчо Кемечеджиев (к): Защо „така“ наречен?

Крум Миланов (к): А, така наречен! Не е ли фашистки?

Петър Анастасов (сЛ): А бе фашистите са при вас! Ей ги тук! (Сочи министерската маса) Димо Казасов, Кимон Георгиев!

Крум Миланов (к): Така наречения, а?

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Петър Анастасов (сЛ): И тогава, г-да народни представители, се посягаше на кореспонденцията. Лично на моята кореспонденция се е посягало. И затова аз...

Един от мнозинството: Такъв знаменит човек!

Петър Анастасов (сЛ): ... поднасяйки това на министъра на правосъдието, моя съученик, му писах: „Г-н министре, Вие сте юрист, и Вие знаете, че като министър, по силата на основния ни закон, сте солидарно отговорен за престъпленията на другите министри“. Тогава Габровски беше разпоредил да се проверяват писмата, да се проверяват телефонните разговори на опозицията. Но аз по-нататък продължавам: Същите тия прийоми и същите тия методи ми напомнят прийоми и методите в довоенна царска Русия, които прийоми и методи докараха на власт болшевиките в Русия.“ (Възражения от мнозинството)

Костадин Ганев (к): За непастие на руския народ, нали?

Ранчо Кемечеджиев (к): Радави се сега, че дойдоха болшевиките! Ама работа, а!

Гочо Грозев (к): Ами ти протестира ли против похватите на Габровски?

Петър Анастасов (сЛ): Именно, протестирах. Именно това казвам. Протестирах лично.

Гочо Грозев (к): А, лично! Къде?

Петър Анастасов (сЛ): Протестирах с писмо до министъра на правосъдието. Тогава вие не сте имали куража да направите това.

Гочо Грозев (к): Дайте, дайте да го видим!

Петър Анастасов (сЛ): Аз му го писах. Намерете му архивата — нали е у вас — и ще видите това мое писмо.

Константин Русинков (к): От Гемето ли имате писмо?

Петър Анастасов (сЛ): Но, г-да народни представители, казах, не е тогава, и сега се посяга на кореспонденцията и неблагонадеждните, на опозиционерите. И тогава, и сега се подслушват телефонните разговори.

Ранчо Кеменичджиев (к): Вие говорите с цяла България! Не ви е срам!

Петър Анастасов (сЛ): Искате факти? Ето ви факти! От с. Търнак, Белослатинско, се изпраща препоръчително писмо през мен до в. „Свободен народ“. Препоръчително писмо! То има само следното съдържание:

„До днес в селото ни се харчеха 100 броя „Народно земеделско знаме“ и 50 — „Свободен народ“. Сега по поръчка ни се дават по 6 броя от двата вестника. „Да живее свободата на печата!“ Иван Цонков“.

Един от мнозинството: Сам си написал това писмо.

Петър Анастасов (сЛ): На гърба на това препоръчително писмо пише: „Получено във входящата експедиция, залепвано два пъти“. Един-кой си подписали. Един подписал, втори подписал. Отдолу също така потвърждават, че е получено разлепено това писмо.

Костадин Ганев (к): Знаете ли защо? Защото дефакто е било прието, и за да се избегне отговорността. Не ги знаете тия работи. Това е констатирано от службата, за да не се посегне върху вашето писмо. Затова е направено това. Не ги знаеш тия работи.

Министър Стефан Тончев: Фактът, че се отбелязва там, говори за тяхната добросъвестност.

Петър Анастасов (сЛ): Но, знаете ли вие каква е ролята на тая входяща експедиция на господата Асен Янков и Иван Гигов, единият от които и по рано е осъждан за отваряне на чужда кореспонденция в Софийската станция?

Костадин Ганев (к): Кой е той, гдето е осъждан?

Петър Анастасов (сЛ): Асен Янков и Иван Гигов.

Костадин Ганев (к): Не е вярно. Иван Гигов беше конспиратор, а туй беше осъден.

Петър Анастасов (сЛ): Направете проверка, г-н министре, и ще видите каква задача имат тия хора там, каква им е службата.

Костадин Ганев (к): Осъждан е Иван Гигов и после е пратан в конспиратор, но не за отваряне на твоята кореспонденция.

Петър Анастасов (сЛ): Ако не той, то другият е осъждан именно за отваряне на кореспонденция.

Костадин Ганев (к): Това не е вярно.

Петър Анастасов (сЛ): Да се провери.

Костадин Ганев (к): Аз твърдя, че не е вярно. А щом се интересувате, идете проверете вие. Излъгали са ви.

Петър Анастасов (сЛ): Няма защо аз да проверявам г-н министърът да провери — ако вие му позволите, разбира се, защото там вие разпореждате.

Костадин Ганев (к): Кой ние?

Петър Анастасов (сЛ): Вие, партияците, които командувате там.

Константин Ганев (к): Там си има министър и той командва ведомството.

Петър Анастасов (сЛ): Вие, партияците, комунистите, командувате там.

Костадин Ганев (к): Ето, г-н министърът не е партизнец, главният директор не е партизнец; нито директорът на експедицията е партизнец. Там има най-малко партияци, за каквито говорите. Вие не разбирате. Млъкнете за Бога!

Петър Анастасов (сЛ): Вие, които говорите от името на пощенския, трябва да знаете, че нито са били, нито са, нито ще бъдат пощенските вили. Пощенският съюз, Железопътническият съюз, Училищният съюз, никога не са били с комунистите! (Ръкоплескания от опозицията)

Костадин Ганев (к): Те са до един отечественофронтови.

Крум Миланов (к): Ти знаеш ли какво говориш? Не знаеш какво говориш!

Ранчо Кеменичджиев (к): Те са с Александър Цанков!

Петър Анастасов (сЛ): Тия, които бяха с Александър Цанков...

Ранчо Кеменичджиев (к): Ти беше с тях!

Петър Анастасов (сЛ): ... сега са по министерските места

Ранчо Кеменичджиев (к): Ти беше с Александър Цанков.

Петър Анастасов (сЛ): Приказваш празни приказки.

Един от мнозинството: Коста Лулчев се избира от цинковата листа.

Петър Анастасов (сЛ): Но, г-да народни представители, посяга се не само на кореспонденцията.

Един от мнозинството: Ръцете ти са окървавени.

Петър Анастасов (сЛ): От Бяла Слатина на 17 март е изпратена телеграма до министър-председателя с копие до „Народно земеделско знаме“ и до „Свободен народ“, със следното съдържание: „Министър-председателя София. Копие: вестници „Народно земеделско знаме“ и „Свободен народ.“ Социалисти и антифашисти от Белослатинска околия и града настояват за незабавно освобождаване на великия борец и антифашист другаря Кръстю Пастухов.“

От мнозинството: Ей-й-й! (Смях)

Крум Миланов (к): Кърволок, превратджия!

Петър Анастасов (сЛ): Кръстю Пастухов никога не е бил превратджия. Превратджията са тук (Сочи министерската маса), и на 9 юни, и на 19 май, и на 9 септември. Кръстю Пастухов никога не е бил превратджия. Когато мнозина други се бяха прибрали в домовете и във вилите си, Кръстю Пастухов изпрати протест в двореца. Това е истината. (Възгласения от мнозинството)

Тая телеграма на околийския социалистически комитет не беше доставена в София на редакцията на „Земеделско народно знаме“. И до 25 март не бе доставена. Трябваше да взема аз телефона, да се разправам с директора на пощите и телеграфите и той да се намеси, та след туй да я предадат тая телеграма на редакцията, заедно с още две-три други също така забавени телеграми.

Ето ви фактите! Какви по-големи факти искате от това?

Един от мнозинството: Колко телеграми получавате на ден!

Петър Анастасов (сЛ): Ето още един факт. Изпратена пратка в Нова Згора — Червен народен календар — връща се от пощата с бележка, че адресантът отказва получаването. А на адресанта не е съобщавана тая пратка. Адресантът е Божилов Кундев.

Навсякъде разпореждат партияците. Това правят и със самите вестници. Вестниците не достигат в общината или, ако достигнат в общината, не достигат до абонатите. Вестника, изпратен за Бяла Слатина, изпращат го за Оряхово. Цяла пратка от дружество „Стрела“ изпращат до Оряхово, за да я върнат на другия ден, когато вестникът става безинтересен, а на другия ден го скриват и казват, че не е дошъл.

Ето това става по железниците и пощите. Не е нужно да се цитират повече факти. Аз се налявам, че г-н министърът на железниците ще си вземе акт от това и, ако може, ще промени тая пакостна и пагубна практика. (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител Слави Пушкарков.

Слави Пушкарков (з): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Говори се твърде много по един от най-малките по размер бюджетопроекти на държавата — бюджетопрокта на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните. Да си кажа право, като слушах тези, които говориха преди мене, аз излизам с известен стръх на трибуната, защото, както заяви един от преждоговорниците, това е най-съдобносният бюджетопроект на държавата. (Смях сред мнозинството) А да се говори за съдобносен бюджетопроект, пока се твърде много кураж, да кажем, като куража на г-н Цветан Максимов. (Смях сред мнозинството) Но колкото и „съдобносен“ да е той бюджетопроект, колкото и „съдобносен“ да са цифрите в него, които, изглежда, малцина от преждоговорниците са прочели и разгледали, трябва да се кажат и по него няколко думи, за да се отбие оная долюподробна и много слаба демагогия, която една част от ораторите се опитаха да направят. Истината, дори и демагогия да се прави, все пак трябва изкуство.

Костадин Ганев (к): Трябва устатък.

Слави Пушкарков (з): Както на бивота не е дадено да правим вна живота не е дадено да я коват, така, изглежда, че и на Цветан Максимов не е дадено да прави дори и демагогия, защото той има куража да заяви, че щом има право да стои един час на тая трибуна, ще стои там независимо от това какво говори. („Браво!“ и ръкоплескания от мнозинството)

Аз няма да използвам правото си да стоя един час на тая трибуна, защото смятам, че това право се дава на народния представител в случай, когато има да каже нещо извънредно важно, много сериозно, и когато въпросите, които се разглеждат, налагат да се говори по тях по-дълго време, за да могат да бъдат те подробно разглеждани, и за да може пред народните представители да бъдат изнесени неща, които не се съдържат в бюджетопрокта, а трябва да се съдържат, или пък когато някоя от тези неща, които се съдържат в него, би трябвало да бъдат отстранени.

Г-н Максимов се сприя извънредно много върху това, че в а този бюджетопроект издатите на всички персонал си оставали малки,

а на висшия персонал били високи. Каточели за пръв път той съобщава някаква истина, която на другите е неизвестна, и каточели наистина в този Парламент има хора, които някога са твърдели, че низшият персонал трябва да получава по-високи заплати от висшия — да кажем разсилният при главния директор да получава по-висока заплата от самия главен директор. Струва ми се доколкото познавам развитието на земеделското движение, доколкото като сдружен земеделец и като участник в партизанските борби в България съм следял развитието и на другите политически партии, нито дори Комунистическата партия е поддържала някога, че заплатите на по-низшия персонал трябва да бъдат по-високи от заплатите на по-висшия персонал.

Онова, на което стоят левите политически организации, и което всички народностни движения са поддържали у нас, то е било, че животът на низшия чиновнически персонал, както и животът на всички дребни стопански съществувания, трябва непрекъснато да бъде подобряван. Но подобряването не се заключава само в увеличаване на заплатите. И в никой случай не може да се заключава само в увеличаване на заплатите. Но шом като толкова дълго време поотаряхме това нещо г-н Цветан Максимов, следва да предположим, че поне в неговата организация този въпрос е правилно разрешен, като по-малките дейци получават по-големи заплати от по-големите дейци. Ако обаче предположим, че при тях е така и че това е някаква обществена заслуга, тогава не можем да си обясним едно друго изказване от тая трибуна на един техен представител, който по време на разглеждането на законопроекта за обмяната на банкнотите — паричния режим — се боеше, че чрез нея ще се надикне в касата на тяхната организация и ще се види кой колко заплата получава. Ако наистина в тях този проблем е правилно разрешен и низшите служители получават по-големи заплати, те би следвало с радост да приемат тая парична реформа и това право на надникване, защото българският народ и специално низшите служители биха видели, че те са единствените техни защитници и че ако те биха били на тия банки (Сочи левницата), а не тия, които са сега там, проблемът за заплатите на низшия персонал би бил разрешен.

За ония, които са си направили труд поне един път да прегледат, не да прочетат основно, но да прегледат бюджетопроекта, истината е ясна. И не са необходими много думи, за да бъде тя разчетена. Който чете бюджетопроектите и разбира от цифри, той непременно ще знае тази истина. Но, разбира се, който предварително си е затворил очите и в битността си на спирач, на спирачка смята, че навсякъде в живота трябва и може да бъде спирач или спирачка, ще прескочи тая истина, както самата истина отдавна е прескочила него самия. Струва ми се, че по това време, когато той говореше, дори г-н Никола Петков напусна залата, вероятно от срам да слуша приказки, които нямат място да бъдат говорени от тази трибуна. (Ръкоплескания от мнозинството)

Ето какво е направено в бюджетопроекта за низшите служители или въобще за персонала в Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните. Предвидено е в § 3 възнаграждение по чл. 21 от закона за щатните таблици на държавните служители за мощен, извънреден и интензивен труд, плащане в пари и в натура, храна и порцион, 153.500.000 лв. и за километрическо възнаграждение — 20.000.000 лв.; в § 5: помощи при злополука, за лекуване на т. п. служители и членовете на семействата им — 4.000.000 лв.; в § 6: за формено облекло и обувки на служителите — 80.000.000 лв.; в § 7: награди за поощрение на служителите — 2.000.000 лв. Или по § 5, 6 и 7 всичко 86.000.000 лв.

В глава II, § 9: поддържане на хигиената в помещенията — 20.000.000 лв.; § 18: купуване на лекарства, медикаменти, дезинфекционни и превръзочни материали и средства — 1.000.000 лв.; § 21: поддържане паркове, градини и дневни детски домове — 2.000.000, като от тях за дневни детски домове се предвиждат 1.900.000 лв.

В глава III, § 26: помощи на служителите и частни лица, за подобрене храната на летиращите, пътни разноски — 18.500.000 лв.; § 28: награди и подпомагане на заслужили лица — 1.000.000 лв. и награди на проявили се т. п. служители в областта на спестовното дело — 1.000.000 лв. или общо по този параграф 2.000.000 лв.

Глава VI — т. т. институт — по § 38, 40 и 41, за порционни пари на служителите, помощи за лекуване, награди и поощрение на служителите — 550.000 лв.

Глава VII, § 49: купуване и поддържане облекло на курсисти — 3.300.000 лв.; § 51: купуване лекарства, медикаменти, дезинфекционни и превръзочни материали — 100.000 лв.

Ето това са някои параграфи от разглеждания бюджетопроект. За ония, които знаят да четат цифрите, трябваше тази истина да бъде ясна. Словотателно безсрамна лъжа е, че правителството не полага грижи за персонала и специално за дребния персонал по пощите и телеграфите. Подобрието на живота, както казах преди малко, на низшия чиновнически персонал не се състои и не може да се състои само в това да бъдат увеличени заплатите, а преди всичко в това да бъдат подобри общите условия на живота. И точно в тази насока ние работим и ще работим, въпреки кръсътите на хора, които не искат да разберат пътя на новото обществено развитие.

Параграфите, които ви прочетох, дават в това отношение извънредно добра представа по кой път се е тръгнало. Преждеговорившите направиха едно сравнение между минали години и настоящи години. Аз няма да правя такова сравнение. Достатъчно е обаче човек да се замисли върху посочените цифри, за да види, че пътят, по който правителството е тръгнало не само чрез този бюджетопроект, но и с всички бюджетопроекти на другите министерства и ведомства на държавата, е път на всеобщо подобрене на бита, на живота, път на едно всеотдадно подобрене на всички условия, които могат да дадат и сигурно ще дадат едно подобрене на живота специално и най-вече на низшия персонал. Низшият персонал не само по пощите и телеграфите, но и по ня-

кои други държавни ведомства в миналото не познава в такъв широк размер подобрения и предвиждания за лекарства, за подобрене хигиената в помещенията, за създаване летища и детски градини, за създаване огнища, в които децата на бедните български чиновници да могат да разберат, че живеят, да бъдат радостни и да могат да се подготвят, чрез тях по-добре, за онова бъдеще, което ги чака в нова отечественофронтовска България.

А шом като правителството е тръгнало по този път ясно е за всички, които искат с чиста съвест да разглеждат бюджетопроектите, че ние сме тръгнали по най-верния път, по който може и трябва да върви едно правителство, изхождащо от българския народ и държащо сметка за него, или за оная огромна част от българския народ, която чрез своя труд в полето, на държавната служба, или в частния сектор работи и произвежда, за да изхрани и представителите на оная малка част, които тук, чрез една дългопробна и късоогледа демагогия, искат да хвърлят прах в очите на дребните пощенски служители. Аз не мога да си обясня по друг начин речите, които чух тук, освен по този, че господата правят дългопробна демагогия с бедността, с оскъдицата на селското население, на производителите, на частния сектор. Днес тия г-да се мъчат да правят същата демагогия и с положението на дребните служители в държавното ведомство. Но ако чрез стопанските мерорегии, които правителството напоследък поддърпа, чрез стопанските закони, които преди няколко дни гласувахме, този път на демагогията се пресича по отношение на дребните частни съществувания, толкова повече той ще се пресече и отдавна е пресечен и по отношение на дребните държавни служители.

Затова, разглеждайки така бюджетопроекта на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, без да смятаме, че това е зай-съдобносният бюджетопроект от всички бюджетопроекти, които са сложени тук на разглеждане, аз излязох на трибуната само да хвърля светлина и да посоча тази дългопробна демагогия, която направиха опит да правят тук хора, които явно, открито, нескришно зашишават чужди на българския народ позиции, макар от тази трибуна да се помъчиха да излязат по-големи болшевики от самите болшевики. Защото те упрекваха преди всичко Комунистическата партия в това, че е престанала да се грижи за дребните съществувания, от които е вербувала в миналото своите партийни кадри и на които, доколкото аз поне зная, и сега Комунистическата партия различа извънредно много.

Но независимо от това, той представител се помъчи да направя една аналогия между режима на Александър Стамболийски и сегашния режим и упрекна всички методи, с които сегашното правителство уж си било служило, като изпращало след разкритият жител по държавните ведомства и по един друг служител, който изпълнявал ролята на агент, за да го следи къде ходи, на какви събрания, и какво говори. Той подхвърли чрез цитиране изказването някога на комунистически представители в парламента, че по времето на Стамболийски ставали същите тези неща. Ако това, което говори, беше истина, би следвало той да се срамува от режима на Александър Стамболийски. А доколкото аз зная, от тая трибуна тия г-да непрекъснато се бият в гърдите и казват, че те са най-верните и най-здрави последователи на идеологията на Александър Стамболийски, че единствената тяхна гордост е режимът на Александър Стамболийски. Но, както не отговарят на истината обвиненията, които той хвърли по отношение на режима на Александър Стамболийски — режим, който не може да бъде отждествяван с известни прояви на някои отделни чиновници, ако такива е имало — така и режимът на Отечественния фронт не може да бъде винен в това, че известни служители в едно и също ведомство могат в дадени моменти да се подслушват един друг, кой какво приказва и кой какво върши. Ако тия дребни неща не съществували в нашата общественост, и г-дата нямало от къде да нсучат, че такива подслушвания стават.

Но тия акти, които те изяснят, и които не са никакви факти, ме навеждат на една друга мисъл. Те открито обвиняват — както вчера това стана — че нашето правителство е фашистко правителство, защото за такова било признато от международната западна демокрация чрез мирните договори. Ако беше истина, че правителството на Отечественния фронт е едно фашистко правителство по метод на упреждения и по състав, тогава, пита се, какво правят в държавните служби ония техни приятели, които те зашишават от подслушване, и не смятат ли, че те, макар и да са при тях, са на служба на едно фашистко правителство?

Ясно е следователно, че нещо друго се цели и, че се правят опити да се използват всички случки, колкото и дребни да са те, за да се хвърля кал върху правителството на Отечественния фронт. Тия г-да обаче трябва да знаят, че когато някой се запற்றне да хвърля кал върху някого или върху нещо, трябва да измери до къде стигат силите му и до къде може да стигне калта, която замехват да хвърлят. Защото българският народ отдавна е казал, че ако някой хвърля кал по слънцето, калта ще се върне и ще падне върху собственото му лице — макар тия господа да не се боят от това, защото калният не може да бъде повече окълен и изцапан. (Ръкоплескания от мнозинството)

След тези малко думи заявявам от името на нашата парламентарна група, че ние ще гласуваме бюджетопроекта.

Един от мнозинството: (Казва нещо)

Слави Пушкиров (з): Не говоря за българския народ, а говоря за ония, които се смятат и които навсякъде твърдят, че са негови представители, без да си имали някога или сега нещо общо с българския народ. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателствуваш Атанас Драгиев: Има думата г-н министър на железниците.

Министър Стефан Тончев: (От трибуната. Посрещнат с продължителни ръкоплескания от мнозинството) Г-да народни пред-

ставители и представители! Нуждата от достатъчно и добре уредени пощенски, телеграфни и телефонни съобщения е безспорна и едва ли е необходимо да се посочват конкретни примери в подкрепа на това становище. Пощенските, телеграфните и телефонните съобщения играят първостепенна роля в съвременния стопански обмен — което важи не само в международно, но и във вътрешно отношение. Нуждата от бързи и сигурни телеграфни, телефонни и пощенски съобщения особено силно бе почувствувана в последно време, а особено в периода на възстановяване на нашето стопанство след 9 септември.

В изпълнение програмата на Отечествения фронт безспорно трябва да стои инициативата за провеждане на достатъчно сигурни и подходящи, с оглед на стопанския живот на страната ни, п. т. т. съобщения. Последните са изразът, по който протича цялата административно-организационна и стопанска дейност на всички държавни органи и места, а така също и на българските граждани.

Със съжаление трябва да се констатира, че има много още да се желае и твори в това направление. Издигането и поставянето на пощенските, телеграфните и телефонните съобщения на съответната висота е свързана обаче с наличността на значителни средства, които при днешното финансово положение на страната не могат да бъдат осигурени.

При това положение ние сме принудени да се движим в рамките на конкретните възможности и с оглед на стабилизиране държавните финанси. Ето защо при изработване на проектобюджета на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните за 1947 г. ние сме се ръководили преди всичко от идеята да се предвидят такива увеличения, в сравнение с миналогодишния бюджет, на външните разходи и на разходите за личния състав, които безусловно се налагат от самото естество на услугите.

По отношение на последните — т. е. на разходите за личния състав — имали сме за основно начало политиката на правителството на Отечествения фронт за подобряване жизнените условия на държавния служител, макар и с предлаганите изменения да се прави твърде малко в тази посока.

Представеният проектобюджет на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните е приет от комисията както следва:

Общият разход за 1947 г., определен от Министерския съвет в размер на 2.079.000.000 лв., бюджетарната комисия е увеличила на 2.130.000.000 лв. Тази промяна се дължи на следното:

Съкратени са 11 служители от различни служби с обща заплата 1.554.000 лв., по § 16 — заплащане на БДЖ превоза на пощенски купета за пренасяне държавната кореспонденция — кредитът е увеличен с 40.000.000 лв.; по § 19 — канцеларски, абонаменти и други разходи — кредитът се намалява с 3.000.000 лв.; по § 22 — отпечатване на ценни книги и др. — кредитът се намалява тоже с 3.000.000; по § 24 — запазен фонд — кредитът се намалява с 346.000 лв.; по § 25 — помощи на сдружения и частни лица и за подобрене храната на леговниците, пътни разходи за отиване и връщане до почивните станции и летовниците, за лектуване и летуване на т. п. служители и семействата им — кредитът се увеличава с 5.000.000 лв.; по § 32 — разходи във връзка с членуване в международни организации, рекламни и пр. — кредитът се намалява с 1.000.000 лв.; по § 35 — връщане неправилно внесени суми през минали години — кредитът е увеличен с 14.900.000 лв. Тази сума е от радиоабонаментни такси за 1947 бюджетна година, събрана през м. декември миналата година и погрешно внесена в приход на държавното съкровище по бюджета за 1946 бюджетна година, вместо за 1947 бюджетна година. По-малко дирекцията на радиоразпръскването от 1 януари т. г. е минала на самоиздръжка, горната сума се предвижда да се върне на тая дирекция.

Направеното увеличение е общо 59.900.000 лв., а намалението е с 8.900.000 лв., или фактическото увеличение е 51.000.000 лв.

От обяснителната таблица на проектобюджета на стр. 12 се вижда, че броят на служителите за 1946 г. е 10.595, а за 1947 г. се предвиждат 11.193 души — или едно увеличение от 598 души. От това увеличение следва да се намалят 322 служители от Главната дирекция на ПТТ и телеграфопощенския институт, които се съкращават и трансформират в други служби; а действителното увеличение броя на служителите за 1947 г. е с 276 души.

По-съществено увеличение на персонала в централното управление се дължи на създаването на една нова служба — Отделение централно счетоводство и планово-статистическа служба — с 7 души персонал, което стана по искане на Върховния стопански съвет за осчетоводяване операциите на службите в Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните и провеждане на двегодишния стопански план.

Във външните служби увеличенията се изразяват в увеличаване бройките на чиновниците в станциите с 52 души, на телеграфистите с 230 души, на раздавачите с 159 души, на пощальоните с 16 души, на междуселските куриери с 17 души, на преносвачите с 27 души, на прислужниците с 10 души и др.

Горните увеличения се наложили поради откриването на 3 нови градски квартални станции и 49 нови селски т. п. станции, а така също и поради увеличаването на разменните пощенски пунктове и нови раздавателни участъци, поради разширяването на автоматичните служби и тия в Централната телефонна станция, където силно развитата телефонна служба е наложила откриването на нови работни места.

Предвиденият кредит по § 2 за временно наети физически работници ще се използва за поддържане и ремонт на 10.000 км. телефонни и телеграфни линии в цялата страна, а така също и за работници по складове, за съществуващите 28 гаражни, заедно с 6 нови, които ще се открият през настоящата година.

Външните разходи. С предвидения кредит по § 10 ще се закупят и погравят телефонни и високофреквентни уреди, резервни части за тях, всякакви материали и съоръжения, нужни за поддържането и използването на уредбите, а така също и за всякакви апарати, като номератори и други, необходими за поддържане на телефонно-телеграфните линии и градски мрежи.

С кредита по § 15, предвиден за поддържането на автомобилния парк и другите превозни средства, ще се закупят и нови мотоциклети, моторетки и велосипеди, с които ще се подобри редно много бързината по приемането и предаването на пощенски съобщения и с оглед да се моторизира пренасянето на пощата между някои села.

В § 16 е предвиден кредит от 190.000.000 лв., от който 90.000.000 лв. са предназначени за изплащане възнаграждения за пренасяне пощата по сухопътните пощенски тръкозе, по пощенските селски гниста, по въздуха, по вътрешни и международни влакове и др., а с останалите 100 милиона лева ще се плати на БДЖ за превоза на частната пощенска кореспонденция и на цялата държавна такава.

Помощи и насърчения. Кредитът по § 26 от 15.000.000 лв. е увеличен от бюджетарната комисия на 20.000.000 лв. с оглед да се подобри здравословното състояние на пощенския персонал, чиято работа е крайно изтощителна, като същият параграф добива следната нова редакция: „Помощ на т. п. съюз — 1.000.000 лв.; помощ на частни лица — изключително билини телефонисти и телефонисти и особено телефонисти — 500.000 лв.; за подобрене храната на леговниците, пътни разходи за отиване и връщане до почивните станции и летовниците, за лектуване и летуване на т. п. служителите и семействата им — 18.000.000 лв.“

Освен изброените дотук мероприятия, набелязани да се извършат през настоящата година с кредитите по редовния бюджет, предвижда се да се извършат и следните нови мероприятия, одобрени от Върховния стопански съвет да се реализират по двегодишния стопански план с извънредни бюджетни кредити.

За разширение и подобрене на телефонната служба в София през настоящата година ще се извърши доставката и монтажът на нова автоматична телефонна централа за 25.000 абоната, която е вече възложена на фирмата „Тесла“ — Прага, с което ще се удовлетвори напълно извънредно голямата нужда от телефонни постове в столицата.

Закупен е от фирмата „Стандарт Електрик Компани“ — Америка, и е на път за България един 10-киловатов радиопредавател на къси вълни, който веднага ще бъде монтиран, с което ще се подобри извънредно много нашата радиопредавателна служба за чужбина.

Пореди построяване на новата термална електрическа станция на мястото на радиопредавателя на гарата, налага се, последният да бъде демонтиран и монтиран на новоопределеното място — на гара Костинброд.

Предвижда се също да се построят нови телефонни линии над 1.000 км. и да се удвоят всички едножични линии.

Ще бъдат завършени започнатите постройки за т. п. станции и ще бъдат построени нови такива в шест града и 30 села в страната.

Ето, г-да народни представители и народни представители, онова, което сме извършили досега, и това, което ще извършим с новия бюджет за 1947 г. Средствата, които ще бъдат така оползотворени, ще допринесат не друго, а само благоденствието и усъвършенстване на нашите телефонни служби. (Ръкопляскания от мнозинството)

Аз обаче трябва да се спра тук с няколко думи на онези въпроси, които господата ми отпразниха, макар че в голямата си част те не се отнасят до бюджета.

От речта на г-н Максимов аз останах с впечатлението, че него предя всичко го интересува, защо заплатата на главния директор е 24.000 лв., а на служещия е 5.000 лв., и не може ли някакъв така да се изравнят тия заплати. По този въпрос отговори др. Славя Пущкаров. Аз обаче трябва да обърна вниманието на г-н Максимов, че така поставен този въпрос за мен и за народното представителство е несериозно поставен. Никой не може да твърди, че заплатата на главния директор трябва да се приравни с заплатата на служещия или най-малко заплатата на служещия да се доближи до заплатата на главния директор. Всеки знае и всеки е уверен в това. Ако г-н Максимов беше прегледал по-детайлно бюджета и специалните таблици, щеше да се увери и да види най-малко, че, ако не сме дали онова, което е необходимо да се даде на пощенския чиновник, каквото той желае и каквото трябва да му се даде, то поне в кръга на възможностите ние сме дали всичко за задоволяване на нуждите през 1947 г., и той нямаше да говори по този въпрос. По другите неговни въпроси няма какво да се спирам.

Г-н Пунев поиска — това беше съществено в неговото изказване — намаление на таксите за телеграми и за писма. Аз смятам, че г-н Пунев е на погрешен път. Изтъкна се от преговорниците, че нашите такси са едни от най-малките, най-народодостъпните такси в сравнение с другите такси в страната. Ако ние се оплачем от тези такси, аз не знам как ще искаме тогава да градим един бюджет, да събраним средства в колосален размер за техническото подобрене на телефонното и телеграфното дело у нас и за подобрене хала на служащите в тази дирекция. Въпреки всичко, това, което ние вземаме от гражданството, е толкова минимално, че не се усееща. Смятам, че и в това отношение г-н Пунев си направи само една на много неужива агитация.

90% от неговите приказки се отнасяха до тъй наречената неоползотвореност на кореспонденцията, нестигването на тая кореспонденция на своите места. Г-да народни представители и народни представители! Аз трябва още тук да отбележа, че това, което твърдеше г-н Пунев, е обект на неговото питане, което е отправил до мене. Обаче

на мене ми се възразява: „Кога сме отправяли ние това питане и защо досега не сте отговорили на него?“ Аз трябва да отговоря и отговорът ми е следният.

Аз не един път молих г-н Пунев, не един път молих и представителите на тази партия да бъдат тъй добри да дойдат при мене с всички документи, да ми ги покажат, да направим справка, да проверим истинността на изнесеното от него, за да мога да му дам един действително обоснован отговор и да не бъда обвиняван утре, че това, което ще изнеса в отговор на г-н Пунев, е една лъжа, защото не съм го проверил, е една измислица, защото нямам възможност да го проверя. И когато снощи едва той ми даде три-четири писма, аз си взех съответна бележка и трябва да уверя народното представителство, че съм готов и утре, и друг ден да отговоря на това питане. А в това питане се съдържа всички нередности — които имат общо с бюджета — както за бавността и за неотзиване на кореспонденцията и вестниците на определените места, така и за тайната на тази кореспонденция.

Трябва обаче да призная, че с удоволствие слушах изказванията на бившия министър на железниците, пощите и телеграфите г-н Ангел Държански. Опозицията трябва да се научи, когато излиза на тази трибуна, да говори така, както той говори. Не става въпрос за милиони, не става въпрос за похвали. Става въпрос, че онова, което г-н Държански от тази трибуна каза, с много малки изключения — въпреки аз смятам, че той е в грешка — бяха един изказвания, бяха един данни и факти, бяха един напомняния към министъра на пощите и телеграфите да се съобрази с онова, което той е имал в краткия си опит, с онова, което той е забелязвал навремето си, да се направят потребното, за да се избегнат известни нередности. И аз уверявам г-н Ангел Държански, уверявам оппозицията, уверявам и всички вас, че си вземам бележка — бележка, направена не, както се казва, на място — ще направя съответните проверки и бъдете сигурни, че ако са съществували нередности, те ще бъдат премахнати.

Бих искал да отговоря на Държански с две думи по въпроса за новата телефонна централа за 25.000 абоната. С това, което българското правителство направи, като одобри проекта на министъра на железниците, пощите и телеграфите за доставка на тази централа с 25.000 номера, с оглед на другите централи, които имаме в София, аз смятам, и в това съм убеден, че за едно дълго време телефонните нужди на голяма София ще бъдат задоволени.

Колкото се отнася до въпроса за нейната доставка — да ме прощават г-н Държански, но той или не знае подробностите, или е заблуден, или не са му казали истината. Когато се преглеждаха офертите и трябваше да се предпочете „Тесла“ пред „Стандарт Електрик Компани“, имаше се пред вид онова, което е съществувало като система у нас досега; имаше се пред вид скоростта на постройката на тази централа, защото имаше едно голямо количество заварени, готови материали, останали от преди войната, които трябваше веднага да се експлоатират. Имаше се пред вид и това, да имаме една система телефонни централи специално за София. Ако бихме въвели друга система, щеше да настъпне едно обкръжане за София.

Не е само тази централа, която ние доставяме. Министерският съвет одобри и друго едно постановление, по силата на което ще се дават и няколко областни градове с централи, по силата на чл. 129 от закона за б. о. п. Ще се създадат и други централи. Те ще бъдат по-малки: едната е с 2.500 номера, другата — 2.000, третата — 1.500. Тогава би могло да се помисли и за тази двусистемност, но за малките централи в градовете, където не съществуват такива сега.

По отношение на влоговете в Спасовната каса аз смятам, че г-н Държански тоже е на погрешен път. Макар че той не отговори на мен, а отговори на министъра на финансите, който каза, че имало увеличаване, бързото съобщение, което изпратих след неговото съобщение, показва, че действително влоговете са се увеличили до 7 март — от 300 на 400 милиона лева. Безспорно за м. март, само за първите седем дни, имаме 60.000.000 лв. влогове. Оттогава досега имаме вече нова система, ние се намираме в един период на установяване на нова система и следователно не можем да очакваме да се внасят влогове в Пощенската каса, защото са внесени там, където специалният закон и специалното решение на Министерския съвет определи да се внесат свободните налични парични средства.

Друг въпрос, който повдигна г-н Държански, е въпросът за еднородността и липсата на трудова дисциплина.

Г-да народни представители! Трябва да признаем от тази трибуна — сигурно и г-н Държански го знае от своя личен опит — че това беше най-големият въпрос, поставен за разрешаване в Министерството на железниците, пощите и телеграфите. За липсата на еднородност и за липсата на трудова дисциплина не е виновен Отечествоният фронт, не са виновни ръководителите личности. Виновно е онова наследство, което ние заварили на 9 септември; виновна е оная сива коруптивна маса, която беше готова — както казва българската поговорка — за паметта лепа да продава своята съвест и да служи на противника било вътре, било вън. И в този период на реорганизация, на прочистване на службите, безспорно трябваше да се въведат известни малки или големи словеци, известни малки или големи служби, докато се ликвидира с този неуслужлив противоположен елемент в това ведомство. Но аз трябва да уверя г-н Държански, да уверя и вас, че това еднородност и тази трудова дисциплина не са фалшивост, а сега те са реалност и в пощите, и в железниците. (Ръкопляскания от мнозинството)

Последната бележка на г-н Държански беше, че не бива да се увеличава персоналет. Разбирам, г-н Държански, разбирам, г-да народни представители. Но аз ви процитирах данни. Намам намерение да ви цитирам по-важните пера на този бюджет. Навсякъде се говори: „Трябва да направите всичко възможно, за да свържете и последното звено в България с телефон и телеграф.“ Ние правим това. 39—40 нощи нощта са в строеж. Но какво да направим? Само да направим сградите, а службите само на книга да функционират? Не трябва ли персонал, за да работят те? Ето, персоналет в бюджета! От цифрите,

които ви дадох, се установява по един нагледен начин, къде отиват тези 236 души увеличението на персонала, а именно — за откриване на тези 38 станции.

Политиката на Дирекцията на пощите е такава, че в едно определено време и по двегодишния план, и по другия план, който се има пред вид в тази сфера на влияние на пощите, телеграфите и телефоните, действително да можем да свържем в началото всички населени пунктове, ако не с телеграф, то поне с телефонни съобщения.

Г-н Петър Анастасов нищо не каза тук. Той ни занима само с неговото лично писмо. И аз бих казал: с неговите камъни — да ме прощават за този израз — по негова глава! Той изнесе едно писмо, което ми направи впечатление, така както го гледах отгоре, че има две бележки от служещите: „Писмото залепено“. Това показва, колко голяма е била добросъвестността на чиновниците. Не говоря за общата добросъвестност, а за този случай. Самите чиновници, за да не бъдат обвинени, че са отваряли писмото, сами констатират, че писмото е било отворено. Много често ние намокряме плика и мислим, че сме го залепили, но когато го пуснем в кутията, той се отлепва и трябва да се залепи отново. Чиновниците отбелязват този факт, а г-н Петър Анастасов носи писмото тук и казва: „Ръжко какво става!“

Но казвам, по всички тези въпроси аз ще отговоря при отговора по питането, което ми е отправено, и там ще бъде документален. Сега няма да отговарям, за да не бъде голословен.

Г-да народни представители! След тези малки обяснения по въпросите, които ми се отправиха и на които отговорих, както и след онова, което се каза по бюджета от всички страни, аз ходатайствавам той да бъде гласуван от Великото народно събрание. (Продължителни ръкопляскания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Г-да народни представители! Пред вид на това, че някои от народните представители не са знаели за днешното сутрешно заседание, оставям на разположение съгласка, за да се разпишат всички народни представители. Председателството обаче предупреждава, че това е по изключение. Всеки народен представител е длъжен да следи заседанията на Народното събрание и навреме да идва на тях. Изключение ще се прави само за ония народни представители, които през деня са били на заседание в някои комисии.

Давам почивка до 15 ч. и 30 м.

(След обяд)

(Открито в 15 ч. 30 м.)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Заседанието продължава.

Моля ония г-да народни представители, които приемат прочетеното заглавие на бюджетния проект за разходите на Министерството на железниците, пощите и телеграфите — Главна дирекция на пощите, телеграфите и телефоните — за 1947 г., да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Който приемат § 1, заедно с обяснителната таблица към него и измененията от комисията, както се докладваха вчера, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 2—4 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Петър Ковачев (к): (Чете § 5)

„§ 5. Помощи при злополука, за лекуване на т. п. служители и членове на семействата им, за погребение на починали и бивши служители и помощи на уволнени по болест (членове 70 и 71 от закона за държавните служители), помощи на м. с. курьери, т. т. контролори и надзорници при смърт или осакатяване на добитъка им при служба — 4.000.000 лв.“

Комисията залича на петия ред думите „т. т. контролори“.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приемат § 5, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 6—7 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Петър Ковачев (к): (Чете § 8)

„Глава II. Веществени разходи“

§ 8. Наеми (на движими и недвижими имоти) — 11.000.000 лв. Текстът на този параграф комисията поправи така: „Наеми на недвижими имоти.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приемат § 8, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 9—15 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Петър Ковачев (к): (Чете § 16)

„§ 16. Препасване на пощата по сухопътни трактове, по подвижните железни пътници, по въздуха, по параходите, по вътрешните международни влакове и при всякакъв случай (през минали и настоящата година):

а) за плащане по БДЖ 60.000.000 лв.;

б) за всички други случаи 90.000.000 — 150.000.000 лв.“

Комисията увеличи кредита по буква „а“ от 60.000.000 на 100.000.000 лв., а общо кредитът по параграфа от 150.000.000 на 190.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приемат § 16, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 17 и 18 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Петър Ковачев (к): (Чете § 19)

„§ 19. Канцеларски разходи, абонаменти и разходи за експедиране, превозване, товарене и разтоварване на разни материали — 18.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 15.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 19, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 20 и 21 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Петър Ковачев (к): (Чете § 22)

„§ 22. Отгответване на ценни книжа и разходи по изработване обрзките им (марки, облигации и др.) и на всякакви книги и формуляри, покупка на хартия и всякакви материали за печат и изложба на марки — 23.000.000 лв.“

Кредита по този параграф комисията намали на 25.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 22, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ 23 приет без изменение и без разисквания)

Докладчик Петър Ковачев (к): (Чете § 24)

„§ 24. Запазен фонд (чл. 11 от закона за б. о. п.) — 13.218.600 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 12.690.200 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 24, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ 25 приет без изменение и без разисквания)

Докладчик Петър Ковачев (к): (Чете § 26)

„§ 26. Помощи на служители и частни лица и за подобрене храната на леговниците, пътни разноски за отиване и връщане до почивните станции и леговниците за лекуване и летуване на т. п. служители и семействата им — 15.000.000 лв.“

Комисията предлага следния нов текст на този параграф: (Чете)

„а) помощ на т. п. стюз — 1.000.000 лв.

б) помощ на частни лица — 500.000 лв.

в) за подобрене храната на леговниците, пътни разноски за отиване и връщане до почивните станции, леговниците за лекуване и летуване на т. п. служители и семействата им — 18.500.000 лв.“

Комисията увеличи кредита по този параграф на 20.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 26, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Ковачев (к): (Чете § 27)

„§ 27. Стипендии и за специализации (чл. 58, алинея трета, от закона за държавните служители). За изплащане разликата между основната месечна заплата и повишенията за изслужено време до 17.000 лв. едному на изпратените да следват във висше т. п. училище в чужбина — 2.000.000 лв.“

Комисията изменя цифрата на ред четвърти, от 17.000 на 20.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 27, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 28—31 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Петър Ковачев (к): (Чете § 32)

„§ 32. Разходи във връзка с членуване в международни организации, реклами и пропаганда за спестовността и п. т. т. служби — 2.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 1.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 32, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 33—34 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Петър Ковачев (к): (Чете § 35)

„§ 35. Връщане неправилно внесени суми:

а) през минали години — 100.000 лв.

б) през настоящата година — 100.000 лв.“

В текста на буква „а“ се изменя цифрата „100.000“ на „15.000.000“, поради което и общият кредит по този параграф се увеличава на 15.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 35, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 36—47 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Петър Ковачев (к): (Чете § 48)

„§ 48. Храна на хората (курсисти и войници) — 8.500.000 лв.“

Текста на този параграф комисията прие така: „Храна на хората курсисти.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 48, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Ковачев (к): (Чете § 49)

„§ 49. Купуване и поддръжане обектото на курсистите войници:

а) поправка и поддръжане 300.000 лв.;

б) купуване на ново 5.000.000 — 5.300.000 лв.“

Комисията заличи думата „войници“ и намали кредита по буква „б“ от 5.000.000 лв. на 3.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 49, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 50—54 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Петър Ковачев (к): Общо кредитът по бюджета на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните от 2.079.000.000 се увеличава на 2.130.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля ония г-да народни представители, които приемат общия разход по бюджета на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните в размер на 2.130.000.000 лв., да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминваме към изслушване на доклада на бюджетната комисия по бюджетопроекта за разходите на Министерството на социалната политика и труда за 1947 бюджетна година.

Моля г-на докладчика да докладва.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): (Чете)

„БЮДЖЕТОПРОЕКТ

на Министерството на социалната политика и труда за 1947 бюджетна година

Министерство на социалната политика

Глава I

А. Лични разходи

§ 1. Заплата на личния състав, според обяснителните таблици към бюджета — 123.265.000 лв.

Кредитът по § 1 от 123.265.000 лв. се увеличава на 129.726.000 лв.

В обяснителната таблица към параграфа са направени от комисията следните изменения:

На стр. 9 в „А. Централни служби“ броят на картотекарите от 6 става 2.

В „1. Отдел за обществено подпомагане“ вместо „Счетоводител“ става „Контрольор по обществени грижи“, 7—146, с месечна заплата 10.500 лв.

На същата страница вместо „б) Служба за подпомагане нуждаещи се граждани“ става „б) Отделение за подпомагане нуждаещи се граждани“ и вместо „Началник на служба“ става „Началник на отделение“, 23—7, с месечна заплата 15.500 лв. След това се прибавят: „Контрольори по обществени грижи“, 7—146, двама с по 10.500 лв. месечна заплата и един „Архивар-регистрактор“, 5—39, с 6.500 лв. месечна заплата.

На стр. 10 в „в) Служба грижи за слепи, глухонemi, морално застрашени и бавно развиващи се деца и възрастни“ се заличава „Началник на служба“.

В „г) Служба за подпомагане пострадалите в борба срещу фашизма и за народна свобода“ след „Машинписец“ се прибавят един „Книгководител“, 6—58, с 7.500 лв. месечна заплата и един „Картотекар“, 5—43, с 6.500 лв. месечна заплата.

Заглавието „а) Отделение за подпомагане при обществени бедствия“ се заличава. Заличават се също „Началник на отделение“ и „Началник на служба“.

Следващото заглавие „Гараж и склад“ се заменя с „Служба помощи при обществени бедствия“.

В „а) Отделение за земи и помощи“ книгководителите от 5 се намаляват на 2, съответно и кредитът за тях, а след тях се прибавят двама „Картотекари“, 5—43 с по 6.500 лв. месечна заплата. След „Регистратор“ се прибавят 5 „Контрольори по обществени грижи“, 7—146, с по 10.500 лв. месечна заплата.

В „б) Отделение счетоводно“ се заличават двамата картотекари и след „Машинписец“ се прибавя един „Счетоводител“, 8—163, с 10.500 лв. месечна заплата.

В „4. Отделение бежанци и преселници“ се заличава „Началник на бюро“ и вместо него се поставя „Инспектор“, 23—4, с 12.000 лв. месечна заплата.

Заличава се цялата таблица за „б. Отделение ИВП“.

На стр. 11 в „III. Отдел за хигиена на труда“ след „Началник на отдела — лекар“ се прибавя един „Началник отделение — лекар“, 24—15, с 15.500 лв. месечна заплата.

В „Отделение хигиенни проучвания“ след „Началник на отделение“ се прибавят двама „Главни инспектори по браншова хигиена — лекари“, 24—14, с по 14.500 лв. месечна заплата.

На стр. 12, в „VII. Отделение инспекторат“, вместо двама главни инспектори стават трима главни инспектори.

В „VIII. Служба актове и постановления“ вместо 2 книгководители стават 3; вместо 1 машинписец, стават двама; след „Разносвачи на съобщения и призовки“ се прибавят 8 „Бирници по 1 в Пловдив, Бургас, Стара Загора, Търново, Русе, Плевен, Габрово и Сливен“, 7—108, с по 8.500 лв. месечна заплата.

В „X. Канцелария“ вместо „Секретар“ става „Началник на служба“, 24—13, с 13.500 лв. месечна заплата.

На стр. 13, в „Б. Висши служба — инспекции на труда, съгласно предложената таблица-проект, инспекторите по труда от 88 стават 89.

В „1. Обща служба“ вместо 8 книгководители, стават 10 и вместо 6 картотекари стават 12.

В „4. Служби по безопасност на труда“ вместо 9 инспектори по труда — техници стават 12.

В „5. Служба за настаняване на работа и осигуряване безработици“ вместо 2 началници на борси на труда стават 12; вместо 22 началници на бюро за настаняване на работа стават 12 и вместо 24 картотекари стават 27.

В „6. Служби семейни добавки“ вместо 22 книговодители, стават 24.

В „7. Помирителни съдилища“ вместо 2 прислужници стават 4.

На стр. 14 след „8. Бюджетноконтролни служби“ се поставя нова т. 9: „Допълнителен персонал в градовете: Свищов, Кърлово, Г. Джумая, Михайловград, Самоков, Трявна, Харманли, Троян, Попово, Лъджене, Елхово, Разград и Нова Загора — представителства на съответните инспекции.

13 инспектори по труда	24—1	10.500	1.872.000
		12.000	
13 деловодители	6—55	7.500	1.170.000
13 прислужници	5—4	5.500	858.000
Всичко			3.900.000

В края на таблицата за част II — Дирекция на труда — процентът 1% за фонд „Здравна застраховка“ става 0,5%.

Общо кредитът по § 1, както казах, от 123.265.000 лв. става 129.726.000 лв.

На стр. 15 в „Таблица-шат на служителите при инспекциите на труда“ стават следните промени:

Вместо един, инспекторите по труда в Казанлък стават двама.

В „1. Общи служби“ книговодителите от 8 стават 10 — по един за Дупница и Видин, а картотекарите от 6 стават 12: още по един за София и Пловдив и по един за Плевен, Габрово, Велико Търново и Казанлък.

В „4. Служби по безопасността на труда“ инспекторите по труда — техници от 9 стават 12: още по един за София и по един за Пловдив и Габрово.

В „5. Служба за настаняване на работа и безработица“ началниците на борси от двама стават 12 — по един за: Русе, Варна, Хасково, Плевен, Бургас, Габрово, Сливен, Враца, Дупница и Велико Търново, а началниците на бюро от 22 стават 12 — заличават се по един в изброените по-горе градове. Картотекарите от 24 стават 27 — още по един за София, Варна и Габрово.

В „6. Служби семейни добавки“ книговодителите за София от трима стават петима.

В „7. Помирителни съдилища“ прислужниците от 2 стават 4 — по един за Варна и Стара Загора.

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата изродният представител д-р Константин Мичев.

Д-р Константин Мичев (к): От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от мнозинството! Г-жи и г-да народни представители и народни представители! Мероприятията, които се вписват в бюджета на Министерството на социалната политика, отразяват една от важните характеристики на нашата отечественофронтовска трудова държава. В него се отразява новото отношение на нашата държава към труда, отразяват се грижите на нашата държава към трудеца се народ и към всички нуждаещи се граждани на нашата страна. Тук са грижите за труда, за майката, за детето, за младежта от селото и града. Още като се хвърли пръв поглед върху бюджета, вижда се новото държавно отечественофронтовско отношение към труда, новото отношение на грижа, на зачитане, на пазене и насърчение на тия, които се трудят, на тия, които са основният фактор в нашата нова демократична народна република.

До 9 септември фашистката държава беше изградила един политически полицейско-фашистки режим срещу творците на благата, срещу трудеца се, като тази фашистка държава имаше за задача да запазва само привилегиите на паразитните съсловия. Хората на труда не само страдаха от тежката борба, не само бяха хвърляни в затворите, не само биваха разстрелвани и разкарвани, но им се измукваха и последните сили в фабриките и навсякъде в цялото на труда. Те рано заболяваха, станаха инвалиди, туберкулозата се ширеше сред измъчения трудов народ. Работникът бе за капитала бездушна стока и този паразитен капитал се грижеше само за измукване на печалба, след което изхвърляше работника като измукана, изтискана и непотребна вещь. Това беше черното фашистко минало на безобразна експлоатация на труда.

9 септември донесе обрат в това отношение. Нашият народ се освободи и държавата започна да има ново отношение към труда, тур се началото на зачитане и отдаване на дължимото внимание към труда, тур се началото на търсене на всички пътища за издигане на труда, за създаване на всички условия да могат да се развият всички сили и способности на трудовия народ за произвеждане на повече блага в нашата страна, и за да могат хората на труда да участвуват най-пълноценно в издигането на стопанския, културния и административния апарат на нашата страна.

Особено нов елемент имаме в нашия бюджет с нашето отношение към новите хора в нашата страна, към рационализаторите, към ударниците и ударничките. Нашата страна, която е технически изостанала, търси и намира своя пътища през модернизация на наше производство и на нашата техника. Идват нови рационализатори, работници и работнички, селяни и селянки, които търсят и намират нови методи за увеличаване производителността на труда, производството в нашата страна. Навсякъде, по цялата наша страна, из дълбините на нашия трудов народ излизат и се издигат тези нови хора, които отразяват новите пътища на нашия народ, който търси и намира в себе си средства за изход и спасение от това положение, в което се намира.

Новото в нашата история от 9 септември са тези нови хора, героите на труда. И тук, в нашата зала, сега се намират наши ударници народни представители. Това са нашите другари миньорът Димитър Райков Златарски. (Ръкоплескания от мнозинството) и Атанасов (Ръкоплескания от мнозинството). Цялата наша страна има своите ударници, навсякъде в градове и села ние имаме такива, каквато е селянската-откривателка от Берковско.

Но тук, когато говорим за нашите ударници, ние трябва да кажем, че тия нови хора, ударниците, това ново движение — ударничеството — бе израз на една безгранична любов, преданост и пожертвувателност на новите хора, на нашето работничество и на селяните към нашата нова отечественофронтовска държава, към нашата република. И ние, ако се вникнем във великото дело на тия ударници, ще видим какви велики хора излизат из нашия народ, които, въпреки всички лишения и трудности проявиха и проявяват героизъм за спасяването на нашето стопанство и за прогреса на нашата страна. На 9 септември ние получихме лошо наследство от миналото. Нашето стопанство беше пред катастрофа. Не само че нямаше материали и не само че ръководството на фабриките беше разстроено, но за работниците нямаше достатъчно облекло, нямаше обувки, нямаше храна. И въпреки тия лишения, работниците, както и селяните, проявиха своето високо съзнание, като понесоха със стойцизъм и твърдост лишенията, само и само да спасят производството и стопанството, само и само да дадат стоки за нашата народна армия, за нашия селянин, за нашия гражданин, за всички трудеца се в нашата страна.

Много пъти, необлечени, необути и ненахранени, работниците, както и селяните, без почивка отдаваха всичките си сили и способности за спасяване на нашето стопанство. Нашето стопанство бе спасено от катастрофа, нашата армия бе снабдена, нашият селянин и гражданин получи подкрепа. Тук в това отношение изигра голяма роля именно тия нови хора в нашата обществено — нашите ударници и съреннователи. Този героизъм на нашите ударници, на нашия работник, на нашия селянин за спасяването на нашето стопанство, на нашата народна държава ставаше в едно време, когато враговете на народа, предателите, чуждите агенти, гемеотци, николетковци се стремяха да спъват стопанството, да отблъват нашето стопанство, да разделят селото от града, да предизвикат външна намеса и да създадат условия за фашистки преврат. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звън)

Д-р Константин Мичев (к): Тъмните сили, фашистките остатъци навлязоха и намериха място в опозицията и оттам се мъчеха да спъват ентусиазма на нашия народ. Но народът не спря своя твърд въреж напред. Народът спаси нашето стопанство и удържа системно по враговете. (Ръкоплескания от мнозинството) В тази борба срещу враговете на народа, срещу чуждите агенти помогнаха нашите предни работници, нашите ударници и ударнички. И нашата история ще благодари на тях за това очистване на нашата страна от враговете и чуждите агенти. Ударничеството — това беше и е Дамоклев меч над главите и над бъдлогата на враговете. Затова те толкова говореха и злословеха против ударничеството в нашата страна. Те искаха да се спъне техническото усъвършенстване на нашата страна, да се спъне модернизацията на нашата страна по чуждо нареждане. Те се бореа против тия наши усилия да издигнем нашата страна и искаха ние да останем назаднала, бедна страна, да станем жертва на империалистическите сили, на техните чорбаджии, да станем роб на международната реакция.

Но жалки останаха тези техни опити. Ударничеството разрасна и се развива и то ще изиграе голяма роля за изпълнение на начертаните в двегодишния стопански план мероприятия и за бързото икономическо издигане на нашата страна, за издигане на икономическата независимост и сила на нашата родина. Затова и в бюджета днес отделяме специално внимание за тези нови хора, за това мощно ударническо движение у нас. В бюджета отделяме кредит за насърчване на нашите рационализатори — 2.000.000 лв., нашите ударници — 30.000.000 лв. С тази подкрепа ние ще тласнем все по-бързо развитието на нашата страна напред, въпреки всички трудности, които преживяваме. Ударничеството ще внесе ентусиазъм в целия наш народ, за да можем с общи усилия да устроим благополучието на нашата страна.

Друг важен елемент от политиката на Министерството на социалната политика е общата задача и грижа за създаване подходящи трудови и жилищни условия за трудеца се в нашата страна. Ще се засили дейността на министерството по направление на приложение на трудовото законодателство, по направление на въвеждане трудово-жизнени подобрения за опазване здравето на работниците и създаване условия за по-результатна и производителна работа в нашите предприятия.

За да имат сили нашите работници, за да могат да развият своите способности, за да могат да имат условия да творят все повече блага, ние трябва да се грижим за създаване на трудови условия за тях. В миналото, през фашисткия режим, работодателите, които бяха неограничени и абсолютни господари, си играеха произволно с работническата съдба. Те строиха фабрики и работилници, но без да се грижат да създадат човешки условия за работниците. На неограничените господари и паразитни капиталисти ние беше безразлично, че лошите условия разстройват здравето на работниците. Те бяха безчувствени, когато младите работници и работнички губеха своята младост, а туберкулозата в разни влажни и прасими помещения се ширеше и ледено смазваше техните младежки организми, рано отнемаше младежкия живот на безброй младежки синове на селото и града, синове на трудовия народ. Алчните капиталисти трупаха печалби, живееха паразитно в разлука за сметка на живота на тези честни, млади трудеца се.

Лошите трудови условия в миналото на неограничения алчен паразитски капитал причиниха много страдания, оставаха с разбито здраве много работници и днес голяма част от нашите работници носят още последиците от това черно минало. Действително имаше закон за опазване на труда, но той не се прилагаше. Имаше закони, които нареждаха да се вземат мерки за опазване здравето на работниците, но те не се прилагаша. Работническата класа води тежка борба за извоюване на по-добри трудови условия. Работническата класа, заедно с целия български народ, излезе из борба за смъкване фашисткия ярем, за смъкване неограниченото господство на паразитния капитал, за премахване на фашистките убийци и тирани и същевременно се бори да дойде времето, когато ще почнат да се създават условия за труда, да се вземат мерки за опазване здравето на нашия работник.

На 9 септември новата отечественофронтовска власт премахна неограниченото господство на паразитния капитал и постави началото на приложението на трудовото законодателство, започна началото за вземане мерки за създаване трудово-хигиенни условия за трудещите се. Органите на Министерството на социалната политика със съдействието на професионалните организации създадоха едно мощно движение в България за създаване трудово-хигиенни условия. Из самата среда на работниците се излъчиха нови хора, ударници, хигиенно-трудова дейтели, промишлени санитари, които заедно с държавните органи и със съдействието на патриотичните индустриалци създадоха много и много хигиенни подобрения, които в миналото дълги години под ред не бяха се създали, а днес, въпреки трудните условия, се създават.

Нашите работници виждат как новата държава полага грижи за труда. Тези грижи за подобрене на трудовите условия дадоха възможност да се разрастне по-широко нашето ударничество, да се опазва здравето на работническото, та с здраве и бодрост то да вкусува плодотворе на живота. В настоящия бюджет ние вмъкваме едно разширение на дейността на министерството в това отношение, увеличаваме инспекторските трудови кадри и през тази година ще направим всички усилия, въпреки всички трудности и ограничения възможности, да подобрим още условията на труда, за да могат нашите работници да бъдат здрави, производително-творци на блага в нашата родина. Политиката на министерството ще бъде да вървим все по-напред, да можем в нашата страна, наследили лошите хигиенни и трудови условия в предприятията, да подобрим тях условия, да направим нашите предприятия удобни, добри в здравно-хигиенно отношение, да ги направим привлекателни, да бъде гарантирано в тях здравето на нашите работници и те с радост и желание да влизат в тях, да се отдават с ентузиазъм на ударничество и съревнование. Ние се стремим и ще вървим по този път неотклонно, въпреки всички трудности, и ще превърнем предприятията в храмове на труда, където работниците ще влизат с гордост, слава и чест.

Освен това в политиката на Министерството на социалната политика са обхванати и грижите за лечение, отпих и почивка, както и за жилища на нашите работници. Работническото е натрупало през дълги години в фонда „Обществени осигуровки“ много средства, но миналите фашистки режими използваха тези средства не за работниците, а за други противоработнически цели. Днес новата политика на Отечествения фронт, новата политика на Министерството на социалната политика е, средствата на фонда да бъдат използвани за по-бързо, по-квалифицирано лечение и за помощ на болните, за да могат да бъдат бързо излекувани, да се радват на добро здраве и така да бъдат здрави производители в нашата страна. В това отношение ще се проведе една широка политика, която ще бъде политика за създаване условия за отпих и почивка за творците на блага в нашата страна. Тези общи мероприятия за създаване условия на труда, за жилища, лечение и почивка ще помогнат на нашите строители на стопанския план по-всесодейно да работят за изпълнение и преизпълнение на стопанския план, чрез което ще създават блага за работника, селянина, занаятчията, за трудовия интелегент, за целия наш народ.

Все в тази насока бюджетът отделя особено внимание за насърчение на трудещите се чрез трудовите норми. Въвеждането на трудовите норми ще даде възможност от една страна за подобрене материалното положение на работническата класа, а от друга за увеличение производството в страната. И по този въпрос въпрос — нормите, чрез които не само ще тласнем производството напред, но и ще подобрим положението на работниците — враговете на нашия народ трябва начин да изкажат своята жлъч. Те с насмешка и с подигравки се изказват по отношение трудовите норми, срещу ентузиазма на работниците и работничките, които дават всички сили и способности за въвеждане на нормите и за увеличаване производството в нашата страна. Но и по този въпрос отговорът срещу тези врагове на нашия народ ще бъде, че трудовите норми ще се въведат, производителността и производството ще се увеличат и положението на нашите работници ще се подобри, и заедно с това ще се подобрява и общото положение на нашата страна.

С различните мероприятия, които изразяват нашите грижи за труда, ние пазим нашия народен капитал — труда, който е основен фактор в нашата нова трудова държава, който е нов фактор в управлението, в стопанския, политическия и културния живот на нашата страна. Трябва да разберат останките на фашизма и реакцията, фашистичния на паразитните слоеве, миналото царство на които ние еринахме, че колелото не ще бъде спряно, че господарят в нашата страна ще бъде трудещият се народ, а за паразитите няма да има място. (Ръкоплескания от мнозинството)

В настоящия бюджет на министерството отдаваме грижи, както и в миналия бюджет, за нуждаещите се граждани, пострадали от обществен бедствия, за социално слаби граждани и пр. Ние подкрепяме нуждаещите се, защото в нашата отечественофронтовска държава не трябва изпадналия в нужда и социално слаб гражданин да бъде оставен на унижение. Затова ние запазваме тяхното

достоинство, достойнството на сираците, старците и инвалидите. Слабите ще подкрепяме в тяхната нужда, но същевременно ще полагаме грижи, те да бъдат полезни на себе си и на обществото. Ние лекуваме тяхната болка и същевременно ги радваме, че им помагаме да стават и те полезни творци в общия стопански градеж на нашата страна.

Политиката на нашето отечественофронтовско правителство в защита на труда се изразява и в грижите, които полагаме за майката-работничка, в грижите за нейните деца, в грижите за майката-селянка, чрез които ние даваме възможност в нашата страна не само да се прокламира равнопоставе, но и да се създадат условия за икономическо равнопоставе, при което нашата жена да може да участва в нашия стопански и политически живот.

Ние увеличаваме разходите, които е имало министерството миналата година за многодетните майки. Освен това грижите за майката се изразяват и чрез грижите за детето. В бюджета се предвиждат суми за детски домове и клубове, за обзавеждане и издръжката им. Предвиждат се суми за летни детски градини в градове и села. Напризна враговете на българския народ, опозиционерите, се мъчат да създават раздор и дележ между селото и града чрез клевети. Ние не делим и никога не ще делим хората от селото и града. Затова ние организираме летни детски градини в 2.000 села. Ние помним поуката от миналото и отделяме средства за майките и децата в селото и града. Това ще запази единството на нашия народ срещу всички клевети на нашите врагове.

Ян Янев (з): Но за децата на народа, а не на тези (Сочи опозицията)

Един от опозицията: Аферим!

Д-р Константин Мичев (к): По-нататък в нашия бюджет отдаваме сериозни грижи за нашите септемвришечки, за нашата младеж, за нашите студенти. Ние даваме подкрепа и на нашата работническа и селска младеж. Нашите студенти, които са излезли от селото, ще бъдат подкрепени от Отечествения фронт. Нашите бедни студенти от градовете също ще бъдат подкрепени чрез даването на предвидената сума 60.000.000 лв. на ОСНС.

По-нататък, нашата младеж от селата, която идва да започне работата в работилници и фабрики, ще бъде подкрепена с 30.000.000 лв. за създаване на работнически младежки общежития, в които тя ще намери подкрепа и където тя ще може да получи едно по-добро трудово възпитание.

По-нататък, в нашия бюджет се провежда и друга една политика на единство и грижи за децата и майките в селата, които се изразяват в кредит от 10.000.000 лв. за общежития и подслони към трудовите земеделски кооперации, за майките в децата от тия кооперации и за всички работещи селяни наблизко от районите, за да може по този начин селото да се модернизира, да се засилат грижите за детето, да се потчомогне майката, да може и там да се издигне трудът, както в града.

Друга важна особеност от нашия бюджет е грижата за подпомагане пострадалите в борбата против фашизма, грижата за онези семейства, които дадоха своите близки за свободата, които имаме днес, грижата за децата, които загубиха своите родители в тази борба, грижата за останалите живи инвалиди, болни, заболели бори против фашизма. Ние отдаваме уважение и зачитане на падналите в борбата, даваме нужната подкрепа на близките и оцелели нуждаещи се борци. Борците против фашизма са нашата национална гордост, с която ние във от България издигнахме името на нашата страна, които измяха петното, което лепнаха фашистките правителства на нашата страна и което лепват и сега предателите, чужди агенти, опозиционери. Борците против фашизма разтвориха за нашата страна широко вратите на семейството на другите народи.

Недялко Атанасов (ЗНП): Дрън-дрън ярина!

Д-р Константин Мичев (к): Тези борци против фашизма, ръководени и изпълнявани от легендарния борец срещу фашизма д-р. Георги Димитров (Бурни и продължителни ръкоплескания от мнозинството), спасиха нашата страна, издигнаха името й и днес пазят и ще пазят нашата страна. И нека помнят всички врагове, че тези, които бяха в борбата, те заедно с българския народ пазят и ще пазят нашата държава от каквито и да било предатели. (Ръкоплескания от мнозинството)

Какво правим ние в нашия бюджет за тези хора, за тези скъпи хора на нашата родина? На тях им се дава известна подкрепа. Ние знаем, че с тази помощ, която им даваме, ние не можем да загубим загубата, но това е една помощ, която трябва да дадем.

Сега в този бюджет ние отделяме повече грижи за възстановяване на жилища, за подкрепа на болните, за да могат те да станат годни и по-полезни за нашата страна. Ние в бюджета изразяваме политиката на нашето отечественофронтовско правителство и увеличаваме паметта на загиналите народни борци, които е едно продължение на великото дело на 9 септември, което значи, че ние ще пресечем всички опити за връщане на черното фашистко минало и в твърди крачки ще вървим напред за демократичното развитие на нашата страна. Никога вече няма да се върне черното фашистко минало. И подкрепата, която ние даваме на пострадалите в борбата срещу фашизма, е израз на нашата твърда политика за демократическо развитие на нашата страна и недопускане на превратажийски опити за смущение на това развитие.

Срещу тая отечественофронтовска политика за подпомагане пострадалите тук от това място се явиха някои да се противопоставят. Те съскат и надигат жлъчно глава. Те се явиха преди време против подкрепата на семействата на нашите загинали, защото виждаха в продължение на делото на 9 септември своята гибел. Но въпреки усилията на тия опозиционери да спрат делото на 9 септември, то продължава и ще продължава, и на враговете на нашия народ никой

не ще помогне. Делото на 9 септември се стоварва върху главата на всички, които вършат дела срещу нашия народ. И върху тая глава се стоварва делото на 9 септември. И в този гърч враговете на нашия народ може да съскат, но нищо повече от това те не могат да направят. Остатъците на фашизма в нашата страна ще бъдат изкоренени. Нашата отечественофронтowska власт ще се затвърди, ще става все по-твърда и по-твърда. Нашият стопански план ще създаде все по-широки основи на нашата нова трудова държава и ние ще изградим благополучието на нашия народ. И няма вече никога да има връщане назад към черното фашистско минало, за което мечтаят опозиционерите отлясно. (Възбуждения от опозицията)

Бюджетът и нашата обща отечественофронтowska политика е пътят, по който върви целият наш народ. С нашия бюджет ние гласкаме и подпомагаме бързото демократично развитие на нашата страна. И затова нашата парламентарна група, на Работническата партия — комунисти, ще гласува с ентузиазъм този бюджет, за да можем с него да допринесем за изграждане благоденствието на нашата демократична страна, нашият народ да стане истински демократичен и да могат всички врагове, които сега стоят между нас, да бъдат изхвърлени на политическото буннище, откъдето те са дошли. (Ръкоплескания от мнозинството)

От опозицията: Ей-й-й! (Възбуждения)

Цветан Максимов (ЗНП): Черното минало няма да се върне, но и настоящето няма дълго да продължава. (Възбуждения от мнозинството)

Раденко Видински (к): Мълчи, Маркучи! Ти по-добре кажи нещо за влака!

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител Павел Цолов.

Павел Цолов (с): (От трибуната) Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Пред нас е сложен на разглеждане бюджетопроектът на Министерството на социалната политика. Този бюджетопроект в същност е бюджетопроект на Дирекцията на труда и на Дирекцията за обществени грижи. Дирекцията на труда както в миналото, така и днес има за задача да бди за точното прилагане на трудовото законодателство у нас. Каква роля е играла в миналото тя, каква роля играе днес и има да играе в бъдеще, ще кажа по-късно.

Аз считам за необходимо обаче да спра, и то много накратко, погледа на народните представители и представители върху историята, на създаването на трудовото законодателство у нас.

Известно е на всички ви, че в така наречената търновска конституция не се говори абсолютно нищо за труда, за трудещите се. Известно е също така на всички ви, че дълго време след това у нас не се създаде нито един закон за закрила на труда. Трябва обаче да кажа, че въпреки всичко това след освобождението у нас се създаде фабрично производство, търговия и индустрия. Започна се първоначалното натрупване на капиталите, което неминуемо доведе до създаване на работническа класа у нас. И макар, че българската буржоазия чрез конституцията и създадените по онова време закони не признаваше съществуването на тази класа и не отреждаше никаква защита на нейните права и интереси, тя се изправи гордо и предяви своите права.

Още в 1883 г. се създаде печатарското дружество, една-две години след това се създаде Съюзът на печатарските работници, а в 1904 г. се създадоха двата мощни синдикални съюзи при социалдемократическите партии — тесни и широки социалисти. Под тяхно ръководство се водиха повече от 1,500 стачки в продължение на няколко десетилетия. Работническата класа сама направи опит и извоюва една голяма част от своите права в оня момент, когато българската буржоазия заявяваше, че у нас няма работници и няма нужда от трудово законодателство.

Както във всички капиталистически страни, така и у нас първоначално работодателите капиталисти без всякаква милост започнаха измъчването на жените и децата. И затова още в 1905 г. под непрестания напор на българските работници, буржоазията беше принудена да създаде закон за закрила на женския и детския труд. По-късно се създаде законът за инспектората по труда. В 1917 г. се създаде законът за хигиената и безопасността на труда. В 1918 г. тогавашният министър на търговията, промишлеността и труда Янко Сакъзов за пръв път въведе 8-часовия работен ден. През времето от 1923 г. и особено когато се създадоха у нас действително фашистки и тиранични режими, имаме отново един застой в трудовото, работническото законодателство. Напротив, създаде се законът за държавните служители, създаде се законът за защита на държавата, който предвижда извънредно строги, драконовски мерки срещу всички ония, които стоеха изчело на работническото движение и водеха неговите борби. Известно ви е също така, че особено след 19 май 1934 г. у нас се създадоха фашистки режими, които посегнаха дори на правото на стачка на българските работници и с закона за колективния трудов договор от 1936 г. стачките бяха официално забранени.

Трябва обаче да кажем, че по това време буржоазните правителства по-късно фашистките правителства бързо ратифицираха всички конвенции, които изработваше Международната организация на труда. С това те искаха да подчертаят пред външния свят, че у нас има демокрация, има свобода и имаме модерно трудово законодателство. В същност обаче Дирекцията на труда, която първоначално беше отделение на труда при Министерството на търговията, се създаде самостоятелна дирекция през 1934 г. и в У. Велика народно събрание парламентарните групи на социалистическите партии тогава поискаха и можаха да се изложат за се преименува Министерството на търговията в Министерство на търговията, промишлеността и труда. По силата

на това обстоятелство се създаде отделението за труда. По-късно то стана Дирекция на труда. Ние обаче знаем, че това отделение и по-късно тази дирекция не бяха нищо друго, освен едно оръдие в ръцете на буржоазните и фашистките правителства у нас. Тази дирекция трябваше да бди за приложението на трудовото законодателство, обаче чрез своите органи, инспекторите по труда, тя покровителствуваше работодателите при всичките нарушения, които те извършваха на законите за закрила на труда. Спомнете си, че преди 19 май на софийските сцени се играше една драма, озаглавена „Сказка за двама души“. Тя рисуваше именно ролята на инспекторите по труда по онова време, които, когато констатираха нарушения на законите за закрила на труда, ги прикриваха веднага, след като им биваха напълвани джобовете с пари. Такава роля играше по онова време Дирекцията на труда.

След 9 септември обаче отечественофронтowskото правителство има съвършено ново отношение към труда и трудещите се. Създаде се Министерство на социалната политика, което провежда социалната политика на правителството на Отечествения фронт, на първо място чрез Дирекцията на труда. И докато през времето на буржоазните и фашистките правителства най-напред назначиха двама инспектори за цялата страна, които да бдят за приложението на трудовото законодателство, а по-късно назначиха само 14 окръжни такива, то днес Дирекцията на труда има вече повече от 100 инспектори по труда, които деннонощно бдят за точното приложение на трудовото законодателство. И трябва да ви кажа, че в Дирекцията на труда вече имат сведения, че и работодателите имат много голям кураж да нарушават трудовото законодателство. Обаче и малките нарушения, които днес вършат, биват своевременно разкривани и наказвани. И днес ние виждаме, че Дирекцията на труда действително се е изправила като един верен страж в защита на интересите на работническата класа. На тази Дирекция на труда ние днес има да гласуваме бюджета.

Аз искам да спра вашето внимание и върху ролята и задачите, които са поставени и на другата дирекция при Министерството на социалната политика, именно Дирекцията за обществени грижи.

Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Известно ви е, че преди 9 септември тази дирекция съществуваше, но като че ли жорили едно недоразумение, както и Дирекцията на народното здраве в миналото, тя беше при Министерството на полицията. Тази дирекция, както и Дирекцията на народното здраве, беше един наистина бюрократичен институт, който нямаше други задачи, освен да приеме, да посреще и изпраща дамите, бездетните дами, представителки на най-различни благотворителни дружества, да посреще и изпраща представителите на някои църкви и манастири, които си позволяваха лукса да изхранят по някое бедно дете сираче. Държавата обаче не харчеше абсолютно нищо от своите средства, за да задоволи все-страничните нужди на изпадналите действително в нужда български граждани. След 9 септември обаче и тази дирекция влезе в своята роля. И ние виждаме, че днес чрез нея държавата храни стотици милиони лева, за да отговори на най-насъщните нужди от храна, облекло и подслон на нуждещите се български граждани. И аз накратко ще ви запозная с най-съществени функции, които изпълнява тази дирекция.

На първо място тя полага всестрани грижи и ръководи грижите, които се ползват от други обществени организации за децата най-вече на българските работници от градовете и селата. В миналото нямаше нито една държавна и обществена постройка, в която да са настанени децата на български работници. Днес обаче ние сме свидетели на един всеместен строеж на детски домове. Във всички български градове вече са положени основите и се строят монументални сгради за детски домове на българските работнически деца, на децата на трудещите се. Само миналата година чрез тази дирекция се изразходваха повече от 400.000.000 лв. за тази цел. И днес ние ще видим, че се предлагат също така повече от 400.000.000 лв. за довършването на тези 100 и няколко детски домове в българските градове. Трябва да ви кажа, че след като бъде осъществена тази задача — построяването на детски домове в градовете — дирекцията ще пренесе на първо време своите грижи за постройка на такива и в по-големите български села. И в това отношение вече е сложено началото на постройка и на такива домове.

Що се отнася обаче до децата на българските селяни, трябва да ви кажа, че след 9 септември чрез Министерството на социалната политика се полагат чувствителни грижи и за децата на българските селяни. Преди 9 септември тук-там имаше летни дневни детски домове. Оттогава насетне обаче се откриваха всяко лято повече от 1.000, а миналата година близо 2.000 дневни детски домове бяха открити през лятото за децата на българските селяни. Тази година, под ръководството на Централния съвет за обществени грижи и за възпитание на детето, ще се открият още повече летни дневни домове в българските села.

Трябва да ви кажа, че тази политика на Министерството на социалната политика и на Дирекцията за обществени грижи за подпомагане децата на българските трудещи се проявява и под други форми. При Берковича и Баня има създадени климатически обекти, в които учат децата на българските работници и селяни, които са предразположени към заболяване, всред великолепна природа и по помогани и издържани от българската държава. Тази година по бюджета се предлагаша също така постройка и на един детски дом-парк при Самоков и два детски селища всред Рила и при с. Обзор.

Не малко грижи се полагат и за летищата за децата на българските работници. В това отношение трябва да ви кажа, че Министерството на социалната политика е било подпомогано от няколко обществени организации, за които по бюджета също така са предлагали кредити. Това са Помощната организация „Септемврийче“, Съюзът на демократичната младеж, Женският съюз, Студентският съюз и др.

детският съюз и Червен кръст. Мнозина ще се обидят да отправят критики по отношение на бюджета именно в този пункт — че се разхищавали държавни средства за подпомагане на тези организации. Ония обаче, които вникнат в бюджета, ще видят, че тези средства се дават на тези организации именно за осъществяване на такива социални мероприятия за обществени грижи.

Трябва да ви кажа също така, че в страната има и няколко сиропиталища, в които се настаняват сираци от войните и сираци на загинали борци против фашизма у нас. Грижата по издръжката на тези деца и по обезпечаване на сиропиталищата пада също така върху тази дирекция. Тук трябва да кажем обаче, че и българските общини, особено след 9 септември, предлагат в своите бюджети чувствителни кредити за отговарянето на тия наболели нужди на българските работници и селяни.

Тук не ще бъде безинтересно да кажа няколко думи и за грижите, които отечественофронтската България полага за многодетните родители и особено за многодетните майки у нас. В едно свое писмо до конгреса на Съюза на многодетните др. Георги Димитров каза, че ние в най-скоро време трябва да станем 10.000.000. Трябва да ви кажа, че в това отношение отечественофронтското правителство взема решителни мерки за подпомагане на многодетните семейства.

Райко Дамянов (к): Опозицията не може да го асимилира това.

Павел Цолов (с): Тя ще, не ще — ще го асимилира.

Тук ще ви прочета само няколко цифри, за да разберете как фашистките правителства се грижеха за децата и многодетните и как отечественофронтската България се грижи за същите. Законът за многодетните семейства е създаден в 1943 г. По този закон са отпуснати на встъпил в брак младежи през 1943 г. само 63 заема по 30.000 лв., през 1944 г. само 1974 — разбра се, и за времето след 9 септември. След 9 септември обаче отечественофронтското правителство съчете, че законът трябва достатъчно да се популязира, за да могат да се възползват от него всички ония, които имат право на това. И резултатите са налице. През 1945 г. са отпуснати вече близо 3.000 заема, през 1946 г. — 10.500 заема, а през 1947 г. само за три месеца са отпуснати 4.138 заема, или до края на годината ще бъдат отпуснати повече от 16.000 заема, които ще се равняват на близо 1.000.000.000 лв.

Тук трябва да се каже също така, че отечественофронтското правителство полага грижи и за многодетната майка, като отпуща еднократна помощ при раждането на всяко дете, когато семейството е признато за нуждаещо се, в размер на 3.000 лв. Освен това отпуща се ежесмесна помощ от 600 лв. на третото и последващите деца до навършването на 7 години. Трябва да ви кажа, че за такива издръжки, за третото и последващите деца на многодетните семейства, миналата година са дадени 33.000.000 лв., а тази година само за три месеца — 20.000.000 лв., или до края на годината ще бъдат дадени към 80.000.000 лв.

Тук е необходимо да ви кажа, че законът, такъв какъвто беше създаден от фашистите, изключваше от своя обхват всички онези, които не бяха от български народностен произход. Евреите, гягани, арменците, турците и всички инородни български поданици не получаваша помощи по този закон. След 9 септември законът беше на два пъти изменен и той днес се прилага за всички български поданици без разлика на вяра и народност.

Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Тук също така е необходимо да се каже в допълнение на това, което каза др. д-р Митев, че нашата държава след 9 септември положи особени грижи за подпомагане борците против фашизма. Вие знаете, че мнозина от тях бяха избити в открит бой с редовната войска и жандармерията, а други бяха избити като ятаци на партизаните, трети бяха бити по затворите и участците и след 9 септември дойдоха с тежки болести, на други бяха опожарени жилищата и беше разграбена пощитаната. Ето защо, съгласно специалния закон, в бюджета на министерството се предвиждаха и предвиждат достатъчно средства както за подпомагане семействата на избитите партизани, така също и за обезщетяване на разграбеното им движимо имущество и за възстановяване на техните жилища. Голяма част от жилищата са възстановени, а други чакат своето възстановяване поради липса на материал. Обаче средствата са отпуснати.

Тук има обаче нещо ново, което също така трябва да се знае от г-да народните представители. Законът биде изменен и се разшири обхватът на действието му за всички борци против фашизма от 1923 г. досега. И затова тази година в бюджета също така се предвиждат значителни суми за подпомагане в различна форма и на тези пострадали в борбата срещу фашизма, които по първоначалния закон не бяха подпомогнати и обезщетени.

Ефрем Митев (с): Кажете нещо за децата на пострадалите от 1923 г. — че могат да получат обезщетение и помощ за тяхното образование.

Павел Цолов (с): На последно място трябва също така да кажа, че правителството чрез Министерството на социалната политика, беше изправено и пред разрешение на една много трудна задача — задачата за посрещането, издръжката и настаняването на бежанците. Известно ви е, че в края на войната и през време на войната от Беломорска Тракия се върнаха всички преселници, а доходите и нови бежанци. Известно ви е също така, че напоследък, благодарение на нечувания фашистки терор на гръцкото правителство в Беломорска Тракия, у нас идват и нови бежанци. И затова правителството ще има да полага тежката грижа за настаняването и издръжката на тези бежанци. Затова в бюджета също така се предвижда една значителна сума за разрешаването на тая задача.

Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Наистина по бюджета на Министерството на социалната политика би имало още много да се каже, обаче всички ония, които са прочели бюджета-

проект, не са могли да не останат с впечатлението, че отечественофронтското правителство полага всеотдайни грижи, за да задоволи най-насъщните нужди на българските граждани от храна, облекло и жилища. И трябва да върваме, че ако се върви по тоя път, който вече се чертае от две години с бюджета на Министерството на социалната политика, ние не можем да разрешим радикално поставените задачи пред правителството на Отечествения фронт.

Накрая обаче аз искам да спра вниманието ви върху следното. Ние се гордеем, че имаме начело на правителството световно известния борец срещу фашизма, героя от Тайпическия процес, др. Георги Димитров. (Ръкоплескания от мнозинството) Ние също така се гордеем, че имаме поети и писатели като Вазов, Славейков, Яворов, Ботев, Смирненски и др. Ние се гордеем, че имаме една опера, която оперирани на световно известните европейски опери. Ние се гордеем, че имаме световно известни художници и композитори. Обаче ние все още се срамуваме пред себе си и пред другите, че, както в др. министър Рачо Ангелов, покрайнините на София и по българските градове и села са без канализация и без водоснабдяване, че по крайните квартали на София и другите индустриални градове виждаме децата на работниците все още гладни, голи и боси, че ние все още виждаме дори в центъра на София просяци, които подлагат ръка за милостиня. Ние все още сме свидетели на слепи и глухонemi, които, мислейки, че предлагат своето изкуство по улиците, в същност просят. Ние ще премахнем този срам от нашето чело именно по този път, по който отечественофронтското правителство чертае своята социална политика. И затова ние ще трябва тази година да гласуваме бюджета на Министерството на социалната политика такъв, какъвто ни се предлага, а за догодина трябва да се гласи още отсегата да разширим кредитите по този бюджет.

От името на парламентарната група на Българската работническа социалдемократическа партия заявявам, че ние ще гласуваме бюджета такъв, какъвто ни се докладва от докладчика. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народната представителка Рада Ноева.

Рада Ноева (к): (От трибуната. Посрещната с ръкоплескания от мнозинството) Г-жи и г-да народни представители! Пред нас е поставен на разглеждане бюджетът на Министерството на социалната политика и труда. И това министерство е ново, отечественофронтско министерство, създадено след 9 септември от отечественофронтската власт. То е израз на отношението на нашата народна отечественофронтска власт към големите социални проблеми и нужди на българския народ. Отечественият фронт даде права на българската жена, приравни я с мъжа, даде й възможност да участва в обществения, политическия, стопанския и културния живот на нашата страна. А с учредяването на Министерството на социалната политика Отечественият фронт реално дава израз на новото отношение към българската жена, към българската майка, като отпощна системно и последователно подобрене битовите условия на българския народ и особено на българската жена и на българската майка чрез откриване на родилни домове, на детски домове, на детски ясли, на детски занимални, на игрища, на летища, на трапезарии, където децата на заетите в производството майки, работнички, чиновнички и селянски са приютени, възпитавани, пазени и хранени, докато техните майки са на работа.

Ако се върнем две и половина години назад преди 9 септември при монархо-фашистката власт и разгледаме какво бе положението на майката и детето тогава, косите ни ще посрещнат от ужас. Никакви организирани грижи от страна на държавата не се полагаха за децата. Съществуваше някаква Дирекция за социални грижи при Министерството на вътрешните работи, но за нея се отделяха съвсем малки суми, а и колкото се отделяха, те се даваха на разни дамски комитети и благотворителни организации и никой не контролираше какво се върши в съществуващите детски домове, как се изразходват тези суми. Грижата за децата бе изключително предоставена на частната инициатива, на благотворителността. С държавни средства се вършеше благотворителност от разни дами, при ближени на този или онзи министър. Със средства, дадени за детските домове, се устройваха чайове, гостувания, а детските домове бяха в окаяно състояние. Липсваше най-необходимото. Но и тия домове, които бяха твърде лошо устроени, бяха съвсем недостатъчни да приютят децата поне на нуждаещите се майки.

Съществуваше един закон, по силата на който всяка фабрика, в която са заети до 30 майки, е длъжна да открие детски дом. Но този закон никъде не се прилагаше. И не само че не се прилагаше, а господари на фабриките, за да заобиколят закона, уволняваха от работна бременните жени, изпъждаха ги на улицата и никакви санкции не се прилагаха, никакви глоби, защото властта беше такова. Не редки бяха случаите, когато работнички-майки, за да скрийт бременността си, се стигаха с колаши, работеха до последния ден, когато раждаха понякога край тъканините станове хилави и често пъти осакатени деца.

За да видим каква е била картината, какви са били грижите на бишната монархо-фашистка власт за децата и работещите майки-работнички и селянки, иска видим колко детски домове и градини имало в нашата страна. Преди 9 септември са съществували в София само едни постоянни ясли, в които са били прибирани така наречените подхвърлени деца, децата на момичета-майки. Но положението в тия ясли беше толкова лошо, че често пъти тия момичета-майки предпочитаха да бъдат оттам, предпочитаха да отидат в затвора, отколкото да стоят в тия ясли. А детската смъртност в тия ясли надминаваше 60%. По-голямата част от децата, които прибираха там, умираха още в първите месеци, а тези, които оставаха живи, преждевременно остаряваха, преждевременно те добиваха фанатизма на старци.

Дневни детски ясли са съществували само две в цялата страна, открити в София, и то пак издържани от такива благотворителни комитети, в положението в тях беше много страшно. А за детски ясли в българското село, за децата на жените-селянки, за децата на селската майка и дума не можеше да става. Майката-селянка при монархо-фашисткия режим не можеше дори да си представи, че някога и нейното дете може да бъде прохрано под грижките на вещи, възпитани и подготвени за целта сестри, под грижи, каквито се ползват за всяко нормално дете. Детски дневни домове в страната е имало 96, летни дневни детски домове е имало 545; а детски играща е имало само 52, и то, както казах, всички бяха в окаяно състояние.

След 9 септември до тази година, значи до края на 1946 г., бяха открити 6 постоянни детски ясли; дневни ясли — 7; 15 дневни ясли — за пръв път в историята на нашата страна — в нашите села, в българското село за децата на българската селянка, заета лятно време с работа; (Ръкоплекскания от мнозинството) дневни детски домове — 190. Летни детски домове миналата година бяха открити в селата 1340, в които бяха приютени повече от 44.200 селски деца. А за тази година, при тая оскъдица, която още преживява нашата страна, при това голямо стопанско напрежение, което преживява нашият народ, нашето отечественофронтовско правителство, нашето Димитровско правителство, за което господата отлясно с ирония назовават, това Димитровско правителство се обръща преди всичко с лице към майката, към децата и към техните нужди и за тази година Съветът за обществени грижи и възпитание на детето, който обединява усилията на две министерства и усилията на всички съществуващи в нашата страна обществени институти, е запланирал да открие в българските села 2.000 летни детски дома, в които ще бъдат прибрани 50.000 деца. (Ръкоплекскания от мнозинството) Съветът за обществени грижи и възпитание на детето още отсегга е поръчал 10.000 легла за децата на селянките в тия детски домове, поръчал е и голямо количество детски играчки. Нашето селско дете за пръв път това лято ще има възможността не само да бъде прибрано в детските домове, да бъде хранено, да бъде подслонено, да бъде възпитавано, за да не ходи по нивите да го дупчат сламките и ядат мравките, но ще има възможност, така както нашата наука за възпитанието повелява, да има детски играчки, да може да развива своята фантазия, своите способности, да се научи да расте и да стане наистина съзнателен гражданин и творец на нашата страна. (Ръкоплекскания от мнозинството)

То разбира се, господата отлясно, тези, които смятат с плътка демагогия да измамат българския селянин, да измамат българската селянка, тези, които плачат за торбата и за брадзата на чичо, не виждат тия работи. Те не са отишли да надникнат нито в един детски дом.

Един от мнозинството: Само плачат.

Рада Ноева (к): Плачат, плюска демагогия правят. А къде са тия господата, които плачат за българското село, да дойдат наистина да пробият усилията си и те, за да строим и да открием не 2.000 детски дома, а 2.500 детски дома, за да бъдат всички селски деца прибрани? Там тях ги няма. Те не виждат това. Те само разпират: Отечествоният фронт това отне, Отечествоният фронт онова отне. А косто Отечествоният фронт е направил за българската селянка, те не го виждат.

И затова, г-да отлясно, българската селянка не се влачи по вашата плътка и долна демагогия. Българската селянка в изборите гласува за Отечествония фронт 80% (Ръкоплекскания от мнозинството), и гласува именно затова, защото тя политически не е покварена, тя не може да се задължи и замама с плоска демагогия. Тя вижда правото дело, тя вижда кой се грижи за нея и за нейните деца, кой открива родилни домове, кой открива детски домове, кой открива детски ясли. И затова, както казах, тя гласува за Отечествония фронт, тя гласува за ненавистната на вас Комунистическа партия, Работническата партия (Ръкоплекскания от мнозинството), защото знае, че Работническата партия е била тая партия, която още отначалото на своето създаване имаше като основна грижа в своята програма грижата за майката и детето, създаването на детски домове, създаването на почивни домове, създаването на летовища. Но вие, г-да, това не го виждате. Вие смятате, че с милицията вие сме накарали простата селянка да гласува за Работническата партия. (Възражения от опозицията) Не милицията — не, а делата на Отечествония фронт (Ръкоплекскания от мнозинството), делата на Работническата партия спечелиха сърцето на българската селянка и тя ви плюе, когато вие опитвате да я лъжете, когато опитвате да правите събрания. Тя вънви твърдо организирана в женските дружества, организирана в Отечествония фронт. Тя не прави плътка политика, а се е зела да строи за себе си и за своите деца. (Ръкоплекскания от мнозинството)

Един от опозицията: Нямах право да говоря за селянката.

Рада Ноева (к): Аз имам право да говоря, защото съм селянка, господине, защото съм израснала на село. Аз имам право да говоря за нея повече от вас. (Ръкоплекскания от мнозинството) На село съм израснала, на село съм живяла и работила и по-добре от вас познавам и обичам българския селски народ. Аз съм служила на този народ 20 година (Ръкоплекскания от мнозинството), като 12 години съм била в затвора. А вие (към опозицията), г-да, къде сте били? — В кабаретата! (Ръкоплекскания от мнозинството)

Г-жи и г-да народни представители! Аз искам да обърна вниманието ви и на следния факт. Миналата година Министерството на социалната политика е похарчило 355 милиона лева за строеж на детски домове. Кажете ми, г-да, прегледайте бюджетите на министерствата в миналото и вижте наистина, па обърнете се около нас в други страни и вижте, коя страна сега, кое правителство след

войната, на почвата на следвоенната криза, е могло да отдели 355 милиона лева за строеж на детски домове, голямата част от която са по селата? (Възражения от опозицията) А тази година, г-да отлясно, слушайте и разберете, се отделил 397 милиона лева по бюджета на Министерството на социалната политика за дострояване на детските домове, голямата част от които ще бъдат истински дворци и ще бъдат по селата, открити за селските деца. (Ръкоплекскания от мнозинството)

Димитър Цветков (ЗНП): Кой живее сега в дворците? (Глъчка)

От мнозинството: Дому!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звън)

Рада Ноева (к): Г-жи и г-да народни представители! Аз искам да обърна вниманието ви и на този факт. Господата отлясно твърде често обичат — наистина не минава тук тяхно приказване без това — да ни се подиграват, да ни закачат с нашия двегодишен стопански план. Но нека ви кажа, г-жи и г-да народни представители: прегледайте бюджетите, които се предлагат от нашето правителство тук пред вас за одобрение и вижте, кое правителство, ако не именно истински народното отечественофронтовско Димитровско правителство (Ръкоплекскания от мнозинството), може при това голямо стопанско напрежение, което преживява нашата страна, при тези големи строителни обекти, които са замислени по нашия план, да отдели само по Министерството на социалната политика и по Министерството на народното здраве, — без да засягам Министерството на просветата — почти 12% от целия бюджет на държавата за битови нужди, за детски домове, за родилни домове, за детски летовища? Вие не пропуснахте тук да заядете и „Септемврийче“. Зловиди се на господата (Сочи опозицията), че много пари се отделяли за „Септемврийче“. Ами дадохте ли си, г-да отлясно, труд да видите, че именно тази организация „Септемврийче“, при тези големи трудности, които съществуват в нашата страна, миналата година можа да изпрати на летуване 30.000 български деца, голяма част от които бяха селски деца? (Ръкоплекскания от мнозинството) Дадохте ли си труд вие, които плачете за българското село, да проверите и разберете, че миналата година, благодарение именно на организацията „Септемврийче“ и на грижите на отечественофронтовското правителство, за пръв път в историята на нашия народ нашите селски деца, които само бяха слушали за красивите курорти и дворци, които знаеха, че съществуват и морски курорти, и красиво море, и реки и т. н., но не бяха ги видели, можаха да отидат да левтуват на море в лагерите на „Септемврийче“? (Ръкоплекскания от мнозинството Възражения от опозицията) Те (Сочи опозицията) не виждат това, за тях това не съществува.

Г-жи и г-да народни представители! Аз искам да обърна вниманието ви и върху друго едно перо от бюджета на Министерството на социалната политика, на едно значително крупно перо, отделено за заличаване на раните, нанесени на българския народ от фашистките изедници — за дострояване на къщите и за построяване на летовища на заболелите борци. Но аз не зная, драги народни представители и представители, и милиард да бяхме гласували по този бюджет за тези борци, дали наистина той щеше да бъде достатъчен, за да се изтрият сълзите, да се изтрият раните, да се заличат страданията, които българският народ преживя в борбата против фашизма. Но намериха се господата отлясно, които имаха безсрамие тук именно, от топлината на Великото народно събуждане — в което ние имаме възможност да дойдем, защото стотици жертвуваха живота си за нас, изгниха по изтърбите, дадоха къщите и децата си — имаха безсрамие, казвам, да завидят на скромната помощ, която правителството на Отечествония фронт отдели за тези борци. За господата отлясно няма други герои и героини в нашата страна, освен героинята в кавички, гестаповката Рачева. За тях само тя е героинята. (Възражения от опозицията) А истините национални героини, нашата Яна Лъскова, нашата Лилияна Димитрова, нашата Вела Пеева, която чужди хора, именитият съветски писател Тихонов нарече българската Зоя Космодепянская, нашите национални героини, които жертвуваха живота си, децата си, къщите си, семействата си, за да извоюват свободата на българския народ, тези национални героини, които прославиха името на българската жена и на българския народ и с които ние с право се гордеем пред всички народи, за тях те не съществуват. Затова знаме нито един ред не е отделило за тях, защото те (Сочи опозицията) не са наистина, както сами се наричат, отечественофронтови, борци срещу фашизма, а са последователи на гестаповците, на най-черната реакция в нашата страна. (Ръкоплекскания от мнозинството и възгласи „Вярно!“) Българският народ, българската майка, българската жена, българската селянка познава тяхното лице и тя плюе на тях. Българската жена е с Отечествония фронт. (Ръкоплекскания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Ние, г-да народни представители и народни представителки, сме горди, че нашето правителство може да отдели такава голяма, крупна сума за битовото подобрене на българския народ и затова аз, от името на парламентарната група на Работническата партия — комунисти, заявявам, че с радост и с гордост ще гласуваме бюджет-то-проекта на Министерството на социалната политика. (Продължителни ръкоплекскания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народната представителка Елисавета п. Антонова.

Елисавета п. Антонова (ЗНП): (От трибуната. Посрещната с ръкоплекскания от опозицията и с оживление сред мнозинството) Г-жи и г-да народни представители! Сягам, че ще изпълня обществения дълг, вземайки думата, за да се изкаже по бюджета на Ми-

министерството на социалната политика и труда за 1947 г. Министерството на социалната политика и труда е нова креация, то е нещо ново за нашата българска общественост. Това министерство се създаде след 9 септември 1944 г. То се създаде благодарение на твърдата воля и постоянните напомнания на покойния Григор Чешмеджиев (Ръкоплекския от опозицията), един от основателите на Отечественния фронт.

Задачите, които се поставиха на това новосъздадено министерство, са същите, които имаше някога съществуващата служба социални грижи при Министерството на вътрешните работи и народното здраве и тогавашната Дирекция на труда при Министерството на търговията, промишлеността и труда. Все пак големи и важни социални задачи са поставени пред това министерство с оглед на новото време, за да могат да се подпомогнат, издържат и покровителствуват действително нуждаещите се социално слаби граждани, пострадалите от бедствия, от въздушни нападения, да настанява и подпомага бежанците-преселници, прокудени от родните им огнища, да подпомага всички действително пострадала от фашизма борци, да подкрепя издържката на разните обществени, обществени столове и още много други социални мероприятия.

Това е в същност поставената политика на самото министерство и като такава следва да бъде изразена в бюджета му. И ако в близкото минало една голяма част от днешните задачи, програма и дейност на новосъздаденото Министерство на социалната политика и труда се извършаваше от една служба, днес, две години и половина след 9 септември 1944 г., това е програма, дейност и задачи на едно цяло министерство — това на социалната политика и труда.

С основаването на новото министерство направено ли е нещо повече в социално отношение, което действително да е променило облика на нашата действителност, сега, когато претендираме, че живеем в нова отечественофронтиска ера, ...

Рада Ноева (к): Не претендираме, а живеем, госпожо!

Елисавета п. Антонова (ЗНП): ... за която ни се внушава, че е в най-голяма подкрепа на социално слабите, безимотни и маломотни граждани, че се върви към кооперативно и държавно строителство, когато се прогледне светът, че се върви по нови пътища на коренни преобразования, с които се слага край на нищетата и мизерията и че е сложен край на безработицата и са разрешени радикално всички социални проблеми? Сега, въпреки това, ние не можем да не признаем, че армията на безработните съществува в голям мащаб, ...

От мнозинството: А-а-а!

Един от мнозинството: Я кажи колко са.

Елисавета п. Антонова (ЗНП): ... а просията е масово явление — плеада от просияци атакуват повсеместно гражданите навсякъде.

Един от мнозинството: Даже има нужда от работници, госпожо!

Елисавета п. Антонова (ЗНП): Възможността за намиране на работа е крайно ограничена, а спящите са всевъзможни. Никой не може да постъпи на работа, без да е получил благословията на оф-комитета. (Ръкоплекския от опозицията) Никой не може да приеме нищо без ОФ. Раздаването на помощите става също по линията на ОФ или, по-точно, на РП. Изобщо помощите се отпускат с оглед пропагандните цели на РП. Предвиждат се помощи, така както някога в бившите фашистки режими на филмови и божиловци, за подпомагане разни организации, създадени в услуга и за пропагандата на режима. Така, на бившата фашистка организация „Бъдещиник“ днес съответстват младежката комунистическа школа ЕМОС и детската „Септемврийче“. На някогашната Божилова „Обществена сила“ днес съответства новосъздаденият „Съюз на борците срещу фашизма“ или, по-право, срещу опозицията.

В представения бюджетопроект на Министерството на социалната политика и труда за 1947 г. в действителност чрезмерно се увеличава шабът от чиновници в много служби, без да се държи сметка за крайната необходимост от икономии. Увеличават се също така извънредно много и размерите на кредитите за помощи и се предвиждат нови такива.

Сега искам да се спра по-специално на част първа от бюджета — тази част, която се отнася до Дирекцията на обществените грижи. Докато бившата служба за социални грижи в близкото минало извършваше функциите си с около петдесетина души квалифицирани чиновници, начело с един началник, днес ние виждаме цял един шаб, ня повече ни по-малко от 424 души, описани в бюджетопроекта на сегашното министерство.

Цола Драгойчева (к): Не е научила барем да чете написаното.

Елисавета п. Антонова (ЗНП): И тук, както и в много други министерства, много нечужки и с нищо неоправдани служби се създават, единствено за повишаване на своя хора, които служби при днешното прекомерно данъчно бреме в никой случай не би следвало да се създават.

Крум Миланов (к): Лош ти е учителят! Кой ти писа речта?

Елисавета п. Антонова (ЗНП): Много по-правилно би се постъпило, ако, вместо да се увеличава прекомерно броят на службите, се даде едно действително ограничение на заплатите на чиновниците. С новия бюджет от една страна се увеличават заплатите, а от друга се отменят днешните доста издържани заплати, т. е. намаляват се. Крайно време е въпросът с държавните служители да

бъде разрешен по един положителен и окончателен начин. Не бива да се увеличават заплатите, а успоредно с това да се дават нови увеличения на цените за посъпване на живота.

Крум Миланов (к): Къде се дават нови увеличения?

Елисавета п. Антонова (ЗНП): Навсякъде.

Крум Миланов (к): Цените се намаляват.

Елисавета п. Антонова (ЗНП): Това се само говори. Това е само едно пожелание, което не е намерило още своето реално място. — В действителност се получава обратен резултат. Ето каква е истината, която цифрите ни сочат досега по официалните данни, взети от книгата на д-р Прокопи Киранов „Национален доход на България 1939—1944—1945 години“, издание на Главната дирекция на статистиката. Ще ви прочета таблицата за средната чиновническа заплата през годините от 1939 до 1946 г., номинална и реална при индекс 100. През 1939 г. ние сме имали 2.586 лв. при индекс 100, през 1940 г. — 2.739 при индекс 105, през 1943 г. — 5.431 при индекс 210, през 1945 г. — 8126 при индекс 314, през 1946 г. — 8126 при индекс 623. Очевидно е, че стандартът на живота на държавния служител особено през последните три години: 1944, 1945 и 1946, е извънредно много понижен и сега още продължава да спада.

Правителството не може с палиативни мерки, нито със стопански недомислени опити да постигне нещо положително. Напротив предприетите от него мерки дават напълно отрицателни последици, разстройство, несигурност, въздържане в стопанските инициативи, ограничение в производството, а заедно с всичко това — липса на стоки и материали, неудържимо посъпване на живота, безработица, оскудица и мизерия.

Г-жи и г-да народни представители! Ако днес при разглеждането на бюджета на Министерството на социалната политика и труда сме добросъвестни и искрени, решително и смело бихме пристъпили към тези съкращения и сливания на служби, за да може твърде големият бюджет от близо 3.000.000.000 лв. грешни български лева да бъде съкратен поне наполовина (Възражения от мнозинството), защото още при пръв поглед всеки би се убедил, че покрай действителните предвидени за 1947 г. разходи, има и такива, които не са необходими, но и излишни, и с които биха се потрошили съвършено неоправдано толкова големи средства. Думата е за някой параграф в бюджета, на който аз искам да се спра и да обърна вниманието ви, за да се уверите, че тяхното одобрение и изразходване ще бъде истинско разочителство.

Г-жи и г-да народни представители! По § 1 — разходи за личния състав на Министерството на социалната политика и труда — докато през 1944 г. са изразходвани 49 милиона лева, през 1945 г. — 80 милиона лева, през 1946 г. — 105 милиона лева, в новия бюджет на министерството се предвиждат 123.255.000 лв. Кое е наложило нуждата, в сравнение с 1944 г. този параграф да бъде увеличен два и половина пъти, и то в един момент, когато дори и от министър-председателското място настоятелно се внушава да бъдат правени максимални икономии?

В глава втора, параграфи 12 до 21, относно веществените разходи, токуто за същата цел през 1944 г. са изразходвани 1.359.000 лв., през 1945 г. — 51½ милиона лева, през 1946 г. — 10½ милиона лева, сега с новия бюджет за 1947 г. се иска кредит 14.335.000 лв. Като се хвърли бегъл поглед върху тези параграфи, ще се види, че и тук произволно са вписани много милиони лева, и то сега, във време на остра следвоенна криза, след две последователно неуспешни години. И с право трябва да запитаем, коя реална и неотложна нужда налага да се иска кредит 10 пъти по-голям в сравнение с 1944 г.

В глава трета, § 22, се вижда същото. Предвидената сума за 1947 г. в сравнение с 1944 г. е увеличена 12 пъти, в сравнение с 1945 г. — три пъти и в сравнение с 1946 г. — два пъти. И тук е ясно, че са вписани произволно много милиони лева, без да се държи сметка за необходимостта от икономии. (Възражения от мнозинството)

По § 23, точка „б“, относно по-помагането на пострадалите от въздушни нападения, справедливо е предвидена сумата 140.000.000 лв., обаче тя е крайно недостатъчна с оглед на големите причинени загуби.

Недялка Душкова (к): Ще вземем от „Септемврийче“, да турим тук!

Елисавета п. Антонова (ЗНП): Прави необяснимо впечатление, защо тази предвидена сума е толкова малка, като се съпостави с предвидените кредити за други, много по-маловажни цели.

Ако искаме да обезпечим пострадалите от фашизма лица, то в случая не на последно място трябва да подпомогнем пострадалите от въздушни нападения, тъй като всички сме съгласни, че тяхното нещастие е резултат от безогледната престъпна политика на бившия фашистки режим.

Един от мнозинството: Погрешно сравнение.

Елисавета п. Антонова (ЗНП): Това са лица, за които справедливо можем да кажем, че са пострадали от фашизма.

Един от мнозинството: Те са пострадали от „демокрацията“!

Елисавета п. Антонова (ЗНП): Нещо повече, аз мисля, че тяхното подпомагане за възстановяване на сградите следваше да бъде включено в диспозитивния стопански план. Помислът в това отношение в Фашизма с план Мозе е особено характерен. За този план за възстановяване на сградите, пострадали от войната, се предвижда една пета от всички кредити.

§ 24 е изцяло излишен и следва да се съкрати напълно.

§ 28, пред вид премахването на службата ИВП — издръжка поради военни причини — е също ненужен и следва да се съкрати, като останат само сумите, дължими за изплащане на помощи за минало време.

Кредитът по § 30 е преувеличен и може да бъде намален на 20 милиона лева.

По § 37 кредитът е необходим, но трябва да се отбележи, че когато се подпомагат студенти и общежитията им, редно е да се поставя съгласно закона, а не да се върви по линията на РП. (Възгласения от мнозинството)

Един от мнозинството: Какво е това РП?

Елисавета п. Антонова (ЗНП): Необходимо е грижите да обхванат цялостно нуждаещото се народно студентство, независимо от политическата принадлежност.

По § 38, помощта, която се предлага за Българския въздържателен съюз от 100.000 лв. е малка и като имаме пред вид културната роля, която играе този съюз в борбата срещу алкохолизма, дори е нужно кредитът по този параграф да бъде удвоен. Борбата срещу това социално зло трябва да бъде насърчвана и финансово подпомагане. Нашият трудолюбив народ трябва да бъде насочван по бодрия път на трезвеността. (Възгласения от мнозинството)

В глава трети параграфите от 42 до 48 включително изцяло са предвидени за подкрепа и подпомагане на борците против фашизма. В тези седем параграфа с разни вариации и перефразирания са предвидени общо 286.500.000 лв. Тук винаги се е спекулирало с нуждите на борците против фашизма и винаги болшинството е било крайно чувствително и раздразнително, а още повече трябва да се има пред вид и официалният курс на РП. Нужно е да се обясни на българския народ тук, от трибуната на Парламента, че през 1945 г. за борците против фашизма по тези седем параграфа, без да ги изброявам, са изразходвани напълно 369.675.186 лв.

Цола Драгойчева (к): Много ли Ви се виждат, госпожо?

Крум Миланов (к): За това ли плачете?

Елисавета п. Антонова (ЗНП): ... а през 1946 г. по същите параграфи са изразходвани нови 639.984.922 лв.

Цола Драгойчева (к): А колко хиляди български синове са избити и колко дъщери и майки плачат още?

Крум Миланов (к): Слушай, понадию, защо плачеш за парите, които са дадени в помощ на падналите борци? Отговори!

Рада Ноева (к): Госпожо! Благодарение на тяхната жертва Вие сте народна представителка тук, в Парламента.

Елисавета п. Антонова (ЗНП): И като се прибави исканият нов кредит за 1947 г. от нови 286.500.000 лв. ...

Цола Драгойчева (к): Вие сте в реакционното блато, против борбата на жената.

Елисавета п. Антонова (ЗНП): ... излиза, че борците против фашизма само от Министерството на социалната политика и труда получават 926.484.922 лв. ...

Тачо Д. скалов (к): Но те не получават от чужда централа, а получават от благодарния български народ.

Елисавета п. Антонова (ЗНП): ... приблизително един милиард лева.

Цола Драгойчева (к): И все още те стоят без покрив.

Елисавета п. Антонова (ЗНП): Огромни суми са изразходвани за същата цел и от Помощната организация. ...

Цола Драгойчева (к): Да не кохунствувате с убийците!

Рада Ноева (к): Не кохунствувай с паметта на падналите ни мъже и братя!

Елисавета п. Антонова (ЗНП): ... и от много други места, така че всички оставаме с впечатлението, че тук сме най-щедри и особено разточителни.

Един от мнозинството: Ти протестираш ли, когато се даваха кредити за отрязани глави на партизаните? Къде беше тогава?

Елисавета п. Антонова (ЗНП): Право да си кажа, не допускам такива суми и в Франция да са отпуснати за техните борби против фашизма.

Цола Драгойчева (к): Вие сега сте при фашистите.

Елисавета п. Антонова (ЗНП): А нека не се забравя, че за тях са отпуснани и сега се отпускат помощи в натура и пари и от други министерства. Милиони, стотици милиони се дават за борбите против фашизма и то изключително само пак по линията на РП, защото разполагаме с данни, ...

Рада Ноева (к): Г-н председателю! Как позволявате на тази госпожа да кохунствува със състлата памет на падналите борци против фашизма? Предлагам да ѝ отнемем думата. (Ръкопляскания от мнозинството и възгласи „Позор“!). Как може от трибуната на Народното събрание да се говори това!

Един от мнозинството: Тя е палила заедно с Дочо Христовите банци.

Елисавета п. Антонова (ЗНП): ... че на много заслужили борци против фашизма, но членове на Българския земеделски народен съюз и до днес не е дадено нито лев.

От мнозинството: Долу, долу!

Един от мнозинството: Долу от трибуната! (Голям шум)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Не се чува нищо какво казвате! (Силни протести от мнозинството срещу ораторката. Народната представителка Първа Димитрова отива на трибуната и подканва ораторката да слезе долу. Народният представител Стою Неделчев издърпва ораторката от трибуната. Глъчка)

Крум Миланов (к): Не може да кохунствува!

Елисавета п. Антонова (ЗНП): (Връща се на трибуната) Г-н председателю! Аз протестирам! (Голям шум)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Елисавета п. Антонова (ЗНП): Вие не сте чули какво съм казвала.

Рада Ноева (к): Мръсница такава! (Шумът продължава)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Продължително звъни)

Един от мнозинството: Да се изхвърли тази зоза! (Глъчка)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Моля, г-да! (Голям шум и пререкания. Всички народни представители са отишли на крака. Между някои народни представители от мнозинството и от опозицията стават сборичвания)

Елисавета п. Антонова (ЗНП): Аз имам думата!

Една народна представителка от мнозинството: Няма да те слушаме!

Елисавета п. Антонова (ЗНП): Аз зная какво съм казвала.

От мнозинството: Вън! Марш!

Рада Ноева (к): Ти си тук, защото нашите мъже измряха. Разбираш ли!

Цола Драгойчева (к): Мъже и братя наши са убити, а ти седнала да говори против помощите! (Шумът продължава)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Продължително силно звъни)

Един от мнозинството: (Апострофира) (Голям шум и пререкания)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Рада Ноева (к): Правя предложение да се отнеме думата ѝ. (Продължителни и остри пререкания между ораторката и група народни представители от мнозинството пред трибуната)

Правя предложение да ѝ се отнеме думата! (Пререканията между народните представители от мнозинството и опозицията се засилват и премитават в сборичване. Някои депутати от опозицията започват залата)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни силно и продължително, като подканва народните представители към ред и спокойствие)

Един от опозицията: На какво прилича това?

Цола Драгойчева (к): Разбира се, като се кохунствува!

(При десните изходни врати обсъскванията между народните представители от мнозинството и опозицията продължават)

Райко Дамянов (к): (Отива към банките на опозицията и подканва народните представители от мнозинството към ред) Другари, всеки на мястото си!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Преустановявам заседанието за няколко минути.

(След отидна) (Народните представители от опозицията отсъствуват от заседанието)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Заседанието продължава.

По бюджетния проект на Министерството на социалната политика и труда има думата народният представител Данчо Димитров.

Данчо Димитров (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Българската демократична младеж, българските ученици и студенти и българските деца с особен интерес следят разискванията по бюджета на държавата. Те с голяма радост посрещат онези кредити, които правителството на Отечествения фронт и Великото народно събрание предвиждат за младежта и за децата.

Затова не е случайно, за нас не е изненада, че опозицията във Великото народно събрание насочва своите стрели, отправя своята най-жестока атака именно срещу българската демократична младеж, срещу българските ученици, студенти и деца. За нас не е изненада, че водачите на опозицията, представителите на реакцията във Великото народно събрание в своите речи критикуват организацията на българските младежи, на българските ученици и студенти, на българските деца. От техните речи става съвършено ясно, че те искат разтурянето и премахването на тия организации.

Най-жестоките атаки на водачите на опозицията се насочват срещу двете младежки организации — ЕМОС и „Септемвриче“. И това за нас също така не е изненада. Организациите ЕМОС и „Септемвриче“ представляват най-вишата форма на младежко единство. Двете организации, ЕМОС и „Септемвриче“, са една от най-сериозните гаранции за по-скорошното, по-пълното и цялостно изграждане на младежкото единство.

Отечественият фронт и неговото правителство от 9 септември насам полагат много грижи, харчат средства за възпитанието и за образованието на българските деца на българските юноши и на българските младежи. Децата и юношите са най-голямото богатство на нацията. Тяхното възпитание и образование е общонародно дело, дело на всички слоеве от народа. Може ли едно народно правителство, каквото е правителството на Отечествения фронт, може ли самият Отечествен фронт да се дезинтересира от този голям и от първостепенно значение проблем — проблема за възпитанието и образованието на децата, така както искат това водачите на опозицията? Това е невъзможно. Това би представлявало престъпление към бъдещето на нашата страна. Не ще се намерят честни и прогресивни граждани в нашата страна, добри и предани отечествено-фронтосци, които да послушат водачите на опозицията, които да послушат престъпния и предателски глас на реакцията и да оставят на самотек на саморазвитие възпитанието и образованието на българските деца, на българските юноши и здравето на българските младежи. Няма да се намерят такива нации и лекомислени хора в средите на Отечествения фронт. Напразни ще останат всички кръстия, писания, клевети и интриги на злостната опозиция у нас. За нас младежите децата и юношите, са живи и съзнателни същества, синове и дъщери на народа. На тях ние ще гледаме като на свои собствени рожби и няма да жалим сили и средства, за да им помогаме. (Ръкоплескания от мнозинството) да растат, да се учат и бързо да се развиват. Ние няма да допуснем народът да ни обвини в бездействие и небрежност. Ние няма да допуснем, младежите, децата и юношите на народа да станат играчка и плячка в ръцете на реакцията.

Г-жи и г-да народни представители! Напълно справедливо е, нашите младежи, нашите ученици и студенти, българските деца да получат от бюджета на държавата средства за възпитание, за образование, за здравеопазване. В този именно момент, когато нашата младеж от села и градове, от фабрики и работилници и от училищата с ентузиазъм се записва в младежката национална строителна бригада „Георги Димитров“, в този момент, когато близо 6.000 младежи вече работят на строителните обекти, в същия този момент водачите на опозицията и по-специално водачите на бившите легионери, брайниши, отцепнишески и настоящи лидери на зозите и сунгитите, в опозиционната преса и от трибуната на Великото народно събрание излизат и клеветат нашата младеж, нашите ученици и нашите младежки организации.

Нашата младеж през настоящата година ще изпрегне всички свои сили, за да работи на язовира „Росица“, на язовира „Копринка“, на младежката линия „Перник—Волняк“, на прохода на Републиката „Хайбуз“ и ще хвърли своите сили за строеж на далекопровода София—Пловдив. (Ръкоплескания от мнозинството)

50.000 младежи с високо вдигнати чела, с пламък в очите, горди, смели и съзнателни патриоти на нашата родина, ще дадат доброволно своя труд за изграждането на тия пет от национално значение обекти. Първа българската младеж още преди няколко дни започна осъществяването на двегодишния стопански план (Ръкоплескания от мнозинството), като заби кирката и лопатката при строежа на язовира „Георги Димитров“.

Във Варненска област, освен че 9.000 души младежи ще замаянат в националната бригада, други 3.000 младежи ще работят за прокарването на горски път от 24 км., който ще се забие в планините на Кожва Балкан и който ще даде възможност да се ползват неистощимите до сегашно богатства. Този именно път ще даде възможност да се набавят на нашите железопътни линии необходимите количества трасери и за нашето население — нужното горско.

Във Врачанска област повече от 2.500 младежи ще дадат своя труд за работа в държавния кооперативен комбинат „Минкова махала“. Повече от 2.000 младежи в Русенска област ще работят на диглата край Айдемирското блато, а тази дига ще даде възможност да се спечелят за нашето селоко стопанство няколко стотин хиляди декара обработваема земя. Над 2.000 души младежи в Горноджумайска област ще работят канал на Пиринска Бистрица, който канал ще даде възможност да се напоят 30.000 декара земя за садене на орзи. Стотници местни бригади в селата, в градовете, в кварталите ще работят на обекти за изпълнението на двегодишния стопански план.

При тези именно обстоятелства, при този младежки кипнеж и ентузиазъм ние виждаме в брой 66 на в. „Свободен народ“ написана статия, озаглавена „Младежта и бригадирското движение“. В тази

именно статия писателът, а зад него и цялото ръководство на зозите и сунгитите, на бившите легионери, ратници и отцепнишески, ясно и категорично изразяват своето становище — че те няма да участвуват в младежкото бригадирско движение. Най-нахално те казват: „Защо мъчат централните ръководства на младежките организации? Защо се мъчат чрез подобни провокационни въпросчета да бият на най-нежните струни на младежките сърца? Не са ли разбрали г-да министрите на културно-просветните комунистически строителни бригади, че има ръководства на опозиционната младеж и тя ръководствата са Централният комитет на Съюза на социалистическата младеж и постоянното присъствие на ЗМС?“

В младежкото строително движение участвуват наред с младите ремеслени млади земосисти (Ръкоплескания от мнозинството), млади звенари, млади социалисти и много млади девойки и младежи, които не са организирани в младежките политически организации. Там, в младежките строителни бригади са младите физкултурници, младите кооператори, младите читалищни дейци, младите червенокръстци, цялата българска народна и демократична младеж.

За младежките ръководства е ясно и определено, че в България има едно постоянно присъствие на Земеделския младежки съюз — това е постоянното присъствие начело с др. Лазко Ганчев (Ръкоплескания от мнозинството), което само преди няколко дни презведе изключително зорко младежка бригадирска конференция и което постоянно присъствие на ЗМС активно участва в младежкото бригадирско движение.

За нас е също така ясно, че има един Централен комитет на Съюза на социалистическата младеж — това е Централният комитет начело със секретаря Емил Аладжемов, който участва в Централния комитет на демократичната младеж, и същите тия млади социалисти рамо до рамо с ремеслите и земосистите участвуват в младежкото бригадирско движение. (Ръкоплескания от мнозинството)

Тия ръководства, за които подмятат представителите на реакцията, за нас са ръководства на легионерите, за нас са ръководства на ратниците и на отцепнишеските. Това са ръководителите на зозите и на сунгитите. Ние към тях нямаме намерение да се обръщаме. Но ние знаем, че и в селата, и в градовете, в фабриките и работилниците, има известна част младежи, които са заблудени, които продължават да вървят подир тия именно ръководители на реакционната част от нашата младеж. На тия именно младежи долу в селата и градовете ние подаваме ръка. И такива именно младежи също така участвуват в младежките строителни бригади. (Ръкоплескания от мнозинството)

Г-жи и г-да народни представители! Това, което правителството на Отечествения фронт и Великото народно събрание чрез бюджета на държавата за 1947 г. ще дадат на българската младеж, на българските ученици и студенти, на българските деца, ще се върне на държавата, ще се върне на страната, стократно и хилядократно. (Ръкоплескания от мнозинството) Българската демократична младеж с ясно съзнание и с чувство на голяма отговорност приема тези средства. Тя ще ги изразходва също така съзнателно и планомерно и с това чувство на отговорност тя ще даде своите младежки сили за строежа на нашата родина и за осъществяване на двегодишния стопански план. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народната представителка д-р Вера Златарева.

Д-р Вера Златарева (з): (От трибуната. Посрещната с ръкоплескания от мнозинството) Другарки и другари народни представители! Отражение на неговото обществено отношение към социално-слабите и към трудещите се, което ново обществено отношение ние имаме от 9 септември насам, е получило израз най-вече в Министерството на социалната политика.

Социалната политика е съвкупност от извършени и предстоящи да се извършат по един държавен план мероприятия с оглед да се повдига все повече материалното и духовното равнище на широките народни маси и да им се създава сигурност срещу всички социални рискове. Социалната политика има за цел постепенното намаляване на социалното неравенство с оглед да се осъществи социалната справедливост. Трудовата политика е също дял от общата социална политика. Трудовата политика на Народната република България ще бъде разглеждана след приемането на конституцията, в която се приема трудът като основен обществено-стопански фактор. Тук обаче трудовата политика намира израз в бюджета на Министерството на социалната политика като трудово-защитна политика за издигане жизненото равнище на трудовите маси и дотолкова тя трябва да бъде разглеждана при разискване на бюджета на Министерството на социалната политика.

В бюджета е даден строежът на самото министерство. То има две големи дирекции: Дирекция на обществените грижи и Дирекция на труда.

Обществените грижи обхващат всички мерки, които обществото взем, за да подпомогне слабите членове в тяхното съществуване. Обществените грижи, с оглед на лицата и на институти, които ги провеждат, могат да бъдат проведени и от частни лица. Така беше в миналото. Това беше частната благотворителност. И днес никой не пречи, когато някой иска да направи някому добро, да го оторва. Но днес обществено-слабите знаят, че не могат да разчитат на добротата чувство на хората. Днес се издига нещо друго — издига се обществената солидарност. Израз на обществената солидарност е Министерството на социалната политика.

Обществените грижи могат да бъдат проявени от отделни организации. В миналото обаче ние знаем, че тези организации действуват разхвърляно, отделно една от друга. По-късно те трябваше да създадат институти в градовете, или тук-таме разхвърляни легощища, за да могат да водят там чужденци, когато дойдат, и да каз-

ват: ето ние какво имаме. Институтите, заведенията за обществено подпомагане не се създаваха с оглед на нуждите, а се създаваха само да служат за показност на правителствата и на организациите, които ги създават.

И на трето място, обществените грижи могат да бъдат проявени от общините и от държавата. И само тогава, когато те бъдат проявени от общината и от държавата, или по план, създаден от държавата, тогава само ние имаме една всеобхватност и една системност. Тогава само се отговаря на нуждите и разпределението става не с оглед на това, какви възможности има, а с оглед преди всичко на това, какви нужди има и съобразно с нуждите се търсят възможностите. Затова в основата на плана на Министерството на социалната политика естествено стои общественостопанският строеж на страната, който определя общественостопанските групи, които се нуждаят от обществени грижи.

В основата на дейността на Дирекцията за обществени грижи лежи общественото задължение да се подобри животът на онези, които със собствените си сили не могат да задоволят жизнените си нужди.

Съществуващата частна благотворителност беше случайна и безсистемна. Вие всички помните, ние имаме закон за данък върху едногодневния доход. Той трябваше да бъде плащан от всички, за да служи на общественото подпомагане. Вие също така всички прекрасно знаете, че тогава, през 1934 г. се събраха 70 милиона от гърба на българския народ. Събраха се, но народът беше излгаван. Събраната сума от този данък не отиде за подпомагане на социално слабите, а отиде за други цели. За социално слабите се отдели много малка част. Ние имаме редица случаи при миналите управлени на такива излгавания за подпомагане на социално слабите.

Днес ние гласуваме бюджета на Министерството на социалната политика. Парламентарната група на Българския земеделски народен съюз — в отговор на това, което стана преди малко — трябва да заяви, че ще гласува кредитите, които са предвидени за помощи на борците против фашизма, за възстановяване опожарените, изгорените жилища. Ние ще ги гласуваме със съзнание, че изпълняваме едно обществено задължение. (Ръкоплескания от мнозинството) Ние днес сме тук. Народната република България може да бъде осъществена само с жертвите, които храбрите, борци против фашизма, можаха да дадат за българския народ, жертви, които те дадоха в името на свободата и на народното добруване. (Ръкоплескания от мнозинството)

За честта на Българския земеделски народен съюз аз трябва да заявя, че в програмата, която е съществувала още при управлението на Александър Стамболийски, ние имаме една нова глава за социални грижи, които днес се осъществяват от Министерството на социалната политика. И тази глава за социални грижи съдържа мероприятия за всички трудещи се, тъй като днес Министерството на социалната политика обхваща в своя бюджет грижите за всички трудещи се. (Ръкоплескания от мнозинството)

Когато гласуваме бюджета на Министерството на социалната политика, ние гласуваме да бъдат подпомогнати навреме и достатъчно всички, които биха пострадали от обществени бедствия. А обществените бедствия са стихийни, те идват неочаквано, те могат да донесат стихийни поражения. И когато гласуваме кредит за подпомагане в случай на обществени бедствия, ние гласуваме за чувството на сигурност, което трябва да крепи всеки български гражданин, всеки гражданин на Народната република. Държавата стои и близо в случай на обществено бедствие гражданите ще бъде достойно подпомогнати. Той може в своя обикновен живот със сигурност да каже, — държавата бли до него.

Като гласуваме бюджета на Министерството на социалната политика, ние гласуваме възможността да получат най-добра издръжка впитомците, настанени в заведенията за обществени грижи. А кои са настанени в заведенията за обществени грижи? Това са децата, настанени в дневни детски домове, това са сираците, настанени в сиропиталища, това са немощните старци, настанени в старопиталища. На тези впитомци в заведенията за обществени грижи българският народ дължи издръжка.

Министерството на социалната политика насърчава едно прекрасно начинание — сираци и изоставени деца да бъдат настанени за отглеждане в семейства. В бюджета са предвидени кредити за издръжката на тези деца, за да се даде възможност да бъдат вземани за отглеждане деца и от семейства, на които материалните възможности не отговарят на широкото им обществено съзнание и поплото чувство към страдащите деца.

Ние гласуваме обществена подкрепа на нещастните слепи и глухонепи, на които, пом нямат лични възможности, държавата трябва да осигури съществуването, за да не им горчи и без това горчивият им живот.

Ние гласуваме кредит за подпомагане на многодетните. И трябва да съжаляваме, другари и другарки народни представители, че в този момент държавата ни още не е в състояние да отдели толкова средства, че не само да подпомогне многодетните семейства леко да отглеждат своите деца, но и да дадем израз на народната признателност за най-голямото, най-ценното творчество — създаването и отглеждането на новия човек.

Ние гласуваме кредити за възстановяване опожарените жилища на борците против фашизма, за подпомагане на последните. И тук, като гласуваме тези кредити, трябва да изразим болката си, че не можем да гласуваме по-големи суми, за да изразим признателността на Великото народно събрание към всички, които от 9 юни 1923 г. водиха упорита борба против фашизма и увенчаха народната победа на 9 септември 1944 г. (Ръкоплескания от мнозинството)

Като гласуваме бюджета на Министерството на социалната политика, ние гласуваме помощи на онези общини, комитети и сдружения, които уреждат и издръжат заведенията за обществени грижи. В отечественофронтовска България обаче те се явяват органи на

Министерството на социалната политика. И като такива органи за провеждане на социалната политика на народното републиканско Димитровско правителство се редят 350-те хиляди организирани жени в Народния женски съюз, организирани в помощната организация, организирани в Българския народен въздържателен съюз, организирани в ОРПС работници и организирани в ОЗПС. Зад политиката на Министерството на социалната политика се редят целият български народ (Ръкоплескания от мнозинството) и тези, които като органи на министерството фактически осъществяват социалната политика в нашата страна.

Като гласуваме бюджета на Министерството на социалната политика, ние трябва да изкажем радостта си, че народът може да даде израз на обществената солидарност към обществено слабите. Ние изразяваме волята на народа, чрез обществените стопански реформи, чрез провеждането на стопанския план да дадем възможност на трудовете народни маси да си осигурят правилно и по възможност най-пълно задоволяване на жизнените нужди. Ние изразяваме упоритата проявена воля на народа да изгради обществената солидарност чрез подкрепа дейността на Министерството на социалната политика и да гради единството и светлите дни на трудовия български народ.

Втората дирекция, за която ние гласуваме кредит, гласувайки бюджета на Министерството на социалната политика, е Дирекцията на труда. Тя трябва да даде израз на нашето ново отечественофронтовско отношение към труда. В това отношение ние трябва да констатираме, че на тази дирекция ще се даде нов гласък, нов живот след приемане на конституцията на Народната република България. Когато легализираме в конституцията принципа, който фактически се провежда от 9 септември насам — че трудът е основен общественостопански фактор — ние трябва да разпрострем запитата на труда и грижите за трудовите условия над всички трудещи се. Ние ще дадем тогава пълен израз на новото еднакво отношение към трудещите се от селото и града. Трудовото законодателство ще разпростре закрилата си над целия трудов български народ.

Бюджетът на Дирекцията на труда съдържа в глава VIII кредити за социални мероприятия. Когато гласуваме кредита за довършване на започнати и строеж на нови детски домове и детски клубове, ние даваме израз на народната воля — децата на работещата майка да получат същите грижи, каквито грижи се дължат на всяко българско дете. С бюджета на Дирекцията на труда ние гласуваме кредити за летен лагер и даваме израз на волята на народа, планинският въздух, морската вода и слънце да дадат сили и здраве и на децата на трудещия се български народ. За осъществяването на това народно пожелание прекрасно работят и организацията на „Септемврийче“ и Съюзът за закрила на децата в България. И Централният комитет на демократичната младеж, и Българският народен женски съюз, и Помощната организация, и Студентският съюз, които получават кредити от този бюджет. Със съзнание за изпълен дълг към българското дете ние гласуваме кредита за постройка на детски селища в Рила и Обзор. И нека от името на трудовия български народ обещам на нашите деца да строим Народната република така, че да осъществим за всяко дете възможността да легува там, където неговото здраве изисква това.

Когато гласуваме кредита за постройка или издръжка на младежки работнически общежития, ние фактически адмирираме с това трудовия подвиг на младите калфи и на чираците.

В програмата за дейността на Българския земеделски народен съюз се съдържа глава XI, отделена за социални грижи. Парламентарната група на Българския земеделски народен съюз гласува с този бюджет осъществяването и на тази програма. И като гласуваме този бюджет, ние заявяваме пред Великото народно събрание: единството между земеделци, работници и трудовия интелегенция ще даде такава ново устройство на Народната република, че трудът ще бъде в състояние да осигури достойно съществуване на всеки трудещ се. А обществената взаимопомощ, изразена в дейността на Министерството на социалната политика, ще създаде сигурност за трудещия се народ. Когато силите на отделното семейство не стигат за да се осъществи правилно задоволяване нуждите на всички неговии членове, Народната република ще даде своята подкрепа. Децата на народа ще се развиват така, както е нужно за правилното им развитие, защото те са деца не само на своите индивидуални семейства, а са деца на Народната република България (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата г-н министърът на социалната политика.

Министър Здравко Митовски: (От трибуната. Посрещан с продължителни ръкоплескания) Г-жи и г-да народни представители! Току-що отбелязаният инцидент във Великото народно събрание сочи, че действително бюджетът на Министерството на социалната политика е един от най-важните, че Министерството е едно от най-важните министерства в днешното ново време. (Ръкоплескания от мнозинството)

Министерството на социалната политика не само у нас е ново. То е едно от новите министерства в света въобще. А специално у нас, за нашата страна, то е рожба на дълголетна борба за прогресивните социални слоеве и специално на трудещите се, на работническото, борба, кога легална кога нелегална срещу всички реакционни, потиснически, господстващи в миналото среди у нас. А в днешно време би могло да се каже, че то се явява продукт на усилията на тия, които в миналото се борили с оръжие в ръка, а в настоящия момент продължават да се борят вече с оръжието на мирния труд, за да победят вече и в стопанството. (Ръкоплескания от мнозинството)

Във всички конституции на новите държави съществувало едно основно положение, ясно, ясно очертано, едно положение, което признава труда като основен обществен-стопански фактор. Същото положение фигурира и в нашата нова проектоконституция. И действително ние, една напреднала икономическа страна, най-добре разбираме какъв фактор в нашия стопански и обществен живот е трудът. В нашата страна, напреднала икономически, страна без капитали, страна намираща се дълго под чуждо политическо и отразено още и досега икономическо влияние, ние бихме могли като че ли да разчитаме за три четвърти от необходимото преди всичко на нашия национален труд, изцяло организиран и доброволно, с ентузиазъм даден за възвръщането на нашата страна. (Ръкописания от мнозинството)

И действително, бихме ли могли да мислим ние за възвръщане на нашето земеделие, за едно интензивно земеделие, което да храни народа ни, да позволи да изнасяме, да обхвем нашата богата земя в стопански богата, да изнасяме продукти във и да получаваме необходимото от там; можем ли да мислим да реализираме язовири, изпоявания, отводнявания, индустриализация, извличане на богатствата от недра на нашата земя, ако не мобилизираме цялостно българския национален труд?

Ето защо нужна е нова оценка на труда, нужно е едно ново отношение към хората на труда в нашата страна. Нужно е още едно ново отношение към социалния проблем. Това накратко се илюстрира с бюджета на Министерството на социалната политика.

Аз искам да се спира само с две думи на току-що направената критика, да илюстрирам с един пример, за да не губим повече време. Представителят на българската опозиция — а ние тук най-добре знаем какво значи тая опозиция — днес за последен път сваля маската от своето лице и показва своята действителна реакционна същност. Достатъчно би било да илюстрирам мисълта си с критиката на бюджета, вземайки началото на тази критика — атакването на § 1, за личните разходи на министерството. Каза се, че през 1944 г. министерството имало 49.000.000 лв. бюджет, през 1945 г. — двойно, през 1946 г. бюджетът нараства вече два пъти и половина, а през 1947 г. той става вече близо три пъти по-голям. Забравя се обаче, не че да се види, че на 1944 г. ние имаме само една дирекция, на 1945 г. ние имаме едно министерство, което функционира няколко месеца само, на 1946 г. имаме вече цялостно министерство, и на 1947 г. ние имаме бюджета на министерството обединен с бюджета на Дирекцията на труда при новите шатни таблици. Това ако не е тъжота, то е реакционна провокация, но и в единия и в другия случай то няма място във Великото народно събрание. (Ръкописания от мнозинството)

Аз искам да направя една малка характеристика на бюджета на Министерството на социалната политика. То е твърде добре познато с известното му очертано съдържание. Знае се и неговият бюджет от миналата година. Знаят се и съответните поръки, които специално сега, при обединението му с бюджета на Дирекцията на труда, изразяват онова, което представлява закрилата на труда, социалното законодателство, което действително в миналото само книжно беше твърде прогресивно, а днес представлява една реална гарнизия за защита трудовите интереси на българския народ. Обаче аз искам да кажа няколко думи за онова, което е нещо ново и което очертана вече министерството не като едно от министерствата на миналото, които само администрация, а като министерство, което чертае една политика, която трябва да даде резултати твърде, в бъдеще.

Преди всичко ние имаме един раздял с пера в бюджета, който трябва да ликвидира фашисткото наследство. Вещното ние, които имаме най-малко вината за разрушението на нашето стопанство, за създаването на по-голяма армия от социално слаби, онеправдани в живота, нуждаещи се от закрила, именно защото сме народно управление, трябва да дойдем да лечим тия рани, да заличаваме това черно наследство от миналото, за да получим упреци — каква провиния! — от тия, които докато тези злини на българския народ.

Преди всичко ние имаме едно крупно перо от 90.000.000 лв., за да подкрепим, колкото е възможно, поне с данжимости ония, които пострадаха при бомбардировките на столицата, най-големия български град, столицата, която беше бомбардирана като представителен град, заради фашисткото управление в миналото, заради тия, чиято наследници се явяват онези, които представляват нашата десница тук.

На същото място фигурира една по-малка сума, с която ние също така дължим да подпомогнем ония, които пострадаха във Враца, онято там всичко онова, което представлява покрайнини на града, което беше струпало своите къщурки, изградени със свой собствен труд, изработвайки материалите си на самото място, беше пометено при една вихрушка от една бомбардировка. И с бюджета миналата година и сега ние трябва да се помислим окончателно да заличим много или малко тия следи.

На трето място ние имаме едно задължение към ония бежанци, към онова, което е дошло в нашата страна, онези открита рана, която се нарича бежански проблем. То сочи, що се касае до нашето международно положение, че ние сме онеправдани международно, че международната правда още не е възкръснала, но то сочи също така и на едно наше задължение да се справим ние вътрешно с това положение. Ние дължим да вземем мерки за закрилата на тези, които напуснаха родните си огнища, заради това защото са наши родни кръвни братя. И много малко ще направим ние с предвидената сума от 40.000.000 лв.

На последно място, другарки и другари, все в това отношение, заличавайки последиците от миналото, ние имаме в нашия бюджет, по оценката на някои, твърде крупна пера за подпомагане пострадали в борбата срещу фашизма. Преди всичко нека да си спомним с какво огорчение Захарий Стоянов в своите „Записки“ сочи за черната неблагодарност на поколенията спрямо тия, които са залагали живота си и леги кръвта си за освобождението на отечеството си, за свободата на своите братя. Той помества един борец,

чийто баща е бил говен от чорбаджите и от турците; един борец, сина на родители, чийто имот е бил загрябен от чужди и свои, забягнал в Румъния, става хайдутин, идва в България, за да лее кръвта си за нейното освобождение и загубва своята ръка. Той има щастието да бъде един от малцината живи поборници за народна свобода, за да получи народно признание и възмездие, като бъде означен с голяма милост разослен в Министерството на просветата, да слугува на синовете на чорбаджите, на тия, които са издевателствували върху него и върху неговия род в миналото. (Възгласи „Позор!“ и ръкописания от мнозинството)

Явно е, че в днешно време, в 20 век, борците от днешно време, минали през горнилото на много вътрешни борби, минали през горнилото и на последната грандиозна война на съпротивата срещу окупантите, срещу един агресор, който искаше да сложи своя ботуш над двумилардното човечество, са вече с друго, променено съзнание. Явно е, че тоя скандал на миналото те не могат да допуснат да се повтори. Явно е още нещо: че поучени от историята, от борците от миналото, борците на настоящето, поучени и от недалечното минало, тия, които представляват една грамадна армия от българския народ, тия, които действително успяха да устоят не само на един вътрешен натиск срещу българския народ за фашизиране, но на една страшно голяма и динамична външна сила, и ляха кръвта си, но останаха живи, получиха огнена закалка, за да могат днес, когато продължава борбата на стопанския фронт, поучени от историята, да не склонят глава и да не позволят, щото действително да се върне колелото на историята назад. (Възгласи „Няма!“, „Някога!“ и ръкописания от мнозинството)

Ние дължим да изпълним един човешки дълг. Ние дължим да изпълним един държавинчески дълг. Ние дължим също така и да посочим за назидание на бъдещите поколения един пример такъв, какъвто ние в народната държава трябва да даваме. Аз дължа за българската общественост, една част от която следи повърхностно въпросите, а друга не е информирана, след тия безобразни реакционни провокации, спекулации и изкълчвания на фактите тук, да направя само едно малко поменаване, какво представлява тази подкрепа.

Ние даваме действително по бюджета, разграфено това по параграфи, привидно твърде много помощи. Предвиждат се подобни неща: дава се еднократна помощ на семействата на убити борци, на тия, които са загубили синовете си, които са загубили ония, които са работили в домокинствата, ония, които са били опора, надежда за старини. Ние даваме така щедро, както може да се смята, че дава една народна власт, така жестоко атаквана от опозицията. Всъщност даваме една нищожна сума, която представлява действително една трохата от 35.000 лв. на семейство на убит партизани. Толкова са нашите възможности.

По-нататък. Какво даваме ние на заболели и инвалиди-партизани? Даваме помощи до 20.000 лв. Какво даваме като еднократна помощ на живи борци? 10—20.000 лв. Дължим ли сме обаче ние да вземем мерки за отхранването, за отглеждането сираците на тия борци? Дължим ли сме ние да вземем известни мерки за възстановяването на техните опожарени жилища и стопански сгради и отчасти поне за набавяне на техния инвентар? — Безсъмнено, да. И в края на краищата, предвидени суми миналата година, предвидени суми сега, набросили тия много според фантазията на тоя, който преди малко току-що атакува „големите“ цифри, анализирало това, оказва се, че представлява една незначителна помощ, помощ, носеща по-скоро символичен характер, която обаче Народното събрание, истинското, действително излъчено от народа Народно събрание в миналата година, и тази година дължеше да даде, за да укрепя вярата в ония, които са се борили в миналото, които са живи и се борят и сега на стопанския фронт, и ония, които сега рамо до рамо с тях също така се борят, и другите, които ще ги заместят, да се укрепя вярата в тях, че действително трябва да бъдат живи гражданските добродетели, че действително трябва да се прави обществена саможертва, че това е оправдано, че това ще намери признание и ще бъде действително — това е абсолютно сигурно — признато и оправдано и от гледище на стопанството, и от гледище на морала и от гледище на културата. (Ръкописания от мнозинството)

Но аз тук искам да спомена — без да се боя, че ще наброя много параграфи за подкрепа на борците срещу фашизма — и още една сума, малка и незначителна, стояща на последно място в тия седем параграфа, сумата за увековечаване паметта на загиналите в борбата срещу фашизма. Ако бяха се доказали тия, които бяха се нагласили да атакуват бюджета, по всяка вероятност щяха да атакуват и това перо, че ние всичко сме направили, та в края на краищата останало да влигаме и паметници днес, в днешно време.

Е добре, предвижда се една незначителна сума. Предвижда се обаче тая сума заради това, защото в момент, когато светът е възрожден, в момент, когато се свиква конгрес на международната съпротива, който признава, че съпротивителното движение не престава да съществува със сринането на фашистките режими, че съпротивителното движение твърде ще има да играе роля в живота за възпитание на младите поколения — възпитание в насока на взаимна помощ, трудово възпитание за създаване на трудови добродетели — ние сме длъжни да подпомогнем — и може би много късно стигаме това — издигането паметник на незнайния народен партизанин, народен борец. (Продължителни ръкописания от мнозинството)

А тия народни борци — за щастие, голяма част от тях живи — се представляват не само тук във Великото народно събрание, което трябваше свършено естествено и спонтанно да реагира срещу всичките тия реакционни провокации, но тези народни борци се представляват и в скромния образ на незнайния учител Атанас Гевчев, който напуснал просветата окъмейка като водач на народа си и възпитаваш малките, за да застане начело на борбите на своя народ, като верен негов син, а който дълго време магистрат, то-

гава когато чувства вече, че физическите му сили не ще издържат, вояга на собствения си живот, разпяр корема си с вилница, разкъсва червата си с ръце, хвърляйки ги в очите на палачите. Тия върхове на морално величие, недостигнати може би в много страни, неведнъж са на света, трябва да бъдат материализирани, трябва да бъдат увековечени, трябва да служат за наизявление на бъдещите поколения. (Продължителни ръкописки и възгласи „Вярно!“). Всички народни представители, бюрата и министрите стават прави).

Аз искам, другари и другари, да мина към втория вид дейност, характеризиращ бюджета на Министерството на социалната политика, а именно дейността на Дирекцията за социални грижи. Тя има твърде широк обхват. Знае се, какво се разбира под социални грижи. Тази дирекция има да се справи с бедствата, сполетели народа ни през печение на годината изненадващо. Всичко това е тежко. Има обаче и нещо друго, което се поставя като специална задача, което носи особен характер и което от своя страна пък характеризира днешната физиономия и на министерството, и на властта.

Ние имаме в нашата страна социално слаби, да кажем, или да ги наречем другояче — ударени от съдбата хора, нуждаещи се от подкрепа, твърде много и твърде различни категории. Това са хора, които се нуждаят от подкрепа, имат едно такова социално положение не по своя вина — някои от тях поради наследство, а други поради обстоятелството, че живеят при едни обществени отношения, които не гарантират еднакви възможности на всички граждани. В нашата страна има твърде много слепи и глухонemi. У нас има също така бедни, болни и недъгави, които не са в състояние да изкажат прехраната си. Ние имаме твърде голяма бройка немощни и стари, които също така търсят подкрепа. Ясно е, това са български граждани, това са граждани, които се намират под покрива на националния колектив. Те не могат да бъдат изхвърлени на улицата. Ние не можем да negliжираме техните нужди. Ние, народното отечественофронтовско управление, не можем от друга страна да имаме такова отношение, само формално, каквото имаме другите в миналото към тях.

Помисля се преди малко — и то действително не е само една художествено изразена фигура, то отговаря на едно действително положение — че в миналото са правени опити да се стори нещо за подпомагане на тия подчертано социално нуждаещи се, обаче това ставаше от напартизираните дъми и к то че ли голяма част от онова, което биваше събирано, биваше изконсумирано от самите тях. Ние обаче сме тук, че имаме две задачи: първо подпомагане, и то цяло, интегрално на нуждаещите се, и второ — да ги подпомогнем по начин такъв, че без да им даваме помощ, без да им даваме подаяние, без да им даваме милостиня, да им дадем онова, което се дължи на всеки един от народностния колектив, когато той изпада в мина своята воля в нужда.

Ето защо Министерството на социалната политика вече не упражнява старата, някогашна фалшива филантропия, фалшиво подпомагане, а днес то се мъчи да прави политика, к то преди всичко прихваща в известност всички тия нуждаещи се, кртотекира ги и след това предвижда кредити. В настоящия бюджет виждате 22.000.000 лв. за слепи и глухонemi, за издръжка на з вения за обществени грижи — 117.000.000 лв., за поддръжка на такива — 70.000.000 лв., или общо крупната сума от 210.000.000 лв. кръгло. Трябва не само да бъдат приравнени всички ония, които са едни белег, едно свидетелство за социалните недъзи на днешното общество, не само да се направи опит да се залечи това позорно петно на днешното общество, но ние трябва да ги приберем и да им дадем възможност да доживеят старините си. Тези, които могат да работят — да работят; а на всички по-млади, макар и да бъдат с известни недъзи, или други, които са морално застрашени, които, оставени без обществена закрила и напътствие, могат да станат истински антисоциални елементи, и то напълно, когато станат възрастни — да им дадем възможност в колективиза, в трудовото общество да се грижат за собствената си издръжка, да дойдат професия и да станат добри граждани на обществото, в което са се родили. (Ръкописки от мнозинството).

Не искам да се спирам повече на Дирекцията за социални грижи или на тая страна от обществените функции на министерството, поради напредналото време. Искам само с няколко думи да характеризирам отделните страни от работата на министерството.

Ще мина към една част от бюджета, която предвижда твърде големи пера. И тук ние трябва да дадем съответна правилна обосновака, като се изключат всички възможности за спекулация от когото да било. Думата ми е за отношението към труда. Ние предвиждаме охрана на труда — формално това съществуваше и в миналото, но само формално — чрез най-различни мерки в рамките на старото законодателство, на което ние сега даваме плът и кръв. Ние се мъчим със сформите възможности да увеличим — видимо е това от бюджета — съответните пера за хигиената и безопасността на труда, за борба с злополуките, за контрол на парните котли. И най-сетне в настоящия бюджет се предвижда едно увеличение на трудовите инспектори с 19, за да може да се засили контролата по приложението на трудовите закони.

Разшири се също така и обхватът на тия наречените семейни добавки, които от своя страна закръглят възнаграждението, което се дава на трудещите се. Това внася един социален коректив, давайки възможност на тия, които имат по-големи семейства, да издържат семействата си.

Ние вземаме мерки да подпомогнем нуждаещите се работници, тогава когато те изпадат в сезонна безработица, или тогава когато се полви безработица, да не стоят на място, да се чувствуват в едно унижено състояние и да тежат на държавния бюджет, а да бъдат преквалифицирани и веднага хвърлени в производството, производството да получи онова, което може да получи от техния честен труд, в тяхното човешко достойнство на хора, които извършват препитието си със своя честен труд, също така да бъде запазено.

Ние имаме отделни случаи, когато работният ден, бидейки формално 8 часа, е превърнат в 10 и 12 часа поради обстоятелството, че около предприятията няма жилища, където да живеят тези, които са ангажирани в тия предприятия, и те са принудени често пъти да вървят с километри, да прехвърлят няколко транспортни средства, в резултат на което, както казах, работният ден за такива се протръща в 10—12 часа. Разбира се, време за политическа работа, за задоволяване на културни потреби не остава, но наред с това трябва да кажем, че не остава време и за почивка на ония, които са ангажирани в трудовия процес. Министерството на социалната политика намира за необходимо да се загрижи за създаване на предприятия, които да обслужват добрия и евтин превоз на тия, които живеят далеч от предприятието.

Характерно за бюджета все в тая насока е и създаването на Института за трудовите норми. Тоя институт — без да го характеризирам повече — ще има за последница за отражение, първо, реализирането на икономии в материали, и то в един момент когато те толкова много липсват; второ, поевтиняване на продукта, тогава когато ние сме всецяло устремени към снижаване на цените, за да поевтиним живота, и, трето, този институт ще повиши производството и най-сетне ще даде възможност работниците да се доближат до реалната надница, да получат едно значително по-добро възнаграждение.

Но в бюджета има предвидени някои разходи за пръв път. Например това е сумата от 30 милиона лева за създаване младежки трудови общежития; за уд рници — също 30 милиона лева; за културни нужди на работниците — 24 милиона лева и за рационализация — 2 милиона лева. Основна мъдрост не, а основна поезия е зачитането на труда на твореца на богатата, и полагане на усилия за увеличение на производителността. Ние обаче едновременно с това искаме да вземем и всички мерки за опазване на народните м си от изтощение, за опазване на жизнената народна мощ.

Позволяте ми тук — това явление е твърде интересно за българската общественост — да изнеса някои данни, които могат да бъдат обобщени, за да се посочи какво отношение имаме към труда ние днес, какво производство имаме ние днес, какво е отношението на работниците към труда днес и какъв е крайният резултат — стопанският ефект от това ново отношение към труда.

Искам да спра вашето внимание с няколко думи на тия наречените съвременни и ударничества, срещу които преди малко от тук се чува иронични възгласи: „Та какво представляват те?“. Аз искам да изнеса някои данни от една най-голяма фабрика, „България“, данните от която действително могат да послужат за обобщаване, за теглене генерално заключение за онова, което става днес на трудовостопанското поле в нашата страна.

Норма за тъкаче в тъкачните фабрики у нас доскоро, до 1942 г. имаме заведена от турско време от Добри Фабриката. Това е работа на два стана. Обаче работниците от фабрика „1 май“, първи може би — името на тази фабрика е символ на възражданния се труд, на възражданата се природа и на възражданото се общество — със своите усилия, със своите опити стават символ в нашата страна на онова, другото, голямото, което ние очаквахме досега и което почва да се реализира вече в нашата страна. През м. юни 1945 г. Христина Богданова съпни тая турска норма на тъкане и минава на три стана. Веднага след нея Мария Стефанова минава на четири стана и до края на 1945 г. имаме 49 тъкачки работещи на 3 и 4 стана. А данните говорят, че от 15 февруари 1947 г. вече са преминали по на 12 стана 4 тъкачки; по на 10 стана 3 тъкачки; по на 8 стана 19 тъкачки; по на 6 стана 10 тъкачки; по на 4 стана 73 тъкачки и по на 3 стана 29 тъкачки. Или с други думи казано всичко 138 тъкачки са съпнили нормата едни от тях чувствително, при общо взето 400 тъкачки, 120 от които са ученици. Явно е, че тъкачките, работещи на повече машини, дават по-евтино и по-голямо производство. Ударничката Мария Стефанова на 10 стана за ноември и декември е изтъкала 13.533 м. тъкани при норма 12.363 м., обаче норма при работене на 5 тъкачки по на 2 стана. Значи икономията от 4 тъкачки поевтинява продукта, като от тази икономия половината се дава като възнаграждение на ударничката Мария Стефанова.

През м. декември 1946 г. Мария Стефанова е получила поемня от 24.000 лв., плюс заплатата си от 6.600 лв. Тая свобода имат всички български работници. (Ръкописки от мнозинството).

Норми в тъкачния отдел се въведоха през м. май 1945 г., като се почне от виски норми и постепенно се отива към по-високи. Така например за артикула х стар първата норма беше 22 м., а когато почва съвременното вече нормата става 28 м., като над нормата се достига до 36—38 м. производство. Това дава повишение на производителността на труда.

А производителността на стан през 1940 г. е била 15—18 м. През 1946 и 1947 г. производството се покачва средно между 22 и 26 м. Производителността на труда при калкуляционна база 26 м. през 1946 г. се движи между 33—37 м. Високата производителност на труда се дължи на това, че се работи с по-малко тъкачки от определеното. От поемняването на по-евтини машини се икономисват около 130 работнически в момента, когато се търси работна ръка в нашата страна.

А интересно е да се знае какво е било производството на същата тая фабрика за последните години. През 1940 г. са произведени 3.135.249 м.; през 1941 г. — 2.939.635 м.; през 1942 г. — 1.939.634 м.; през 1943 г. — 1.569.454 м.; през 1944 г. — 1.575.189 м.; през 1945 г. — 1.885.233 м. и през 1946 г. имаме произведени 3.661.972 м. в момента, когато работи ударничеството в нашата страна. (Ръкописки от мнозинството).

Значи през 1946 г. фабрика „1 май“ е надминала довоенното производство, когато се е работило не по 8 часа, а по 10—12 часа. „През 1947 г. ще произведем над 5 милиона метра“ — заявяват вече с амбиция работниците в тая фабрика. (Ръкописки от мнозинството).

Аз говоря за данни от една фабрика, обаче от моите наблюдения и моите сведения заявявам чистосърдечно, откровено и смело: таква данни, къде повече, къде по-малко, характеризират действителността у нас и заради туй, както казах, те позволяват да бъдат обобщени, генерализирани и да теглим общи заключения. Това, което става т.м., става навсякъде, по всички посоки.

Създаден е и технически курс за подготовка на технически кадри. У нас липсват подготвени технически кадри, а производството налага, иска таква. Работниците чувствуват тази нужда. Те са вече близки на производството, те сами вземат инициатива за подготовка на такива, създавайки курс вътре в фабриките.

Но наред с това се отбелязват в същата фабрика и няколко категории, няколко вида рационализатори. А ние в нашия бюджет имаме перо за подпомагане на рационализатори. Например ударничката Мария Стефанова дава мнение, масурите на совалките да се направят по-големи, за да се работи по-леко. След малко аз ще ви кажа какъв е ефектът от това. На второ място, в боджийския отдел, в сушилната машината суши за 16 часа 7.000 м. плат, а след известно изменение на оборотите на машината, открито от тия, които работят на тази машина, производството се е повишило вече от 7.000 м. на 11.000 м. плат за 16 часа. (Ръкоплетения от мюзинството) В тъкачния отдел по инициатива на главните майстори по сменни Матей Калудов и Сава Ташев са разместени около 69 стана, с което се е улеснило минаването на 8, 10 и 12 стана.

Тъкачния отдел е в кипещ. Всеки бърза, всеки се мичи да измисли нещо за подобрене на производството. „С всеки изминат ден ние вървим напред“ — заявява работникът-ръководител Захарий Чонков. Ясно, налице е едно доказателство за увеличаването се надмощие на човека над природните сили. А новият модел совалка, който дава една значителна рационализация в работата, вижте как се характеризира от самите работници: „Едва ли някому щеше да дойде на ума да видоизмени съществуващата досега совалка при старата норма — на два стана да работи една работничка“. А тази стара норма — аз искам да подчертая — това, в старата норма на капиталистическо-експлоататорско производство, при което човекът беше роб на машината, а не нейн другар. А в момента, когато той стана нейн приятел, когато вижда, че онова, което произвежда тази машина, отива за него, за близките му и за обществото, от което той се чувства неразделна част, в този момент тази норма е счупена и действително производството тръгва стремително напред. (Ръкоплетения от мюзинството).

Работникът-ръководител продължава: „Аз наблюдавах тъкачките, които работеха по на четири стана, които сравнително леко се справяха с тия четири стана. При шест стана напрежението се увеличаваше. През летото ударничката Сава Михайлова се обляваше в пот, работейки на шест стана бархет. Тя ми се оплакваше: „Не мога да свървам да сменям вътъка, малки са масурите“. И ето как изниква идеята за нещо ново, как идва откритието, но откритие вече ражда на любов към работата. Откритието повишава производителността на труда, което ползува общо колектива на трудещите се. „Сега ще се работи по-леко“, беше мнението на Мария Стефанова, която смяташе, че ще може да се мине на 12 стана. И действително след няколко дена от пробата три тъкачки минаха на 12 стана. Големите совалки облекчиха труда на мюзинството обслужване. Последното ще укрепне и ще се разрастват. Много-станното обслужване повишава плата. То ще разреши кризата за работниците. С новата совалка ще се увеличи производството средно с 15%.“

Явно е, че свободата ражда ново съзнание, импулс към работа, заинтересованост, творчество, елемент на директе, който ражда откритията и осъществяване прогреса.

Добре е да се посочи какви са резултатите от това ново производство общо в това предприятие и след това — ново отношение към труда. При сравнение между 1940 и 1946 г. ние имаме едно приблизително производство на платна 3.183.000 м. през 1940 г. и 3.669.000 м. през 1946 г. — не голямо увеличение. При производството на преди имаме 902.000 кгр., през 1940 г. и 1.463.000 кгр. през 1946 г. При продажбите ние имаме 9 пъти увеличение, при платени данъци — 13 пъти увеличение, брутна печалба — 20 пъти увеличение, а чиста печалба — 30 пъти повече. И най-сетне за характеристика добре е да се посочи как е разпределена тази печалба: една част отива за извънредни заплати, друга част отива за детски домове, за издръжка децата на тия които работят там, трета част отива за хигиена и лекарска персонал, четвърта част за осигуровка на работниците и най-сетне — за културни и спортни нужди.

Ето как това ни позволява да характеризираме системата, ето как пред нас се открива проблемът. Не се касае до това, как да се доставят работнически сили роби за предприятията, а как да се стигне до положението, шото загатне в предприятното положение да работят усърдно, добросъвестно и резултатно. Новото общество, което се стреми да запази уважението към личността на работника и затова не желае да прибегва към външно принуждение, разполага ли със средства да постигне тази задача? Касае се за това, с какво да заменим принуждението към труда, а не как да организираме това принуждение. Неприятелността на труда, отбелязана досега, се обуславя главно от обстоятелството, че работникът е отделен от продукта на своя труд. Днес, когато това вече не е така, той не губи интереса си към производството, той има друго отношение и резултатите са други.

И века ни бъде позволено да заключа, като характеризирам така, както Горки, генерално показващи още преди десетилетия, хората, които онова, което произвеждат трябва да ползват. В живота на работниците — казва той — изпълнен с глук, потисната злоба; в сърцата им, отровени от много обиди; в съзнанието, задръстено

от пастрата дъжа на мъдростта на силните, в този труден, печален живот, просмукан от горчивината на унижението, беше хвърлена простата светла дума „другарю!“, която изигра тази магическа роля в нашия живот. (Ръкоплетения от мюзинството) Изгра един светъл път за работниците, за трудещите се. Дойде ден първи, падна политическото робство! А когато падне политическото робство, човек ще обикне труда и ще го направи своя радост, своя утеха и своя гордост, което ние з беляваме да става в настоящия момент в недрата на нашия живот, в производството.

И ако ми бъде позволено да цитирам още един от тия водачи, ще се види, че действително онова, което се каза в миналото, кореспондира на това, което става днес в живота. Той казва: „А работникът, в когото се е пробудило съзнанието за собствено достойнство, не приема да бъде предмет на експлоатация. Но той е и твърде много горд, за да живее за сметка на чужд труд. Той се отказва от милостия, и неговото честолюбие се заключава в това, да изпълнява добросъвестно работата, за която му плащат.“

Но изпълнявайки добросъвестно своята работа, работникът, който в миналото полагаше жгъти с оръжието, както казах, има съзнанието, че и в настоящия момент трябва да полага жертви. И заради това, противно на онова, което пеят сирените вдясно — да се напусне трудът да се работи по-лесно, по-лесно, по-лесно, обществената работа не се свършва, прекомерният труд изтощава — българските работници не правят нищо друго, освен онова, което правят други, или както френският министър-председател Рамзие се изрази: „Бъдещето принадлежи на тия, които приемат труда и страданията и които знаят, че благополучието и моралното величие се заплащат с усилия.“ Ето с кого и ето как днес народната власт воюва за едно ново светло бъдеще на народа си. (Ръкоплетения от мюзинството)

Неотдавна един от опозиционните вестници писа: „Защо забравиха човека?“ Човекът у нас бил забравен, бил пренебрегнат и минал! Е добре, те излязоха сест от залата и не могат да чуят красноречивия глас на фактите. Нашият бюджет предлага още една сума от 24.000.000 лв. за културни нужди.

Има нещо ново в бюджета, има нещо ново и в нашата политика, което ни кара да се чувстваме горди, да се чувстваме вътрешно удовлетворени — разбира се, ако са налице известни нравствени предпоставки. Това не може да се случи с всички граждани. Създадено е мероприятиято „Одих и култура“, което има една извънредно широка дейност. Бих отишел твърде много далеч, ако бих си позволил цитати. Но, с една дума казано, то, заедно с онова, което се отдели по бюджета на Министерството на социалната политика, дава възможност най-сетне на ония онеправдани и отритнати, презрени хора, от втори категория, които са смятали, че не могат да вкусят всички достижения на човешкия дух, да поднесат на зажаднялата си уста питието на духовната култура.

Наред с това ние подаваме ръка за насърчение и развитие на ония заложби, които дремат долу в недрата на живота и които много пъти се възбуждали, преди да могат да се възпламенят, и които във всеки случай в епохата на миналото са лишавали човешките съкровищница на културата от извънредно големи възможности, които са могли да направят културата напред. С една дума, взети са всички мерки, шото да се позволи на човека да израсне свободно в целия си ръст, да се чувства горд творец, но бидейки такъв горд творец, той едновременно да бъде господар на онова, което произвежда с извънредния си труд.

Искам да кажа няколко думи и по друга линия — и ще завърша — за това, което на четвърти план характеризира бюджета на Министерството на социалната политика и го извежда от рамките на едно обществено отношение, или най-малко на такава от миналото. Касае се за една значителна субсидия която се дава на Централния съвет за обществени грижи и възпитание на детето от 80.000.000 лв. Касае се тук за сумата, която се предлага за дневни детски домове, за летовници на работнически деца и студенти, на Централния комитет на демократичната младеж и най-сетне — с което най-много се спекулира — на „Септемвриче.“

Централният съвет за детето действително не е партийна организация. Той не е организация сектантска. Нещо повече — той не е едно държавно ведомство, което може да работи в тесни рамки, сковано, без душа. Централният съвет за детето съществува със специален закон. Той включва представители на всички министерства, при които има функции за закрила на децата. Националният комитет на Отечествения фронт, ОРПС, ОЗПС, Помощната организация „Септемвриче“ и други и социални организации. Той има за задача да осигури всеобща грижа за децата, чиято родители са зети в производството, по един най-целесъобразен начин през извънучилищното време, като се организират извънучилищното време, чрез създаване на ясли, съветателни станции, дневни детски домове, селски детски летни домове, детски занимални, станции, клубове, детскища, игрища и т. н. В края на крайщата ние действително, за да подчертаем, че сме народна власт, трябва да демонстрираме специални грижи към подрастващото поколение, към ония, които един ден, когато пораснат, ще бъдат бранители с оръжие на отечеството, които трябва да бъдат здрави физически, зрели духовно, издигнати културно, за да градят на стопанския фронт, стопанското и културното благополучие на своята страна.

Ето защо трябва да се дадат — това се изтъква, а то да не става — специално от другарката Рада Тодорова, за да не става — аз отговарям — при за допринасяне на 200 детски домове и подпомагане 200 съществуват, да се извърши създаването на такива в цялата страна е течение на времето, с усилията на българския народ, така както е изградено

онова, което е материален израз на неговите усилия за създаване култура — училищата. Трябва да се оосе с детски палати, детски дворови цялата страна. Ние трябваше да предвидим няколко стотин милиона лева.

Трябваше да дадем също така и на „Септемвриче“. За наша чест, за наша гордост дори бих казал, видно е от устава на „Септемвриче“, то е една общонародна антифашистка организация, пръв помощник на училището, спомогател за развитието в децата на любов към знанието и изграждане правилен мироглед, организация, която създава у децата обич към труда и трудови навики, организация, която — от един крагък поглед върху нейните усилия, върху нейните резултати е видно това — се явява действително пръв помощник на училището с организиране на беседи, на помощни учебни групи за подпомагане слаби ученици, с извън-учебни кръжоци, снабдяване с пособия, създаване хербарии, агитки, хорове и пр. и пр.

Значи, действително за пръв път в нашата страна се полагат вече грижи, пълни и интегрални, за българската младеж, и чиния от нейната предучилищна възраст, стигайки до нейната училищна възраст.

Ако разгърнем вестник „Септемвриче“, ще се убедим в същото. Последният брой на „Септемвриче“ сочи със своето съдържание каква е функцията на тази организация. Ето ви статия за Шюбен, ето съвет как да се пазят вещите, за чистотата, как да се работи, ето и представителите на чуждия гений: Гогол, Шевченко, Дикенс и т. н. Очевидно е, че това са други организации, съвършено отлечени от тези на миналото. Явно е, че в тия специални форми ция на българската младеж е вложено съвършено друго историческо съдържание. Това никога няма да видят оння, чийто интерес пречи да се разбере историческата мисия на новите генерации и задължително на епохата, поставени пред нас и пред тях. Явно е, че се формира вече с тия усилия свободно хуманитарно мировъзрение, трудово възпитание, взаимопомощ, с други думи — изграждат се новите корни.

За да се определи онова отношение, което е отразено в бюджета на Министерството на социалната политика, предимно към младежите и нашите трудово-културни бригади, които реализират дружбата между селото и града, трябва да кажа, че главният обект на тия трудово-културни бригади са трудовете земеделски кооперативни стопанства. Те са подпомагали стопаните в известни дребни неща. Напоследък обаче бригадите минават вече и към друга посока. И ако трябва само с няколко цифри да се характеризира това, аз да се получи дори удивление от тия, които гледат иронично на бригадите, или не ги познават, позволете ми да стоя това.

През 1946 г. има 21,392 бригади с участници 2,432,000 души. Изработени са 1,194,000 трудовни на стойност 1,568,000,000 лв. Независимо бригадирски труд стана регулатор от своя страна на цените и укрепна ценовата политика. Изключителна е тяхната дейност. Поразително впечатление прави това: милиард и половина лева безплатен труд, маса блага създадени и удовлетворени остри нужди на селото. Но което е най-важното — вдъхнат е кураж, събудени са надеждите, събудена е волята за работа и борба у българския народ, изживял толкова много разочарования, особено в последно време и с последната война. Това би могло да се посочи като нещо, което е в унисон с онова, което става в всички други страни, които, както казах, минаха през борбата с реакционните режими и дадоха жертви.

И ние виждаме преди всичко, на пръв план, младежта на всички славянски държави да е на бойната линия на стопанския фронт. Възстановяват се селища, строят се цели градове, строят се линии стотина километри, тунели, мостове и пр. Младежта строи, младежта изгражда новия живот.

Същото нещо става и у нас. Знаят се обектите, за да не ги по-старям. Но нека ми бъде позволено да кажа, че на Ханнбоаз ще се възвърнат едни милион кубика земя, от която $\frac{1}{3}$ е скална, ще се построят 15 бетонни моста, ще се построят 70 во-остока, 3 милиона килограма цимент ще отиде, тунел 100 м. дълъг ще се направи и пр. и пр. — ако ние бихме отишли да сочим това, което стори преди малко др. Данчо Димитров.

Действително, всичко това очертава, че ние живеем в една нова епоха; всичко това очертава българската младеж, стояща в миналото на челно място в борбата на своя народ, стояща и днес, зряна на интересите му, на челно място в борбата вече с мирното оръжие — кирката и лопатата. Била в концлагери, била в затвори, била в пленниците, на Држава и Мур, днес работица шест дни във фабриките, седмия ден прекарваща в бригадите, тя минава вече към по-големи трудови подвизи на Ханнбоаз, „Росица“, „Перник“, „Георги Димитров“ и Волук. Действително това вече очертава пред нас, пред цялата българска общественост, пред цялата световна общественост един подвиг на новите български генерации, една епопея на чест и достойнство. Светлото бъдеще на българския народ е в здравето, вчерашен военни, днес трудови ръце на нашата доблесна младеж, за която ние предвиждаме тия кредити в бюджета, а чрез нея — за новата Народна република. (Ръкоплескания от мнозинството)

Аз свърших, другарки и другари! Съжалявам, че приходите на държавата в днешно време, когато разчитаме неистинното фашистко наследство, последиците на военната война, са толкова малки, че не можем да предвидим по-големи разходи за българските работници, за българските деца, за българските юноши и младежи. Аз с всички други, които обсъждахме бюджета на Министерството на социалната политика, цялме сигурно да бъдем единодушни да ви предложим по-голяма сума за тях, за да вдигнете ръка със съзнанието, че вдигайки ръка да гласувате един такъв бюджет на Министерството на социалната политика, ние вдигате ръка на социални архитекти, които планират светлата и красива сграда на нашето светло утре. (Продължителни ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Пристъпваме към гласуване на бюджета. Които приемат заглавието и § 1 от бюджета-проекта, заедно с обяснителната таблица към параграфа и с направените от комисията промени, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): (Чете) „§ 2. За допълнителен нов щатен висш, среден и низш персонал, където се окаже нужда с заплатата по закон за щатните таблици на държавните служители — 3,000,000 лв.“

Този параграф се заличава.

(§ 3, който става § 2 приет без изменение и без разисквания.)

§ 4. става § 3. (Чете) „Порционни пари на служителите и всички разходи за храна на същите — 500,000 лв.“

Този параграф се заменя със следния нов текст: (Чете) „За храна на ръководния и възпитателски персонал в заведената за обществени грижи, и порционни пари на служителите, имащи право на такива — 2,000,000 лв.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 3, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(Параграфи 5—11, които стават параграфи 4—10, приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 12, става § 11. (Чете)

„Наеми на движими и недвижими имоти — 2,000,000 лв.“

Комисията заличи думите „движими и.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 11, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Параграфи 13—21, които стават параграфи 12—20, приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 22 става § 21. (Чете)

„Инвентар за даване помощ при обществени бедствия и за домашни снабдителни нужди, за поддържане и превоза на инвентара, за наемане и обзавеждане на сгради, отопление и осветление, за превозни средства и поддържането им — 15,000,000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 10,000,000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 21, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 23 става § 22. (Чете) а) помощ при обществени бедствия: за подпомагане семействата на загинали длъжностни и частни лица при обществени бедствия за текущата и минали години — 40,000,000 лв.;

б) подпомагане пострадалите от въздушни нападения в София — 100,000,000 лв. Всичко — 140,000,000 лв.

Комисията намали кредита по буква „б“ на 90,000,000 лв. и прибави следния нов текст: „в) за подпомагане пострадалите от въздушни нападения в гр. Враца съгласно наредбата за подпомагане от бомбардировка софийското население — 10,000,000 лв.“ Така че, общият кредит си остава същият — 140,000,000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 22, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 24 става § 23. (Чете) „Помощ за издръжка лично или в общежития на бедни, немощни и болни чужденци — 5,000,000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 2,000,000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 23, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ 25, който става § 24, приет без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 26 става § 25. (Чете)

„Подпомагане на безземни и преселници — 20,000,000 лв.“

Комисията прибави в края думите „и техни организации“ и увеличи кредита на 47,000,000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 25, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ 27, който става § 26, приет без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 28 става § 27. (Чете)

„Изплащане издръжка поради военни причини — И. В. П. и за минали години, както и подпомагане на нуждаещи се семейства на новобранци — 25,000,000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 10,000,000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 27, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 29 става § 28. (Чете)

„Издръжка на настанените от Дирекцията за обществени грижи питомци в заведения за обществени грижи — 117,000,000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 100,000,000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 28, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

(Параграфи 30—33, които стават параграфи 29—32, приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 34 става § 33. (Чете)
„§ 33. Помощ за обзавеждане на стола при Министерството на социалната политика и на Профсъюза при същото за летуване на членовете му — 800.000 лв.“

Комисията увеличи кредита по този параграф на 812.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 33, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

(§ 35, който става § 34, приет без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 36 става § 35. (Чете)
„§ 35. Набавяне пособия и помагала за възпитанието и образованието на питомците в заведения за обществени грижи — 6.000.000 лв.“

Комисията прибави пред първата дума на текста думите: „Изработване или“ и намали кредита по този параграф на 4.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 35, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 37 става § 36. (Чете)
„§ 36. Помощи за издръжка лично или в общежития на студенти от висши учебни заведения в страната, бивши питомци на сиропиталища — 3.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 2.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 36, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 38 става § 37. (Чете)
„§ 37. Помощи на:

а) Близкостроична фондация — 250.000 лв.

б) Български народен въздържателен съюз 100.000—350.000 лв.“

В текста на този параграф комисията намали сумата на Близкостроичната фондация от 250.000 лв. на 50.000 лв.

Кредитът по този параграф се намалява на 150.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 37, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

(Параграфи 39 и 40, които стават параграфи 38 и 39, приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 41 става § 40. (Чете)
„§ 40. Изплащане опростени чети от земя, съгласно чл. 12 от закона за многодетните семейства — 95.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 35.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 40, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): Комисията прие нов § 41. (Чете)

„§ 41. За изплащане разходите по безплатно или с намаление пътуване на многодетни майки, съгласно чл. 22 от закона за многодетните семейства по представени сметки на БДЖ — 40.000.000 лв.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат новия § 41, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

(Параграфи 42—44 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): (Чете)

„§ 45. За издръжка на сирачите на загинали борци против фашизма, както и братята и сестрите на загиналите борци, в общежитие или лично, и за организиране и обзавеждане на общежития (чл. 10, алинея втора, на чл. 10-а от закона за подпомагане народните борци) — 40.000.000 лв.“

В текста на този параграф комисията заличи в скобите „чл. 10“.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 45, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): (Чете)
„§ 46. За възстановяване или заплащане на опожарени жилища и други сгради на борците против фашизма и техните семейства и на лицата, които са дали убежище на борците, и за минали години — 80.000.000 лв.“

Комисията измени § 46 така: (Чете)

„§ 46. Обезщетение:

а) за възстановяване или заплащане на опожарени жилища и други сгради, на борците против фашизма и техните семейства и на лицата, които са дали убежище на борците и за минали години — 80.000.000 лв.;

б) на пострадали организации от фашистки нападения — 2.000.000 лв.“

Кредитът по този параграф се увеличава на 82.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 46, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

(Параграфи 47 и 48 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): (Чете)

„§ 49. Помощ на Съюза на борците против фашизма за организиране, обзавеждане и издръжка на почивни домове и летовища за забавляване и излечение народни борци против фашизма (чл. 9, буква „б“, алинея трета, от закона за подпомагане борците) — 5.000.000 лв.“

Комисията увеличи кредита по този параграф на 15.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 49, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

(§ 50 приет без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): Комисията прие следния нов § 51. (Чете)

„§ 51. За изплащане разходите по безплатно или с намаление пътуване на борците срещу фашизма — инвалиди, по представени сметки от БДЖ — 20.000.000 лв.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 51, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

(Параграфи 51—57, които стават параграфи 52—58, приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 58 става § 59. (Чете)

„Дирекция на труда

Глава VI

А. Лични разходи

§ 59. Месечни възнаграждения на лекарите-хигиенисти и помощен персонал — 60.000.000 лв.“

В текста на този параграф комисията замени думата „хигиенисти“ с думите „фабрични и доверени“, а в края прибави думите: „определени по чл. 22 от закона за хигиената и безопасността на труда.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 59, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 59 става § 60. (Чете)

„§ 60. Възнаграждения на инструктори и курсове по обучение на безработни, на лектори в курсове — 500.000 лв.“

В текста на този параграф комисията заличи думите „на инструктори в курсове по обучение на безработни“, а в края прибави след думата „курсове“ членът „те“ и думите „на лекарите-хигиенисти, инспектори и санитарен персонал“.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 60, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 60 става § 61. (Чете)

„§ 61. Възнаграждение по членове 21 и 22 от закона за щатните таблици на държавните служители — 3.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 2.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 61, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

(§ 61, който става § 62, приет без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 62 става § 63. (Чете)

„§ 63. Пътни и дневни пари — 9.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 7.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 63, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 63 става § 64. (Чете)

„§ 64. Помощи за лекуване и погребение — 1.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 500.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 64, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

(§ 64, който става § 65, приет без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 65 става § 66. (Чете)

„§ 66. Награди и поощрения на служителите — 2.000.000 лв.“

В края на текста на този параграф комисията прибави думите: „и други лица във връзка с работата им в трудовите бонгади, организиращи от министерството“ и увеличи кредита на 5.500.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 66, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 66 става § 67. (Чете)

„§ 67. Намени на движими и недвижими имоти — 4.000.000 лв.“

В текста на този параграф комисията залича думите „движими“ и намали кредита на 2.500.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 67, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ 67, който става § 68, приет без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 68 става § 69. (Чете)
„§ 69. Отопление и осветление — 8.000.000 лв.“
Комисията намали кредита по този параграф на 4.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 69, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(Параграфи 69 и 70, които стават параграфи 70 и 71, приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 71 става § 72. (Чете)
„§ 72. Купуване и поддържане на превозни средства за обществено обслужване на държавните учреждения (включително и частни, изключващи за държавни нужди) — 5.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 2.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 72, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 72 става § 73. (Чете)
„§ 73. Канцеларски разходи — 10.600.000 лв.“
Комисията намали кредита по този параграф на 10.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 73, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(Параграфи 73 и 74, които стават § 74 и 75, приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 75 става § 76. (Чете)

„Глава VIII

В. Социални мероприятия

„§ 76. Помощи на общини, отпускани с заповед на министъра на социалната политика:

а) за довършване на започнати и строеж на нови детски домове и детски клубове — 437.000.000 лв.;

б) за обзавеждане на същите — 40.000.000 лв.;

в) за издръжка на дневни детски домове — 120.000.000 лв.“

В текста на този параграф след думите „Помощи на общини“, комисията прибави думите „и организации“, а след думите „на социалната политика“ — думите „и труда.“

Комисията намали кредита по буква „а“ на този параграф на 397.000.000 лв.

Също комисията предвидя нова буква „г“ (Чете)

„г) на комитети и организации за строеж на детски селища в Рила планина и с. Обзор — 40.000.000 лв.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 76, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ 76, който става § 77, приет без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 77 става § 78. (Чете)
„§ 78. За леговища:

а) обзавеждане, издръжка и подпомагане на леговица за деца на работници и за служители (включително и разносните по отиването до леговището и връщането обратно) — 30.000.000 лв.;

б) помощ на организация „Септемврийче“ — 80.000.000 лв.;

в) помощ на Съюза за закрила на децата в България — 500.000 лв.;

г) помощ на Централния комитет на българската демократична младеж — 60.000.000 лв.;

д) помощ на Българския народен женски съюз — 2.000.000 лв.;

е) помощ на Помощната организация за детски леговица — 10.000.000 лв.;

ж) помощ на Студентския съюз за строеж и обзавеждане на бостонки за студентски общежития — 60.000.000 лв.“

Комисията увеличи кредита по буква „в“ на 1.000.000 лв.

В текста на буква „ж“, след думите „помощ на“, прибави думата „Община“, а след думата „студентския“ прибави думата „народен“ и в края след думите „за студентски общежития“ прибави думите „и лагери“, като намали кредита по тази буква на 40.000.000 лв.

Също към текста на този параграф комисията прибави следните нови букви: (Чете)

з) на общия фонд за подпомагане студенти във висшите учебни заведения в България — 20.000.000 лв.

и) за постройка или издръжка на младежки работнически общежития — 30.000.000 лв.

к) за трудово-земелски полсони при трудово-земелските кооперативни стопанства — 10.000.000 лв.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 78, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 78 става § 79. (Чете)
„§ 79. Дялов капитал и авансиране суми на образувания предприятия, съгласно закона за осигуряване превоза на работниците от жилищата им до заведенията, в които работят, и за покупка на моторни коли — 45.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 15.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 79, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 79 става § 80. (Чете)

„§ 80. Помощи:

а) на Централния съвет за обществени грижи и възпитание на детето — чл. 19, букви „д“ и „е“ от закона за обществени грижи и възпитание на детето („Държавен вестник“, брой 242/1946 г.) — 80.000.000 лв.;

б) на комитета за работнически общежития и грънзари — 500.000 лв.;

в) на Института за стопанска рационализация — 200.000 лв.;

г) на Взаимоспомогателната каса на служителите при Дирекцията на труда и Института за о. о. — 500.000 лв.;

д) на Български червен кръст — 20.000.000 лв.;

е) на Комитета, гр. Самоков, за изграждане и обзавеждане на детски общежития — 10.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по буква „д“ на този параграф на 10.000.000 лв., а в текста на буква „е“ замени думата „общежития“ с думите „дом и парк“.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 80, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 80 става § 81. (Чете)

„§ 81. Строеж, купуване, ремонт, приспособяване и обзавеждане помещения за заведения за обществени грижи, както и помощи на общини, комитети и сдружения за същата цел — 100.000.000 лв.“

Комисията прие този параграф в следния вид: (Чете)

„§ 81. Купуване на недвижими имоти, строеж, ремонт, приспособяване и обзавеждане помещения за заведения за обществени грижи, както и помощи на общини, комитети и сдружения за същата цел — 70.000.000 лв.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 81, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ 81, който става § 82, приет без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): Нов § 83. (Чете)

„§ 83. За насярчение на ударници — 30.000.000 лв.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат новия § 83, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): Нов § 84. (Чете)

„§ 84. За насярчение на рационализатори — 2.000.000 лв.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат новия § 84, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(Параграфи 82—84, които стават § 85—87, приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 85 става § 88. (Чете)

„§ 88. Семейни добавки за работнически деца, еднократни помощи за въстъпване в законен брак и еднократни помощи за живородени деца, за текущата и минали години — 274.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 212.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 88, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 86 става § 89. (Чете)

„§ 89. Разходи за провеждане на борбата с трудовите злоупотреби — 1.500.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 1.300.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 89, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 87 става § 90. (Чете)

„§ 90. Разходи за хигиенната служба и здравната пропаганда — 1.500.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 1.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 90, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 88 става § 91. (Чете)

„§ 91. Разходи за контрола на парните котли и резервоарите — 1.500.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 1.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 91, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(Параграфи 89 и 90, които стават параграфи 92 и 93, приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 91 става § 94. (Чете)
§ 94. Разходи по издаване на списанието „Известия“ — 1.000.000 лв.

Комисията намали кредита по този параграф на 500.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 94, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

(Параграфи 92—94, които стават параграфи 95—97, приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 95 става 98. (Чете)
§ 98. Разходи за посрещане на гости и отпразнуване на народни и служебни тържества — 500.000 лв.

Комисията намали кредита по този параграф на 300.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 98, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

(§ 96, който става § 99, приет без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Константин Мичев (к): § 97 става § 100. (Чете)

Глава XI

Е. Инденстичия

§ 100. Купуване на недвижими имоти (покрыти и непокрыти) и престрояване — 70.000.000 лв.

Комисията намали кредита по този параграф на 41.793.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Които приемат § 100, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Пристъпваме към

Доклада на бюджетарната комисия по бюджетопоекта за разходите по Министерството на информацията и на изкуствата за 1947 бюджетна година.

Моля г-на докладчица да докладва бюджетопоекта.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете)

Б Ю Д Ж Е Т

за разходите на Министерството на информацията и на изкуствата за 1947 бюджетна година.

Глава I.

Лични разходи

§ 1. Заплати на личния състав според обяснителната таблица към бюджета:

а) Заплати — 110.752.800 лв.

б) Представители — 288.000 лв.

Комисията увеличи кредита за заплати по този параграф на 116.609.000 лв. и кредита за представители — на 324.000 лв.

В обяснителната таблица към този параграф комисията направи следните промени.

По стр. 9 в „2. Дирекция на пропагандата и печата“ увеличи представителите при директора на 6.000 лв. месечно.

На стр. 11 в „Отделение за културно творчество“ след „Началник“ предвиди нова длъжност „Началник-служба“, 24—19, с месечна заплата 13.500 лв. и намали броя на редакторите от 5 на 4.

В „Отделение за обществено възпитание“ след „Началник“ предвиди „Началник-служба“, 24—19, с месечна заплата 13.500 лв. и намали редакторите от 6 на 5.

След „4. Дирекция на радиовещанството (на самоиздръжка)“ предвиди „5. Дирекция на кино и фотокултурата (на самоиздръжка)“ и замени цифрата „5“ пред „Отдел бюджетоконтролен“ с цифрата „6“.

На стр. 12 цифрата „6“ пред „Отделение административно“ замени с цифрата „7“; цифрата „7“ пред „Отделение „Печат и хартия““ замени с цифрата „8“ и цифрата „8“ пред „Служба за приходи и контрол“ замени с цифрата „9“.

На същата стр. в „2. Народни библиотеки“ цифрата 10 в „Библиотекари, от които 10 за 9 месеца“ и „Библиотекари, от които 10 за 9 месеца“, и на двете места се замени с цифрата „8“.

На стр. 14 комисията замени буквата „а“ пред думата „Ръководство“, заглавието „1. Българска народна филхармония“ постави над заглавието „Филхармония“, като буквата „б“ пред „Филхармония“ се замени с буквата „а“, а буквата „а“ пред „Отделение програмно-каса“ замени с буквата „б“.

На стр. 15 след таблицата за „3. Държавен симфоничен оркестър в гр. Варна“ се прибавят следните нови служби:

4. Държавен симфоничен оркестър в гр. Бургас (за 5 месеца)

Дирекгент III група . . .	27—37	17.000	—	1	—	85.000
Артист оркестрант-солист . . .	27—29	15.000	—	1	—	75.000
Артист оркестрант I гр. . .	27—26	14.000	—	1	—	70.000
Артист оркестрант II гр. . .	26—21	12.500	—	14	—	875.000
Артист оркестрант III гр. . .	26—16	11.500	—	23	—	1.322.500
Артист оркестрант IV гр. . .	26—13	10.500	—	3	—	157.500
Секретар-касир . . .	6—83	7.800	—	1	—	39.000
Прислужник . . .	5—4	5.000	—	1	—	27.500
Всичко				45		2.651.500

5. Държавен симфоничен оркестър

в гр. Пазарджик (за 5 месеца)

Дирекгент III група . . .	27—37	17.000	—	1	—	85.000
Артист оркестрант-солист . . .	27—29	15.000	—	1	—	75.000
Артист оркестрант I гр. . .	27—26	14.000	—	1	—	70.000
Артист оркестрант II гр. . .	26—21	12.500	—	14	—	875.000
Артист оркестрант III гр. . .	26—16	11.500	—	23	—	1.322.500
Артист оркестрант IV гр. . .	26—13	10.500	—	3	—	157.500
Секретар-касир . . .	6—83	7.800	—	1	—	39.000
Прислужник . . .	5—4	5.000	—	1	—	27.500
Всичко				45		2.651.500

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният председател Рубен Левин.

Рубен Левин (к): (От трибуната. Погрозен с ръкописания от мнозинството) Г-жи и г-га народни представители! Историческата победа на 9 септември и следващото на народната отечествено-фронтоска власт откри нова епоха в развитието и на нашата родна и национална култура. Може смело да се каже, че 9 септември разкри пътищата на народна култура и откри най-светли перспективи за нейното развитие. Един от най-големите и красноречиви показатели за това е стремителното и бурно развитие на културната самодейност на нашия народ. В страната има стотици и хиляди хорове, агитки, оркестри, театрални трупи и самодейни кръжоци, в които участват десетки хиляди души, и повече от 3.000 читалища, в които членуват много стотици хиляди души, голяма част от които развиват плодотворна културно-просветна дейност.

Стремително расте и творческата културна дейност на нашите писатели, художници, композитори и др. Никога в нашата страна не са се откривали за такъв кратък период толкова много индивидуални и групови художествени изложби, колкото имаме след 9 септември.

Тази класическа културно-просветна дейност, която обхваща и обслужва грамадни маси от народа и която е възможна само в условията на народната власт, при която народът се чувства действително свободен и е пълен господар на своите собствени съдбини, е един от най-силните показатели за истинския народен характер на отечествено-фронтоската власт и за пълната неоспоримост на опозицията.

Отечественият фронт създава все по-добри условия за развитието на културния живот у нас. Отвори се границите на нашата страна за свързването на нашата култура и изкуство с тези на всички демократични народи, особено с културата на бра ските нам славянски страни и преди всичко с културата и изкуството на великия Съветски съюз. Съветската култура, съветската наука и съветското изкуство получиха и получават най-широк достъп у нас и оказват грамадно благотворно влияние върху нашата българска култура и изкуство.

През време на фашистките режими от театъра бяха изхвърлени всички класици, всички нови прогресивни автори. Театрите представяха пиеси, пропити с реакционно-шовинистическо или ескафогонистично съдържание. Същото нещо имаме и в областта на киното. Внасяха се и се прожектираха филми с реакционно-шовинистично или сладко-кисело сантиментално съдържание, развращаващо съзнанието на нашия зритель. Наше собствено национално кино-производство не се създаваше, а прогресивните и особено съветските филми почти не се внасяха. Страната беше наводнена с булевардно-порнографическа, реакционно-фашистка, шовинистична, расиска и др. лъжесъзнаваща литература. Прогресивната марксистическа и демократическа литература беше забранена.

През време на фашистките режими на народната самодейност се поставяха всевъзможни пречки. Читалищата бяха поставени под строг фашистки контрол. Всяка прогресивна проява в областта на науката и изкуствата се преследваше и изжваеше. Терористическата и мракобесна политика на фашистките власти привлякоха към това, че много способни и талантливи младежи и хора на културата загиваха като таланти. Прогресивните книги се изхвърляха не само от училищата — да не говорим за казармите — но даже и от читалищата.

В отличие от всичко това днес, при Отечествения фронт, хората на науката и изкуствата получиха възможност за свободно творчество, а самото творчество все повече се свързва с народа, с народния живот и бит, с труда на народа.

Отечественият фронт е вземал и взема всички мерки, за да създаде възможно най-благоприятни условия за всеостранното развитие на нашата народна, истинска национална култура и изкуство, освободени от идеологическите наслоения на шовинизма и фашизма. Само за две и половина години народната отечествено-фронтоска власт създаде пет нови държавни театри и една опера в провинцията, а сега се предлага да се създадат още две такива. До 9 септември ние имаме само един — царски симфоничен оркестър. Сега има три държавни симфонични оркестри и се предлага да се създадат още два такива. Преди 9 септември даже в София ние нямаше отделна опера и отделна драма. Днес ние имаме всеки ден един оперен и един драматичен спектакъл. Наред с това нашата опера направи значителна крачка напред в устояването на оперното изкуство. Крайно отраден е фактът, че всички чужденци, които идват в страната, се отзовават извънредно ласкаво за нашата опера, показвайки на нейните предимства пред всички други опери не само на Балканите но и в някои средноазиатски страни. Особено важно постижение е това, че след 9 септември нашите театри въвеждайки нов репертуар, обслужват все повече широките народни маси. Все по-често нашите театри дават спектакли за работниците от предприятията, за ученици, за войската и т. н. и способствуват за издигане културното кино на трудещите се хора у нас, както и за формирането и възпитанието на техните чувства, настроения и мисли в прогресивен демократичен дух.

От съществено значение е културно-просветната дейност на Камарата на народната култура във всички областни центрове с многобройните сказки, реферати и беседи, които се четат почти всеки ден, е организираните от нея конференции за обсъждане творческата дейност на дейците на културата, със своите курсове и вечерни университети, със списанията и вестниците, които издава, с концертите, които организира. Камарата на народната култура изпълнява важна роля в делото на организиране, подпомагане и развитие на културно-творческия живот в страната.

Трябва да бъде отбелязана дейността на Камарата на народната култура с така наречените контракти, чрез които се дава възможност на значителни групи от художници, писатели, композитори и др. да се отдадат изцяло на творческа дейност, без да бъдат обезпокоявани и тормозени, както в миналото, от това, че могат да се окажат без зрън хляб.

Особено важни са организираните от Камарата на народната култура командировки на писатели, художници и други културни дейци към важни строителни обекти, предприятия, язовири, а също в селата и в трудово-кооперативните земеделски стопанства, с задача да опишат и изобразят живота и труда на работника и селянина. Постепенно, макар и бавно, но системно и сигурно работникът в селянинът, хората на физическия и умствения труд, новият човек става и ще става централна фигура в нашата литература и изобразително изкуство, а литературата и цялото изкуство, културата, ценена по достоинство от народа и неговата власт, ще получава все по-големи и ширки възможности за своя истински възход и развитие като национална по форма и народна по съдържание култура.

Опозиционните водачи ехидно се подсмиват на широката размах, който все повече приема нашата култура и изкуство, заявявайки, че това, което се създава сега, не било изкуство, не било култура. Господата от опозицията не се спират пред нищо, за да осмелят, очерняят, охулят и оклеветят един или друг писател, художник, научен деятел и т. н., сочейки на една или друга съществуваша или несъществуваща проява на слабост в миналото от страна на някои от тях. Напразни са тези напъни и усилия на господата от опозицията. Хората на изкуството и културата в нашата страна участвуват активно в изграждането на новия живот и разбират много добре, че с тези свои хули и клевети срещу нашите културни и научни дейци опозиционните водачи издават само своята злоба от това, че нито един крупен деятел на изкуствата у нас не е при опозицията, че хората на изкуствата са отрицали изцяло и окончателно опозицията (Ръкоплекскания от мнозинството).

Опозиционните лидери говорят за Трифон Кунев. Но кажете какво е създал Трифон Кунев от 9 септември до днес, ако не говорим за аяковете против Отечествения фронт, с които той снабдяваше софийския хайлаф, и неговите призови към легионерско-фашистките елементи да се съпротивяват срещу Отечествения фронт? Общозвестно е, че в годините на най-черната фашистка реакция и на героичната борба на нашия народ против фашизма Трифон Кунев не направи нищо един път срещу фашизма. А когато бе установена народната власт и в страната започна творческа работа, обхващаща всичко честно и прогресивно всред нашата интелигенция и по-специално всред хората на изкуството, Трифон Кунев не намери нищо по-добро от това да се поведени към похода на реакцията срещу народната власт и да стане неин копелосец.

Мнозинството: Преди 9 септември Трифон Кунев пише статия за списеките рещари в „Вестник на вестниците“.

Рубен Леви (к): Заедно с това обаче Трифон Кунев се оказва съвременно изолиран от хората на изкуството и културата в страната. Такава ще бъде съдбата на всеки, който се опълчи срещу народа. (Ръкоплекскания от мнозинството)

Народната власт на Отечествения фронт взе решителни мерки за прекратяване издаването и разпространението на реакционно-фашистката книжнина и способствуваша с всички сили за разпространението на действително научната, прогресивната книжнина, за отпечатването и най-широко разпространение на класиците на руската и друга художествена литература. В десетки и стотици хиляди екземпляра се разпространяват днес в нашата страна трудовете на Маркс, Енгелс, Ленин и Сталин, на Горки и Толстой, на Шолохов, Фадеев, Еренбург, Константин Симонов, Борис Полевой, на Джон Гастин и др. Усилено се издават у нас трудовете на наши български автори, на нашите велики възрожденци — Димитър Благоев, Александър Стамболийски — а също и на класиците на нашата българска литература.

Тиражите на издаваните днес книги са няколко пъти по-големи от тези през фашистко време. Така например средният тираж на книгите през 1930 г. е бил 2.300 екземпляра, а през 1946 г. той е бил 6.300 екземпляра. По-голям броят на издаваните по-големи, по-сериозни книги е два пъти повече от този през 1935 г.

Политическата активност и съзнателност на масите след 9 септември може да се види особено нагледно от тиражите на ежедневните вестници. Преди 9 септември дневният тираж на вестниците беше както следва — давам кръгли цифри: а. „Дневник“ през 1939 г. — 24.000 екземпляра, през 1943 г. — 22.400 екземпляра; в. „Слово“ през 1939 г. — 10.600 екземпляра, а през 1943 г. — 11.600 екземпляра; в. „Зора“ през 1939 г. — 82.300 екземпляра, а през 1943 г. — 94.200 екземпляра; в. „Заря“ през 1939 г. — 25.600 екземпляра, а през 1943 г. — 21.800 екземпляра; в. „Мир“ през 1939 г. — 9.700 екземпляра, през 1943 г. — 21.100 екземпляра; в. „Утро“ през 1939 г. — 93.100 броя и едва през 1943 г. достигна 183.000 броя. Значи, само в. „Утро“ надхвърля 100.000 тираж, при това само за една година. А ето тиражът на вестниците днес при народната власт на Отечествения фронт: „Работническо дело“ — 282.360 екземпляра (Ръкоплекскания от комунистите); „Известия“ — 128.180 екземпляра; „Труд“ — 122.050 екземпляра; „Отечествен фронт“ — 110.840 екземпляра и т. н.

Считам за излизало да се спирам на въпроса за коренната разлика в политическия характер на вестниците на Отечествения фронт, които просвещават, възпитават и организират народа в борбата му за изграждане на своето светло бъдеще.

Разбира се, това не се отнася за вестниците на опозицията, които не просвещават, а заблуждават народа, не възпитават, а развращават, които не организират, а дезорганизируют борбата на народа за изграждане на неговото бъдеще; това не се отнася за вестниците на Никола Петков и Коста Лулчев, които провеждат реакционна, антинародна и антинационална политика. „Народно земеделско знаме“ и „Свободен народ“ още от първия ден на своето излизане на бял свят се превърнаха в трибуна на интересите на реакционните, паразитни и реставраторски елементи в страната и на техните вдъхновители в чужбина. С цялата своя политика тези вестници показват, че трябва да бъдат причислени към реакционно-фашистките вестници, които излизаха до 9 септември.

И когато господата от опозиционния лагер, претрувайки се на невинни деца, надават вик, че у нас нямало свобода на печата, то ние отговаряме: свободата на печата у нас се гарантира от народната власт. Тя ще бъде гарантирана и от новата конституция, но свободата за дезорганизиране и развращаване на народа не може да има; свободата за всякакви паники и проповядване саботьорски и провокаторски възгледи и стъпки не може да има. (Ръкоплекскания от мнозинството) Свобода за хули и клевети срещу нашия освободител — великия руски народ — и срещу нашите югославски братя не може да има. (Ръкоплекскания от мнозинството)

Грамадна е културно-просветната и политическа роля на нашето родно радио. Благодарение на упоритостта и усилията на нашите ръководители и служители, днес радиото се използва почти три пъти повече, отколкото преди 9 септември.

Характерната и отличителна черта на отечественофронтското радио се състои в това, че то е истинско народно радио, че то с цялата своя информационна, политическа, научно-популярна и културна работа служи само на народа и на страната. Радиото е обичано силно от нашия народ. В противовес на фашисткото радио, което беше радио на сензациите и дезинформацията, днешното отечественофронтско радио се отличава със своята обективна, явна и сериозна информация. Радио София провежда сериозна и важна научно-популярна пропаганда. В течение на двете последни години бяха организирани седем научно-популярни радио-курса по отечествена литература и икономическа география, по земеделие и скотовъдство, по най-новата история на България и по социология, по естествените науки, история на музиката и т. н. Наред с тези курсове, по микрофона се четат цяла редица от радиосказки и лекции от страна на голям брой дейтели на науката и изкуството. Нашето радио се е превърнало в постоянна трибуна на славянското единство и братство. Всяка седмица, освен редовните ежедневни предавания на всички славянски езици, има и едно общославянско предаване. Радиото се превърна във важен център за популяризиране и разясняване на нашата народна, национална песен и музика, във важен информационно-политически и национално-културен център.

След 9 септември се направиха и някои първи крачки в областта на кинокултурата — кинофикацията и кинопроизводството в нашата страна. За две години у нас се издадоха два пъти повече седмични прегледи, отколкото за четири години през фашистко време. За същите две години у нас се издадоха 13 документални филма чрез фондация „Българско дело“, докато за 4 години до 9 септември бяха издадени само 2. За същия период у нас се издадоха 4 пъти повече културни филми, отколкото през четирите последни години при фашисткия режим. XXVI обикновено Народно събрание гласува два важни закона, засягащи развитието на киното у нас. Това е законът за създаване на наша собствена българска индустрия, както и законът за монопола върху вноса и разпространението на филмите в страната. С тези два закона народната власт показва своето твърдо решение да даде мощен тласък на кинокултурата у нас и да постави киното в служба на народа.

Изключително тежкото положение, в което се оказа нашата страна по вина на бившите фашистки власти, постави пред Отечествения фронт и неговото правителство голямата и важна задача за пропаганда на нашата национална кауза в чужбина. Тази беше, както е известно, и една от най-сериозните задачи на създаденото след 9 септември Министерство на пропагандата или Министерството на информацията днес. На тази задача служат трите вестника „Free Bulgaria“, „La Bulgarie nouvelle“ и „Свободна България“, издавани на английски, френски и руски езици. В тези вестници, които са излезли общо досега в 300.000 екземпляра, са били поместени над 500 статии от политически, стопански и културен характер в защита на нашата национална кауза. Изалени са досега 25 брошури на френски език, около 15 на английски и др. На тази задача служат и радио-предаванията за чужбина. Предаването за чужбина става на десет езика, между тях на всички славянски езици, на трите най-културни световни езици, руски, английски и френски и на езиците на всички съседни нам страни.

Безспорно е, че развитието на културата, на науката и изкуството у нас след 9 септември прави своите първи сериозни крачки напред. Много слабости и много недостатъци има още в тях. Но това са първите крачки на освободения се от фашистко робство и угнетение народ — народ, който едва след 9 септември почва сам да кове своята собствена съдба и да гради своето собствено бъдеще. Сключването на мира и дълното нормализиране на нашето външно положение, усилията на народ и правителство за възстановяване на нашето стопанство и изпълнение на двегодишния стопански план ще създадат в най-близко бъдеще такива великолепни условия и възможности за такова развитие на културата в нашата страна, за каквото ние днес не можем и да мечтаем.

Напразни са усилията и напъните на реакционните лидери на опозицията да спрат по-нататъшното движение на нашата страна по пътя на прогреса и напредъка, по пътя на нейната индустриализация и електрификация и на развитието и механизирването на селското стопанство.

Под ръководството на Отечествения фронт и неговото правителство, начело с другаря Георги Димитров, нашият народ, слепотен и единен, почва да строи и гради своето светло бъдеще и не може да има никакво съмнение, че това светло бъдеще той ще изгради, въпреки воя и кръсците на остатъците от стария свят в лицето на озлобените и банкрутирали водачи на опозицията. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител Яни Янев.

Яни Янев (з): Отказвам се, г-н председателю! Заявявам от името на парламентарната група на Земеделския съюз, че ние ще гласуваме бюджета на Министерството на информацията и на изкуствата. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата г-н министърът на информацията и на изкуствата.

Министър Димо Казасов: Г-жи и г-да народни представители! Не само напредналото време, но и огромната работа, която предстои на Великото народно събрание, ме задължават да спестя усилията ви, като се откажа от желанието да говоря, толкова повече, че в една брошура, която ви беше поднесена в началото на сесията, аз изложих подробно дейността на министерството, а в друга една брошура очертах основните идеологически линии на следваната от Отечествения фронт политика в областта на културата. (Ръкоплескания от мнозинството)

Аз ще се задоволя да изразя от името на всички културни труженици съзнателната им благодарност за големите жертви, които отечественофронтговската власт прави пред олтар на народната култура. И към това ще прибавя една цифра. Не мислете, че тези 500.000.000 лв. изразяват пълната материална жертва на нашия народ за духовната ни култура. Към тези 500.000.000 лв. трябва да се прибавят 160.000.000 лв. за нашето родно радио, около 340.000.000 лв. в бюджета за самоиздръжка на фото и кинокултурата, 70.000.000 лв. на Камарата на народната култура. Бюджетът само на нашите народни театри за миналата година е възлизал на 304.000.000 лв.; в нашите народни театри са ангажирани 1327 работници — артисти, технически и административен персонал. Сумма сумата! Следователно, жертвата, която народът прави за духовната култура, се изразява в една цифра, надвишаваща един милиард лева. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Пристъпваме към гласуване на бюджета.

Който приема заглавие на бюджетния проект за разходите по Министерството на информацията и на изкуствата за 1947 бюджетна година, заедно с § 1 и обяснителната таблица към него, както се докладваха, с измененията на комисията, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете)

§ 2. Възнаграждения на временно наети лица — 4.300.000 лв. Комисията намали кредита по този параграф на 4.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приема § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ § 3—13 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете)

§ 14. Машини, уреди, инструменти, сечива и мастила:

а) поправка и поддръжане 2.500.000

б) купуване на нови 7.000.000 — 9.000.000 лв. Комисията намали кредита по буква а) на 2.000.000 лв. и по буква б) на 5.500.000 лв., вследствие на което общият кредит се намалява на 7.500.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приема § 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете)

§ 15. Купуване и поддръжане на превозни средства:

а) поправка и поддръжане 2.000.000

б) купуване на нови 7.000.000 — 9.000.000 лв. Комисията прибави в текста на буква „б“ в скоби думите „един Бус“ и намали кредита на 6.000.000 лв., вследствие на което общият кредит се намалява на 8.000.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приема § 15, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ § 16—26 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете)

§ 17. Канцеларски разходи 9.250.000 лв. Комисията намали кредита по този параграф на 7.126.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приема § 17, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 18—26 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете)

§ 27. Задължен фонд за допълнителни веществени разходи: (чл. 11 от закона за б. с. л.) 2.000.000 лв. Комисията намали кредита по този параграф на 1.446.800 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приема § 27, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете)

Глава III

Помощи и насърчение

§ 28. Помощи и вноски на фондове и други публично-правни тела:

а) за Народните театри: в гр. София — драма, опера, оперета и театър за младежта; в гр. Ст. Загора — народна опера; в гр. София — театрална школа; в градовете Бургас, Пловдив, Варна, Русе, Хасково, Плевен, Враца и Горна Джумая. На сцените, вместо процентно увеличение — 78.000.000 лв. Помощите се разпределят в размери определени от Министъра на информацията и на изкуствата 83.450.000 лв. 78.000.000 лв.

б) за читалищни, градски, детски и др. театри. Помощите се разпределят в размери определени от министъра на информацията и на изкуствата — 7.950.000 лв.

в) за пенсионните фондове на писателите 500.000 на артистите 500.000

на художниците 500.000—1.500.000 лв. 17.015.000 лв.

г) Фондации „Българско дело“ 17.015.000 лв. Комисията направи следните промени в този параграф: в текста на буква б) думата „градски“ става „общински“, а след думата „театри“ прибави думите: „от които за Шуменския общински театър 2.000.000 лв., а за Горноджумайския — 1.000.000 лв.“; в буква в) алинея трета става „За взаимноспомогателната каса и посмъртния фонд на художниците“; след нея се прибавя нова алинея, „За съюза на композиторите, музиколозите и концертните изпълнители — 500.000 лв.“.

Кредитът по буква а) се увеличава на 184.450.000 лв., по буква б) на 10.950.000 лв., по буква в) на 2.000.000 лв., а по буква г) се намалява на 15.324.000 лв.

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата г-н министърът на информацията и изкуствата.

Министър Димо Казасов: Аз си позволявам да помоля Великото народно събрание, без да се изменя сумата, предвидена за народните театри, в буква „а“ да се предвиди и гр. Сливен. След „Враца“ да се прибави „Сливен“. Гр. Сливен е голям работнически център, в който общината поддържа с големи усилия една извънредно ценна театрална труппа. (Ръкоплескания от мнозинството) Ще се помъчим да скърпим от така предвидения кредит една сума, за да може и Сливенският градски театър да стане държавен. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приема § 28, както се докладва, с направеното предложение от г-н министъра на информацията и изкуствата, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете)

§ 29. Помощи на сдружения и на частни лица:

а) на частни лица, които се грижат за старините у нас и в чужбина 200.000 лв.

б) на чужди учени, писатели и културни дейци, проявяващи интерес към България и посещаващи страната 500.000 лв.

в) на български учени и научни институти в чужбина 500.000 лв.

г) за научни и художествени издирвания в България и чужбина 1.000.000 лв.

д) за литературни, музикални и художествени списания и издания 500.000 лв.

е) за подпомагане събиранията, изучаванията, популяризирането на народната и художествена музика и народни песни 1.100.000 лв.

ж) за певчески хорове 1.000.000 лв.

з) за паметници и бюстове на народни будители и на други заслужили лица 1.000.000 лв.

и) за читалища 5.000.000 лв.

к) на експедиции по проучване на старините 1.000.000 лв.

§ 30. а) на научни и културно-просветни организации, комитети, институти и др., от които на Ц. К. на Демократичната младеж 10.024.000 лв.

б) за симфонични, камерни, частни оркестри 3.000.000 лв.

Помощите се разпределят в размери, определени от министъра на информацията и на изкуствата.

Комисията направи следните промени в този параграф: Буква „и“ се заличава; буква „к“ става буква „л“; буква „л“ става буква „к“ и след цифрата 5.000.000 се прибави нов текст: „За Съюза на художниците за възстановяване на художествената галерия — 3.000.000 и за Съюза на журналистите и писателите за безплатно пътуване по БДЖ — 3.000.000“; общият кредит по тази буква „к“ се увеличава на 16.000.000 лв.; буква „м“ се заличава.

Председателствуващ Атанас Драгиев: Който приема § 29, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Съборанието приема.

(§ 30 приет без изменение и без разисквания)

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете)

§ 31. За насърчение:

- а) за специализация и отделни проучвания у нас и в чужбина на дейни из областта на изкуствата, науките и печата 2.000.000 лв.
- б) за откупуване и отпечатване на литературни, научни и технически произведения и издаване безплатно на читалища, библиотеки, училища и др. 3.000.000 лв.
- в) за произвеждане на културни седмича в селата 2.000.000 лв.
- г) за ценни художествени произведения: откупуване 4.000.000 лв.
- д) за издаване на български произведения на чужди езици, както и на информационни бюлетени 1.200.000 лв.
- е) за изнасяне концерти, забави и други представления за населението, работническото и войската 1.200.000 лв.

32. ж) за организиране и поддържане на временни групи:

- танцови, певчески и др. 1.200.000 лв.
- з) за уреждане пътувания на наши учени, писатели, общественици и хора на изкуството и печата в чужбина 3.000.000 лв.

Комисията нареди кредитът по буква „ж“ на 1.000.000 лв.

Председателствуващ Атанас Драгиев: Който приема § 31, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Съборанието приема.

(§ 32 приет без изменение и без разисквания)

АТАНАС ДРАГИЕВ

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете)

„Глава V

Други разходи

„§ 33. Изплащане присъдени суми; обезщетения и злоупотрепени суми 30.000 лв.“

Комисията направи следните промени в текста на този параграф: след думата „суми“ прибави съюза „и“, а думите „и злоупотрепени суми“ заличи. Редакцията на този параграф става „Изплащане присъдени суми и обезщетения“.

Председателствуващ Атанас Драгиев: Който приема § 33, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Съборанието приема.

§§ 34—37 приети без изменение разисквания)

Председателствуващ Атанас Драгиев: Бюджетният проект за разходите по Министерството на информацията и изкуствата за 1947 бюджетна година е приет.

Моля г-да народните представители, които са съгласни, Великото народно събрание да има заседание утре преди пладне в 9 часа и след пладне от 15 ч. 30 м., да вдигнат ръка. Мнозинство, Съборанието приема.

Председателството предлага за утрешното заседание следния дневен ред:

1. Доклад на бюджетната комисия по бюджетния проект за разходите през 1947 бюджетна година на министерствата: а) Търговията; б) Благоустройството; в) Земелието; г) Електрификацията. Първо четене на законопроектите:

2. За връщане имотите на преселниците от Беломорската област.

3. За оценяване недвижимите имоти, отчуждени за държавна и общинска полза.

4. За изменение и допълнение на закона за подпомагане и финансиране възстановяването на столицата.

5. Одобрение решенията на процетарната комисия от 13 март 1947 г. протокол № 5.

Който г-да народни представители приемат предлагания дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Съборанието приема. Обявявам заседанието за закрито.

(Закрито в 21 ч. 5 м.)

Секретари: ИЛИЯ РАДКОВ
ЕФРЕМ МИТЕВ

Началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ